

VJEROVANJE BOŠNJAKA

IZMEĐU ISPRAVNOG I POGREŠNOG

ŠEHADET

- KNJIGA 2 -

JAKUB ALAGIĆ

www.vjerovanjebosnjaka.com

VJEROVANJE BOŠNJAKA

IZMEĐU ISPRAVNOG I POGREŠNOG

Šehadet

Riječi šehadeta su "La ilahe illellah Muhammedun resulullah".
Ko ih izgovori znajući njihovo značenje i radeći ono na šta upućuju, ući će u Džennet.

VJEROVANJE BOŠNJAKA
IZMEĐU ISPRAVNOG I POGREŠNOG
KNJIGA DRUGA ❁ LA ILAHE ILLELLAH MUHAMEDUN RESULULLAH

Naslov originala:

Mezahiru tevhidil-ibadeti inde muslimil-bosneti vel-herseg ardu ve diraseh / Fasl: La ilahe illellah Muhammedun Resulullah

Autor:

mr. Jakub Alagić

Prelom knjige:

ProDesign387

Prevodioc:

Senad Muhić, prof.

Izdavač:

mr. Jakub Alagić

Redaktura prijevoda:

mr. Jakub Alagić

Sjedište izdavača:

Bugojno

Lektura i korektura:

Mahmud Suljović, prof.

Štamparija:

A dizajn d.o.o

Dizajn naslovne stranice:

Muamer Prošić

Ako imate pitanja iz oblasti akide ili ste uočili grešku u knjizi, možete nam ih poslati na email: pitanja@vjerovanjebosnjaka.com a na pitanja će se odgovoriti shodno mogućnostima i vremena. Vaše povratne informacije su nam dragocjene i pomoći će nam da unaprijedimo sadržaj.

Dozvoljava se korištenje teksta iz ove knjige u bilo koju svrhu, osim za prodaju. Tekst se može koristiti, distribuirati, kopirati i prilagođavati za edukativne, istraživačke, neprofitne, i slične svrhe. Svaka upotreba za komercijalne svrhe, uključujući, ali ne ograničavajući se na prodaju ili distribuciju u svrhu sticanja profita, nije dozvoljena bez prethodnog pismenog odobrenja autora.

VJEROVANJE BOŠNJAKA
IZMEĐU ISPRAVNOG I POGREŠNOG

Šehadet

KNJIGA DRUGA

BUGOJNO, 2019.

PREDGOVOR

Riječi *la ilahe illellah muhammedun resulullah* su najbitnije riječi za svakog muslimana. To je prva obaveza svakog punoljetnog insana.

Izgovaranjem ovih riječi insan postaje musliman. Izgovaranjem i primjenom ovih riječi u svom životu musliman trasira sebi put ka Džennetu. Što je primjena ovih riječi čvršća i jača, musliman je sve bliži Džennetu.

Zbog bitnosti ovih riječi i da bi se što bolje objasnilo njihovo značenje, podijelili smo ovu knjigu na dva poglavlja, prvo poglavlje je značenje riječi *la ilahe illellah*, a drugo poglavlje je značenje riječi *muhammedun resulullah*.

U prvom poglavlju smo pojasnili da riječi *la ilahe illellah* znače: nema istinskog boga (božanstva) osim Allaha, i svako drugo tumačenje ovih riječi je neispravno.

Ove riječi upućuju na tevhidul-ibadet, tj. da se svi ibadeti, bili oni srčani, riječima ili djelima čine se samo Uzvišenom Allahu, Jednom Jedinom.

Puko izgovaranje ovih riječi bez primjene u praksi onoga na što one upućuju nemaju vrijednosti, zbog toga je selef, a u tome ih slijedi ehli-sunnet vel džemat pojasnio da riječi *la ilahe illellah* bez ispunjenja šartova / uslova ne znače ništa.

Šartovi *la ilahe illellah* su: znanje, uvjerenje, pokornost, prihvatanje, iskrenost, potvrda i ljubav.

Zatim smo pojasnili pogrešno tumačenje ovih riječi kod pojedinih muslimana, od kojih su najpoznatija:

Prvo: Tumačenje *la ilahe illellah* riječima: Nema boga osim Allaha, tj. Nema Stvoritelja mimo Allaha.

Drugo: Tumačenje *la ilahe illellah* riječima: Ne postoji božanstvo osim Allaha.

Isto tako pojasnili smo najbitnije greške u shvatanju ili primjeni određenih šartova *la ilahe illellah*, kao što je inkijad / pokornost i predanost, tj. davanje prednosti novotarijama, običajima i tradiciji nad praksom Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*.

Posebno smo dali prostora objašnjavajući pogrešna vjerovanja kod pojedinih muslimana da je Allah sa Svojim Bićem na svakom mjestu.

U drugom poglavlju pojasnili smo značenje šehadeta *muhammedun resulullah*, koje se objašnjava u četiri rečenice:

vjerovanje u sve o čemu nas je Poslanik ﷺ obavijestio,

- pokornost njegovim naredbama,
- ostavljanje svega što je zabranio,
- te obožavanje Allaha samo na način kako je on to propisao i činio.

Neispunjavanjem bilo koje od ovih četiri rečenice šehadet *muhammedun resulullah* čini nepotpunim.

Objašnjavajuću šehadet *muhammedun resulullah* posebno smo pojasnili sljedeće tačke:

Ljubav prema Poslaniku ﷺ i njeni znakovi.

- Hukm / propis slijeđenja Poslanika ﷺ.
- Status slijeđenja Poslanika ﷺ u šerijatu.
- Pravila i principi slijeđenja poslaničke prakse.
- Znakovi i pokazatelji slijeđenja poslaničke prakse.
- Prepreke slijeđenja Poslanikove ﷺ prakse.

Poglavlje *muhammedun resulullah* upotpunili smo naslovom opasnost novotarija u vjeri, jer su novotarije u suprotnosti sa slijeđenjem Poslanika ﷺ. Na taj način pojasnili smo vrijednost slijeđenja Poslanika ﷺ kao i opasnost nepokornosti njemu slijeđenjem novotarija.

**ZNAČENJE ŠHADETA
LA ILAHE ILLELLAH**

Riječi *la ilahe illellah* su riječi tevhida ¹, i one upućuju na tevhidul-ibadet, tj. da jedino Allah zaslužuje da bude obožavan.

Zbog ovog tevhida Uzvišeni Allah je stvorio stvorenja, slao poslanike i objavljivao knjige.

Ova vrsta tevhida je, dakle, temelj imana i islama, njegov glavni dio i on predstavlja jedinu ispravnu vjeru, pored koje nijedna druga neće biti prihvaćena. ²

Uzvišeni Allah veli:

﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ﴾

Allahu je prava vjera jedino - islam. ³

Ovim riječima se poziva na obožavanje jedino i isključivo Allaha, te napuštanju robovanja bilo kome i bilo čemu drugome mimo Njega.

Zbog toga ove riječi nazvane su riječima tevhida, jer njima se negira postojanje bilo kakvog ortaka i suparnika Allahu, subhanehu ve teala.

1 Pogledati: Tedžridut-tevhidil-mufid, str. 51-52, i Kešfuš-šubuhāt, str. 53.

2 Pogledati: Bejanu kelimetit-tevhid, koji se nalazi u sklopu djela Medžmu'atu-re-saili vel-Mesailin-nedždije, čiji je autor poznata skupina učenjaka Nedžda, 4/321.

3 Alu Imran, 19.

Također, nazivaju se i riječima ihlase ili iskrenosti. ⁴

Uzvišeni Allah kaže:

﴿الرَّكُنْبُ أَحْكَمَتْ أَيْنُهُ، ثُمَّ فَضِلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَيْرٍ ۝ أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُرْمٌ مِنْهُ نَذِيرٌ ۝ وَيَشِيرُ ۝﴾

Elif Lam Ra. Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajućeg, da (samo Allaha obožavate) se samo Allahu klanjate – ja sam vam od Njega, da opominjem i da radosne vijesti kazujem. ⁵

ZNAČENJE RIJEČI ILAH

Pojašnjavajući značenje *la ilahe illellah*, mora da se zbog njene vrijednosti i značaja pojasni i značenje riječi *el-ilah*, jer ona je ključ koji nas vodi ka ispravnom razumijevanju *la ilahe illellah* i tevhidul-ibadeta, odnosno robovanja samo Uzvišenom Allahu.

Ilah je *ma'bud* što znači: božanstvo, i ko god je pogrešno razumio značenje ove riječi pogrešno je razumio i značenje riječi *la ilahe illellah*.

Imam Zedžadži veli: “*El-Ilah / ma'bud*, tj. *božanstvo* označava onoga kome se robuje i ko zaslužuje da mu stvorenja ibadet čine.” ⁶

4 Pogledati: Fethul-bari Šerhu Sahihil-Buhari, 11/207, i El-Futuhatur-rabbanijje alal-ezkarin-Nevavijjeh, 1/181-185.

5 Hud, 1-2.

6 Ištikaku esmaillah, str. 24.

Zamahšeri veli: “*Ilahom* su se nazivala sva božanstva, bilo da se radi o ispravnim ili ništavnim (batil), a zatim je korištenje ove riječi prevladalo kada se želi ukazati na onoga ko se obožava ispravno.“⁷

“Allah je ime za božanstvo (*el-ilah*) koje istinski zaslužuje da bude obožavano. Osnova te riječi je *ilah*.“⁸” A ona ukazuje na jedno od Allahovih svojstava, a radi se o ilahijetu, odnosno božanstvenosti.“⁹

Pojašnjavajući značenje ove riječi, Ibn Abbas, radijallahu anhuma, kazao je: “Allah je onaj ko posjeduje božanstvenost i koga trebaju obožavati sva stvorenja.“¹⁰

Imam Kurtubi kaže: “Allah je naziv za onoga čije je postojanje istinito, onoga koji posjeduje sve božanske osobine, ko ima karakteristike gospodarenja i upravljanja... Također se navodi značenje da je to onaj ko zaslužuje da bude obožavan.“¹¹

Iz ovog imena ne proizlazi svojstvo koje može ukazivati na Njegovo djelovanje, kao što je slučaj sa imenima poput: El-Halik - الخالق / Stvoritelj, i Er-Razik - الرازق / Opskrbitelj i sl, nego ono ukazuje na svojstvo Njegovog Bića iz kojeg proizlazi da jedini On zaslužuje da mu se ibadet čini.

U djelu *El-Ajn* se navodi: “Ime Allah nije od imena iz kojih se smije derivirati neki od Allahovih postupaka, kao što je to slučaj sa imenima Er-Rahman - الرحمن / Milostivi i Er-Rahim - الرحيم / Samilosni.“¹²

7 El-Keššaf, 1/108.

8 El-Mu'džemul-vesit, 1/25.

9 Bedai'ul-fevaid, 1/39.

10 Taberi, Džami'ul-bejan, 1/63.

11 El-Džami'u li ahkamil-Kur'an, 1/102.

12 Kitabul-'ajn, 1/82.

ZNAČENJE RIJEČI LA ILAHE ILLELLAH

Ove riječi znače: *Nema istinskog božanstva osim Allaha*.¹³ Što znači: Vjerujemo, potvrđujemo i čvrsto smo ubijedeni da je jedino Uzvišeni Allah istinsko božanstvo i da jedino On zaslužuje da bude obožavan i da niko pored Njega ne zaslužuje da mu se čini ibadet.

Napomena: Ako riječi *la ilahe illellah* bukvalno prevedemo, dobićemo: *nema božanstva (boga) osim Allaha*, i to bi bila pogrešna konstatacija, jer božanstava (bogova) ima puno, i da bismo ispravili ovu grešku, moramo dodati riječ *istinskog*. Na takav način negiramo sva lažna božanstva, i tek tada riječi *la ilahe illellah* dobijaju ispravno značenje.

Potvrda ovoga je u riječima Allaha, subhanehu ve teala:

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾
 ﴿١٦﴾

"To je zato što je Allah - Istina, a oni koje oni, pored Allaha, mole - laž, i zato što je Allah Svevišnji i Veliki".¹⁴

Dakle, ove riječi sadrže potvrdu i negaciju, tj. potvrđivanje da je samo Allah istinski bog, i da samo On zaslužuje da bude obožavan, i negaciju da niko drugi pored Njega to ne zaslužuje. I ove riječi upućuju na to da postoji posebna vrsta tevhida, a to je tevhidul-ibadet.

U djelu *Fethul-medžid* stoji: "Značenje riječi *la ilahe illellah* jeste da nema istinskog božanstva osim Allaha.

13 Pogledati: Et-Tis'inijeh, 3/797; El-Istigaseh fir-reddi alal-Bekri, str. 163; Tahirl-itikad an edranil-ilhad, str. 53.

14 El-Hadždž, 62.

To značenje se spominje u nekoliko kur'anskih ajeta.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَالْهَكْمَ إِلَهًُ وَحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾

A vaš (istinski) Bog – jedan je Bog! Nema istinskog boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!¹⁵

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾

Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: Nema istinskog boga osim Mene, zato samo Mene obožavajte!¹⁶

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الَّذِينَ يَنْقُورُونَ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾

I Adu – brata njihova Huda. ‘O narode moj,’ – govorio je on – ‘samo Allaha obožavajte, vi drugog (istinskog) boga osim Njega nemate.’¹⁷

Nakon što ih je pozvao, oni su mu odgovorili:

﴿قَالُوا أَجِئْنَا لِنُعْبَدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾

Zar si nam došao zato dajedino Allaha obožavamo, a da one koje su obožavali preci naši napustimo?¹⁸

15 El-Bekare, 163.

16 El-Enbija, 25.

17 Hud, 50.

18 El-E'araf, 70.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَبَى مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَبَى اللَّهُ هُوَ الْعَلِيُّ
الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

"To je zato što je Allah - Istina, a oni koje oni, pored Allaha, mole - laž, i zato što je Allah Svevišnji i Veliki." ¹⁹

Sve ovo obuhvata negiranje svakog božanstva mimo Allaha i negiranja obožavanja nekog drugog mimo Njega, te potvrđivanje istog isključivo Njemu Uzvišenom.

Cijeli Kur'an poziva ka ovome i od početka do kraja pojašnjava ovu činjenicu.

Ibadet, sa svim svojim vrstama, treba i mora srčano da se ispoljava samo Allahu, da bude popraćen ljubavlju i poniznošću prema Njemu, te protkan nadom i strahom od Njega.

Sve ovo navedeno zaslužuje samo i isključivo Uzvišeni Allah, a onaj ko nešto od ovoga uputi nekome ili nečemu mimo Njega, pripisao Mu je druga, te kao takvome neće mu od koristi biti nijedno djelo koje čini." ²⁰

Dakle, postalo nam je jasno da riječi *la ilahe illellah* znače: Nema istinskog božanstva osim Allaha.

Svako drugo tumačenje ovih riječi, mimo spomenutog, neispravno je i ne ukazuje na željeno značenje, tj. ne ukazuje da jedino Allah zaslužuje da bude obožavan, a što je cilj i poruka riječi *la ilahe illellah*.

Razlog pogrešnog tumačenja ovih riječi je njihovo nerazumijevanje i neupućenost u značenje riječi *ilah*.

¹⁹ El-Hadždž, 62.

²⁰ Fethul-medžid, šerhu kitabit-tevhid, 1/30.

Upravo zbog toga grešku čini onaj ko smatra da *ilah* označava nekoga ko je *moćan da stvori iz ničega*, ili *da označava gospodara*, kao što to misle pobornici kelama.

Ovakvo tumačenje nas vodi ka tome da riječi tevhida (la ilahe illellah) ukazuju na tevhid rububijeta (vjerovanje da samo Allah stvara i upravlja), a ne da ukazuju na tevhid ibadeta (vjerovanje da samo Allah zaslužuje da Mu se ibadet čini). Jer u tom slučaju riječi *la ilahe illellah* bi značile da nema niko ko stvara osim Allaha, a takvo tumačenje je pogrešno.

U prilog tome ide to da su mušrici Mekke znali da je Allah onaj koji iz ničega stvara. I da je to bilo ispravno značenje *la ilahe illallah*, ne bi se suprotstavili Poslaniku ﷺ.

Međutim, oni su se suprotstavili Poslaniku ﷺ zato što su znali da te riječi znače da *nema istinskog božanstva osim Allaha*, i što bi prihvatajući te riječi morali ostaviti svoja božanstva koja su vijekovima obožavali njihovi preci, i koje su puno voljeli.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَن خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ﴾

A da ih upitaš: “Ko je nebesa i Zemlju stvorio i ko je Sunce i Mjesec potčinio?” – sigurno bi rekli: “Allah!” Pa kuda se onda odmeću? ²¹

Šejhul-islam Ibn Tejmijje veli: “Riječju *Ilah* ne cilja se neko ko je moćan da stvori i napravi nešto, kao što tvrde neki apologetičari (pobornici kelama).

Oni su, naime, mislili da izraz *el-ilahijje* ukazuje na moć da se nešto stvori iz ničega i da onaj ko smatra tako ustvari na pravi način svjedoči riječi tevhida (la ilahe illellah).

21 El-Ankebut, 61.

Istiniti bog je onaj ko zasluđuje da mu se čini ibadet. On je *ilah*, u značenju onoga ko se jedino obođava, a ne u značenju boga koji stvara.“²²

Također kaže: “*Ilah* označava onoga ko zasluđuje da se obođava, a nema samo značenje onoga ko je moćan da stvara.

Ukoliko neko kaže da *ilah* označava onoga ko ima moć da stvara i smatra da je to najspecifičnije Bođizije svojstvo, te smatra da je to vrhunac tevhida, onda on nije razumio njegovo stvarno i suštinsko značenje koje su pojasnili poslanici.

Ovakvo tumačenje imaju *mutekellime sifatijje*²³, a prenose ga od Ebul-Hasana el-Eš’arija i njegovih sljedbenika.“²⁴

Dakle, *ilah* je onaj ko se obođava, ali da bi se upotpunilo ispravno značenje *la ilahe illellah*, neophodno je kazati: *Nema onoga ko se istinski obođava osim Allaha*, a na ovakvo značenje ukazuju kur’anski tekstovi.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾

To je zato što je Allah - Istina, a oni koje oni, pored Allaha, mole - lađ, i zato što je Allah Svevišnji i Veliki.²⁵

22 Et-Tedmurijje, str. 185-186. Pogledati: Iktidaus-siratil-mustekim, str. 386-387; Tejsirul-azizil-hamid, str. 134.

23 Misli se na ešarije i maturidije.

24 Der’u te’arudil-akli ven-nakl, 1/226-227.

25 Lukman, 30.

﴿ فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنْتُمْ تُصِرُّونَ ﴾ (32)

To vam je Allah, Gospodar vaš istinski! Zar poslije istine ima išta osim zablude? Pa kuda se onda odmećete?²⁶

Grešku su napravili i oni koji pri tumačenju ovih riječi kažu: *Ne postoji božanstvo osim Allah*, “jer se iz navedenog razumije *ittihad*.”²⁷

Ilah je onaj ko se obožava, pa ako kažemo: *Ne postoji niko ko se obožava osim Allaha*, iz toga proizlazi da svako onaj ko se obožava je ustvari Allah, bez obzira da li to obožavanje bilo ispravno ili ne, što je pogrešna konstatacija.

Međutim, ako dodamo atribut *istinski*, onda možemo kazati: *Ne postoji istinsko božanstvo osim Allah*..²⁸

Zato što je spor između poslanika i njihovih naroda bio vezan za pitanje da li su njihova božanstva ispravna ili nisu, “dok oko toga da li je Allah istinski bog nije bilo spora, i niko od onih koji su spoznali da Allah stvara i upravlja nije negirao da je Allah istinski bog.

Mušrici su smatrali da i njihova lažna božanstva, kumiri i kipovi imaju pravo da im se ibadet čini, pa su ih na taj način uzeli za božanstva mimo Allaha. (I zbog toga Poslanik ﷺ poziva mušrike (mnogobošce) da vjeruju u riječi *la ilahe illallah* kako bi negirali sva ta lažna božanstva i da prihvate Allaha kao jedino istinsko božanstvo). I iz tog razloga, poslanici su svojim narodima govorili:

26 Junus, 32.

27 Ittihad označava ujedinjavanje dvije stvari do te mjere da postanu jedno. Pogledati: El-Džurdžani, Et-Ta'rifat, str. 9. Novotari ovim misle na ujedinjavanje Tvoraca i stvorenja, tako da postanu jedno biće.

28 Me'aridžul-kabul, 2/516.

﴿اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾²⁹

Allaha obožavajte, vi drugog (istinskog) boga osim Njega nemate!²⁹

Međutim, oni koji su ovaj poziv negirali, kazali su:

﴿أَجْعَلُ الْأَلْهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ مُجَابٌ ﴿٥﴾﴾

Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!³⁰

Dakle, oni nisu negirali da njihovi bogovi zaslužuju obožavanje.“³¹

²⁹ El-E'araf, 59.

³⁰ Sad, 5.

³¹ Fethul-melikil-vehhab fi reddi šubehil-murtab, str. 38.

TEMELJI (RUKNOVI) RIJEČI LA ILAHE ILLELLAH

Postoje dva temelja *la ilahe illellah*, a oni su:

- Negacija,
- Potvrda.

Negacija je u riječima: *la ilahe / nema (istinskog) božanstva*, iz čega se razumije da niko pored Allaha nema pravo da bude obožavan, dok je potvrda u riječima: *illellah / osim Allaha*, iz čega proizlazi da jedino On zaslužuje da bude obožavan.

Šejhul-islam Ibn Tejmije veli: “Svjedočenje kelimei-šhadeta (la ilahe illellah) biva kroz negaciju da je iko pored Allaha istinsko božanstvo i potvrdu da jedino On zaslužuje da ima to svojstvo, tj. da bude obožavan.

Dakle, ne postoji istinsko božanstvo (bog) mimo Allaha i niko mimo Njega ne zaslužuje da mu se čini ibadet.

Ova tvrdnja mora da se ubrizga u srce, jer ono ne smije da se iba-detom obraća nikome drugom. To mora činiti jedino i isključivo samo Uzvišenom Allahu, jer nema (istinskog) boga osim Njega.“³²

32 El-Furkan bejnel-hakki vel-Batil, str. 128.

Šejh Muhammed b. Abdulvehhab kaže: “Znaj da su ove riječi izgrađene na negaciji i potvrđi.

Pod negacijom se misli da niko ne posjeduje božanstvenost mimo Allaha, i da niko nema božanska svojstva, makar se radilo i o poslanicima, pa čak i o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i makar se radilo i o melecima, najbližijim Allahu, poput Džibrila, a pogotovo ako se radi o drugim dobrim ljudima.

Nakon negacije ovoga, moramo potvrditi da ta osobina pripada jedino Uzvišenom Allahu.“³³

Također kaže: “*La ilahe* znači negaciju svega što se obožava mimo Allaha, a *illellah / osim Allaha* znači da jedino On zaslužuje da mu se ibadet čini i da On u tome nema sudruga, baš kao što nema sudruga ni u gospodarenju i upravljanju.“³⁴

Ovo je najbolja metoda i najuticajnija na slušaoca, a na osnovu koje se razumije spomenuta negacija i potvrda. Tu metodu koristi i Kur’an, kroz nekoliko ajeta:

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ﴾

Gospodar tvoj zapovijeda da nikoga mimo Njega ne obožavate.³⁵

﴿ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ﴾

On vam naređuje da ne obožavate nikoga drugog osim Allaha.³⁶

33 Tefsiru kelimetit-tevhid, str. 10.

34 El-Usulus-selaseh ve edilletuha, str. 13-14

35 El-Isra, 23.

36 Hud, 26.

﴿أَمْرًا لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾

On je naredio da ne obožavate nikoga drugog osim Njega.³⁷

Ibnul-Kajjim veli: “U Kur’anu se koristi ova metoda, prilikom koje se spominje negacija i potvrda.

Negira se ispravnost obožavanja nekoga drugog mimo Allaha, a naglasak se stavlja na obožavanje isključivo Njega.

I ovo je upravo stvarno značenje tevhida, jer sama negacija ne ukazuje na tevhid, kao što na njega ne ukazuje ni sama potvrda. Suštinsko značenje tevhida i riječi *la ilahe illellah* može se razumjeti samo uz već spomenutu potvrdu i negaciju.“³⁸

37 Jusuf, 40.

38 Bedai’ul-fevaid, 1/236.

USLOVI (ŠARTOVI) RIJEČI LA ILAHE ILLELLAH

Učenjaci su istraživanjem i iščitavanjem tekstova iz Kur'ana i Sun-neta utvrdili da svjedočenje riječi la ilahe illellah ne vrijedi osim sa ispunjenjem sedam šartova.

Šartovi ispravnosti *la ilahe illellah* su:

- Prvi: **Znanje** suprotno neznanju.
- Drugi: **Uvjerenje** suprotno sumnji.
- Treći: **Pokornost** suprotna odbacivanju.
- Četvrti: **Prihvatanje** suprotno suprotstavljanju.
- Peti: **Iskrenost** suprotna širku i pretvaranju.
- Šesti: **Istinoljubivost** istinitosti suprotna laži.
- Sedmi: **Ljubav** suprotna mržnji.

Riječi tevhida glase *la ilahe illellah*, i nije dovoljno ove riječi samo jezikom izgovoriti nego je obaveza čvrsto u njih vjerovati i raditi po onome što iz njih proizlazi.³⁹

39 Tathirl-itikad an edranil-ilhad, str. 53; Kešfuš-šubuhāt, str. 53; El-Džedid fi šerhi kitābit-tevhid, str. 64.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: “*Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema istinskog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, dok ne počnu klanjati namaz i davati zekat.*

Kada budu to radili, zaštitite kod mene svoje živote i svoje imetke, osim kada to pravo islama zahtijeva, a njihov konačni obračun pripada Allahu.“⁴⁰

Dakle, svakome muslimanu obaveza je da izgovori ove riječi, osim u slučaju kada nije u mogućnosti da ih izgovori iz opravdanog razloga, poput nijemog čovjeka.

Međutim, samo izgovaranje nije dovoljno, nego je, pored toga, potrebno ispuniti i određene uslove, kako bi čovjeku te riječi bile od koristi, kao što je pojašnjeno u nastavku hadisa.

Hasanu el-Basriju je rečeno: “Ljudi govore: ‘Ko kaže *la ilahe illellah*, ući će u Džennet.’ On tada reče: ‘Ko kaže *la ilahe illellah*, i upotpuni djelima sve obaveze koje proizlaze iz tih riječi, ući će u Džennet.’“⁴¹

Vehb b. Muhebbih je upitan: “Zar ključ Dženneta nisu riječi *la ilahe illellah*?”

On reče: “Naravno, ali svaki ključ ima svoje zupce, pa ako doneseš ključ sa odgovarajućim zupcima, otvorit ćeš vrata, u suprotnom nećeš.”⁴²

Pod zupcima koji se ovdje misli se na uslove (šartove) ispravnosti riječi *la ilahe illellah*.

Ibn Redžeb veli: “Jedna skupina učenjaka kaže: ‘Ovi hadisi ukazuju da su riječi *la ilahe illellah* uzrok ulaska u Džennet i spasa od Vatre i to je

40 Bilježi ga Buhari, br. 25, str. 12, i Muslim, br. 32, str. 38, i ovo je njegova verzija.

41 El-Emalil-humsijje, 1/16; El-Hudždže fi bejanil-mehadždže, šerhu akideti eh-lis-sunne, 2/158.

42 Bilježi ga Buhari kao muallek-predanje, str. 216; Ebu Nuajm, Hil’jetul-evlija, 4/66; Begavi, Šerhus-sunneh, 1/47.

ono što iz njih proizlazi, ali se ono može ostvariti samo uz ispunjavanje uslova i otklanjanje prepreka na tome putu.”⁴³

Šejh Abdurrahman b. Hasan Ali Šejh veli: «Ko smatra da je dovoljno samo izgovoriti ove riječi (bez djela), suprotstavlja se vjeri koja je objavljena poslanicima i kao takav nije na putu vjernika.»⁴⁴

Hafiz El-Hakemi je u svojim stihovima spomenuo uslove ispravnosti riječi *la ilahe illellah*, koje mora ispuniti svaki pojedinac ukoliko želi da mu one budu od koristi. Svi ovi uslovi ne izlaze van okvira hadisa koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao na ovu temu.

On je kazao: “**Sedam je uslova koje i Objava spominje, i nikome sam izgovor neće koristiti osim ako ih ne upotpuni (djelima). To su znanje, uvjerenje, prihvatanje, predanost, potvrda (istinitost), iskrenost i ljubav. Allah te uputio ka onome što voli!**”⁴⁵

Na drugome mjestu Hafiz El-Hakemi kaže: “Tih sedam uslova su:

Prvi: **Znanje** da ne postoji niko drugi ko zaslužuje da bude obožavan mimo Allaha.

Drugi: **Uvjerenje** srcem u ispravnost tih riječi.

Treći: **Pokornost** i predanost njima, formalno i suštinski, i vanjstinom i nutrinom.

Četvrti: **Prihvatanje** svega onoga što iz tih riječi proizlazi.

Peti: **Iskrenost** u njima.

Šesti: **Potvrda** istinitosti tih riječi, ali ne samo riječima, nego i srcem.

43 El-Ferid fi šerhi kitabit-tevhid, str. 63. Pogledati: Kelimetul-ihlas ve tahkiku ma’anaha, str. 9; Džami’ul-ulumi vel-hikem, str. 395.

44 Medžmu’atu-resaili vel-Mesailin-nedždije, 4/298-299.

45 Me’aridžul-kubul, 2/518.

Sedmi: **Ljubav** prema tim riječima kao i prema njenim sljedbenicima, te ljubav i mržnja zasnovani na njima.“⁴⁶

EL-ILM (ZNAJJE)⁴⁷

Znanje je suštinsko poznavanje određenih stvari i pojmova,⁴⁸ a ovdje se misli na poznavanje značenja riječi *la ilahe illellah*, i njenih temelja.

Temelji ovih riječi su negacija i potvrda, tj. negacija da bilo ko, mimo Allaha, zaslužuje da bude obožavan i potvrda da jedino On to zaslužuje.

Također se ovdje pod znanjem misli na potpunu spoznaju popraćenu čvrstim uvjerenjem, iz kojeg proizlazi predanost i ljubav. Dakle, ovdje se ne misli samo na puko teoretsko znanje.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾

Znaj da nema istinskog boga osim Allaha!⁴⁹

Tumačenje ovog ajeta je sljedeće: Znaj, o Poslaniče, da niko drugi ne zaslužuje da bude obožavan osim Allaha, koji je stvorio stvorenja.⁵⁰ Naredbodavna forma ovog ajeta ukazuje na obavezu.

46 E'alamus-sunnetil-menšure li'tikadit-taifetin-nadžijetil-mensure, str. 36.

47 Pogledati: Fethul-medžid, 1/29-30; Me'aridžul-kubul, 2/518-519; Tejsirul-lazizil-hamid, str. 116-130.

48 El-Mufredat fi garibil-Kur'an, str. 343.

49 Muhammed, 19.

50 Tefsirut-Taberi, 26/64.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Ko umre, a zna (spozna) da nema istinskog božanstva osim Allaha, ući će u Džennet.”*⁵¹

Dakle, za ulazak u Džennet uslovljava se znanje o značenju ovih riječi i ustrajnost na tome sve do smrti.

Šejh Abdurrahman b. Hasan Ali Šejh veli: «Riječi: *Ko svjedoči la ilahe illellah*, znače: Ko ih izgovori poznavajući njihovo značenje, i radi ono što iz tog značenja proizlazi, i formalno, a i suštinski, kao što na to ukazuje ajet:

﴿ فَأَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾

Znaj da nema istinskog boga osim Allaha⁵².

﴿ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾

...moći će samo oni koji Istinu priznaju, oni koji znaju.⁵³

Dok, po konsenzusu islamskih učenjaka, onome ko samo izgovara ove riječi, bez ispunjavanja prethodno spomenutih uslova, one neće biti od koristi.⁵⁴

51 Bilježi ga Muslim, br. 43, str. 41.

52 Muhammed, 19.

53 Ez-Zuhruf, 86.

54 Fethul-medžid, 1/29.

EL-JEKIN (UVJERENJE) ⁵⁵

Uvjerenje je ustvari ustabiljeno razumijevanje određene stvari, uz sigurnu potvrdu da je to baš tako. ⁵⁶

Ovdje se pod uvjerenjem misli na čvrsto ubjeđenje u značenje tih riječi, a koje nije popraćeno nikakvim sumnjama.

Uzvišeni Allah veli:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾

Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju. ⁵⁷

Sumnja je suprotna uvjerenju i ajetom se uslovljava čvrsto vjerovanje u Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Na ovo ukazuju i riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je uputio Ebu Hurejreu, radijallahu anhu: *“Obraduj Džennetom onoga koga sretnoš iza zidina ove bašče, a da svjedoči la ilahe illellah, i srcem vjeruje u te riječi.”* ⁵⁸

Također i hadis: *“Ući će u Džennet svako ko sretno Allaha, a svjedočio je, bez ikakve sumnje, kelimei-šehadet.”* ⁵⁹

55 Pogledati: Fethul-medžid, 1/29-30; Me’aridžul-kubul, 2/519-520; Tejsirul-lazizil-hamid, str. 116-130.

56 El-Mufredat, str. 552.

57 El-Hudžurat, 15.

58 Bilježi ga Muslim, br. 52, str. 43.

59 Bilježi ga Muslim, br. 44, str. 41.

Tumačeći hadis: *“Ko kaže la ilahe illellah i zanegira sve što se obožava mimo Njega, imetak i život su mu sveti, a račun će kod Allaha polagati.”*⁶⁰ – šejh Sulejman b. Abdullah Ali Šejh veli: “Ovo je jedan od hadisa koji na najbolji način pojašnjava značenje ovih riječi.

Vidimo u njemu da samo puki izgovor la ilahe illellah nije dovoljan da se imetak i život čovjeka učine svetim i nepovredivim. Čak imetak i život nisu učinjeni svetim ni kada se spozna značenje tih riječi, niti kada se one potvrde, a također ni ukoliko se pored Allaha nikome drugom ne moli.

Oni bivaju učinjeni svetim i nepovredivim samo ako se uz sve ovo doda i negiranje svega onoga što se pored Allaha obožava.

Sumnja u te riječi ili neodlučnost čine čovjekov život i imetak nezastićenim.“⁶¹

Dakle, šejh naglašava kako izgovaranje, potvrda ili spoznaja ovih riječi nisu dovoljni, nego sve to mora biti popraćeno čvrstim uvjerenjem.

⁶⁰ Bilježi ga Muslim, br. 37., str. 39.

⁶¹ Tejsirul-lazizil-hamid, str. 137.

ES-SIDK (POTVRDA ISTINITOSTI) ⁶²

Potvrda istinitosti biva ukoliko se srcem potvrdi ono što se kazalo. ⁶³

Ukoliko čovjek izgovori riječi kelimei-*šhadeta* i to srcem potvrdi, onda je potvrdio ove riječi na ispravan način.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُنْفِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ، وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ

لَكَذِبُونَ ﴿١﴾

Kad ti licemjeri dolaze, oni govore: “Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov poslanik!” – I Allah zna da si ti, zaista, Njegov poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjeri pravi lašci. ⁶⁴

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “*Onoga ko istinito - potvrđujući srcem ono što govori svjedoči da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, Allah će sačuvati Vatre.*“ ⁶⁵

Preneseni su mnogi hadisi, u raznim formama i verzijama, koji govore o važnosti potvrđivanja istinitosti ovih riječi, do te mjere da je ovo potvrđivanje učinjeno uslovom ispravnosti *kelimei-šhadeta*.

Neke od tih verzija su:

“*Ko kaže la ilahe illellah iskreno...*“ ⁶⁶

62 Pogledati: Fethul-medžid, 1/29; Me’aridžul-kubul, 2/522-523.

63 El-Mufredat, str. 277.

64 El-Munafikun, 1.

65 Bilježi ga Buhari, br. 128, str. 32.

66 Bilježi ga Ahmed, 36/381, br. 22059; Ibn Hibban, 1/429; Hakim, 1/141, koji kaže da mu je lanac prenosilaca ispravan, a sa njim se slaže i Zehebi.

“*Ko kaže la ilahe illellah sa uvjerenjem...*“⁶⁷

“*Ko kaže la ilahe illellah potvrđujući srcem ono što govori...*“⁶⁸

“*Kada ove riječi rob kaže iskreno iz svoga srca...*“⁶⁹

Ibn Redžeb veli: “Sve ovo ukazuje da je bitna srčana potvrda ovih riječi.

Kada se kaže *la ilahe illellah*, to znači da srce samo prema Allahu osjeća ljubav, nadu, strah, da se samo na Njega oslanja, od Njega traži pomoć, teži da samo Njemu bude ponizno, da mu se kaje i samo Njega moli.“⁷⁰

Dakle, kelimei-*šehadet* obuhvata znanje, uvjerenje i potvrdu istinitosti tih riječi, a onaj ko ih izgovori samo jezikom, bez srčane potvrde, nije ih istinski posvjedočio.

67 Bilježi ga Muslim, br. 52, str. 43.

68 Bilježi ga Ahmed, 13/433, br. 8069; Ebu Nu’ajm, 1/362; Hakim, 1/141, koji kaže da mu je lanac prenosilaca ispravan, a sa njim se slaže i Zehebi.

69 Bilježi ga Ahmed, 1/499, br. 447; Ibn Hibban, 1/434; Hakim, 1/143, koji ga je ocijenio ispravnim shodno kriterijima koje su postavili Buhari i Muslim, a sa njim se slaže i Zehebi.

70 El-Ferid fi šerhi kitabit-tevhid, str. 84.

EL-IHLAS (ISKRENOST) ⁷¹

Iskrenost je (izdvajanje) činjenje djela samo radi onoga ko se obožava, bez bilo kakvih primjesa širka. ⁷²

Izgovaranje riječi *la ilahe illellah* mora biti zasnovano na iskrenosti. Suština iskrenosti je da ibadet bude samo radi Allaha.

Izraz *el-ihlas* je od *halesa*, a *halis* je onaj od koga su otklonjene određene primjese. ⁷³

Uzvišeni Allah kaže:

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ ⁽¹¹⁾

Reci: “Meni se naređuje da obožavam samo Allaha iskreno Mu ispovijedajući vjeru.” ⁷⁴

Također, Uzvišeni Allah u hadisi-kudsijju kaže: “*Ja nisam potreban pridruživanja. Ko uradi neko djelo i u njemu Mi drugog pridruži, napustiću i njega i njegovo pridruživanje.*” ⁷⁵

Mnogobrojni su dokazi koji ukazuju na ovaj uslov i svi oni govore da čovjek neće imati koristi od ovih riječi, i od onoga što radi shodno tim

71 Pogledati: Fethul-medžid, 1/29; Me’aridžul-kubul, 2/523-524, Tejsirul-lazi-zil-hamid, str. 116.

72 Pogledati: Medaridžus-salikin, 2/315.

73 El-Mufredat, str. 155.

74 Ez-Zumer, 11.

75 Bilježi ga Muslim, br. 46, str. 128.

riječima, ukoliko ih ne izgovori iskreno, kao što kaže Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “*Ko kaže iskreno la ilahe illellah...*“⁷⁶

U drugom hadisu veli: “*Allah će spriječiti ulazak u Vatru onome ko iskreno u ime Allaha kaže la ilahe illellah.*“⁷⁷

Ibn Redžeb veli: “Iz ovog značenja i pojašnjenja vidimo da iz čovjekovih riječi *la ilahe illellah* proizlazi da on nikoga drugog ne smatra bogom osim Allaha.

Bog je onaj kome se pokorava i prema kome se ne iskazuje nepokornost, a sve to treba biti protkano izražavanjem poštovanja prema Njemu, ljubavlju, strahom, nadom, oslanjanjem na Njega i upućivanjem molbi (dova) samo Njemu.

Sve spomenuto nije ispravno ispoljavati nikome mimo Allahu.

Onaj ko Njemu pripiše druga kada je riječ o ovim božanskim posebnostima, njegov izgovor kelimei-*šhadeta* nije iskren, njegovo vjerovanje u jednoću Allaha je nepotpuno i pri sebi ima jedan vid robovanja stvorenjima, srazmjerno nepotpunosti ove iskrenosti.“⁷⁸

Potvrda istinitosti (sidk) riječi kelimei-*šhadeta* i iskrenost u njima (ihlas) dva su segmenta koja su u šerijatu nerazdvojna. Svaka iskrenost mora biti popraćena potvrdom istinitosti, i svaka potvrda istinitosti mora biti popraćena iskrenošću.⁷⁹

I pored nerazdvojivosti ova dva segmenta, ipak svaki od njih ima svoje posebno značenje.

76 Bilježi ga Ahmed, 36/381, br. 22059; Hakim, 1/141, koji kaže da mu je lanac prenosilaca ispravan, a sa njim se slaže i Zehebi.

77 Bilježi ga Buhari, br. 425, str. 81, i Muslim, br. 263, str. 265.

78 El-Ferid fi šerhi kitabit-tevhid, str. 87.

79 Pogledati: Medaridžus-salikin, 2/314.

EL-KABUL (PRIHVATANJE) ⁸⁰

Ovaj uslov zahtijeva zadovoljstvo koje daje plodove (nagradu). ⁸¹

Prihvatanje je suprotno odbijanju, a ovdje se misli na prihvatanje riječi tevhida i onoga što iz njih proizlazi, i formalno i suštinski.

Allah nas obavještava da će kazniti onoga ko ne prihvati kelimei-šehadet, a da će onoga ko ga prihvati i radi po njemu uvesti u Džennet.

O onima koji odbijaju kelimei-šehadet Uzvišeni Allah kaže:

﴿ أَحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْحَنِيمِ ﴿٢٣﴾ ﴾

Sakupite nevjernike i one koji su se s njima družili i one kojima (koje su obožavali) su se klanjali mimo Allaha, i pokažite im put koji u Džehennem vodi. ⁸²

Nakon toga spominje uzrok zbog kojeg su zaslužili kaznu:

﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْرِكُوا أَلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴾

Kad im se govorilo: “Samo je Allah (istinski) Bog!” – oni su se oholili i govorili: “Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika.” ⁸³

Uzvišeni Allah je ukazao da je razlog njihove kazne odbijanje riječi *la ilahe illellah* i negiranje onoga ko je pozivao tim riječima.

80 Pogledati: Fethul-medžid, 1/32; Me’aridžul-kubul, 2/520-521.

81 El-Mufredat, str. 392.

82 Es-Saffat, 22-23.

83 Es-Saffat, 35-36.

Kao odgovor na njihov napad na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni je kazao:

﴿ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ۝٣٧ ﴾

A nije tako, on Istinu donosi i tvrdi da su svi poslanici istinu donosili.⁸⁴

Potom, Uzvišeni Allah spominje da ih je kaznio zbog njihovih postupaka koji se ogledaju u odbijanju istine i obožavanju nekoga drugog mimo Njega:

﴿ إِنَّا كَرِهْنَا لَكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ۝٣٨ وَمَا يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٣٩ ﴾

A vi ćete, sigurno, bolnu patnju iskusiti – kako ste radili, onako ćete kažnjeni biti!⁸⁵

Allah nas je u nastavku obavijestio o nagradi onih koji prihvate istinu, rekavši:

﴿ إِيَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُحْلِصِينَ ۝٤٠ أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ۝٤١ فَوَاكِهِ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ۝٤٢ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴾

A Allahovi iskreni robovi posebnu će opskrbu imati, razno voće, i biće poštovani u džennetskim baščama naslada.^{86 / 87}

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *“Uputa s kojom me je Allah poslao i nauka jesu kao obilna plodna kiša koja padne na zemlju.*

84 Es-Saffat, 37.

85 Es-Saffat, 38-39.

86 Es-Saffat, 40-43.

87 Pogledati: Me’aridžul-kubul, 2/520.

Bude (mehke) plodne zemlje koja primi vodu i urodi travom i mnogim drugim zelenilom, a ima i tvrdih (neplodnih) zemalja koje ne upiju vodu (zadržavaju na sebi) i Allah daje da se njome ljudi koriste: piju, napajaju stoku i siju (ono što se može posijati); a padne i na druge predjele, ravnice, koje ne zadržavaju vodu i ne urode nikakvom travom.

Ovo je primjer za onoga ko je spoznao Allahovu vjeru i koristi ono s čime me je Allah poslao, pa nauči i druge poučava; i primjer za onoga koji za spoznaju nije ni glave podigao niti prihvatio Allahovu uputu s kojom sam poslan.“⁸⁸

EL-INKIJAD (POKORNOST I PREDANOST)⁸⁹

Suprotno ovome je ostavljanje (pokornosti).

Ovdje se misli na pokornost i predanost riječima *la ilahe illallah*, formalno i suštinski, i vanjstinom i nutrinom.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لِلَّهِ ﴾

I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se.⁹⁰

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ ﴾

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela.⁹¹

88 Bilježi ga Buhari, br. 79, str. 24, i Muslim, br. 15, str. 1010.

89 Pogledati: Fethul-medžid, 1/31-32; Me'aridžul-kubul, 2/521.

90 Ez-Zumer, 54.

91 En-Nisa, 125.

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ﴾

Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu.⁹²

Značenje ajeta: **Onaj ko se sasvim preda** – tj. pokori i ponizno prihvati⁹³ robovanje samo Njemu – **a uz to čini dobra djela** – tj. pokori se i prihvati Allahove naredbe i zabrane – **uhvatio se za najčvršću vezu** – tj. svjedočenje da nema istinskog božanstva osim Allaha.⁹⁴

Dakle, onaj ko se ne preda Allahu i ne čini dobra djela nije se uhvatio sa najčvršću vezu. Na ovo značenje ukazuje ajet u kojem Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزَنكَ كُفْرُهُ ۖ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾

A onaj koji ne vjeruje, pa, neka te ne zabrinjava nevjerovanje njegovo. Nama će se svi vratiti i Mi ćemo ih o onome šta su radili obavijestiti; Allahu su, uistinu, poznate svačije misli.⁹⁵

Da bi riječi *la ilahe illellah* bile potpuno priznate, moraju se prihvatiti Allahove naredbe i zabrane.

To je nemoguće ostvariti osim kroz slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer Uzvišeni Allah je naredio pokornost njemu, a on je pojasnio put robovanja Allahu.

Onaj ko se pokori Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokorio se i Allahu.

92 Lukman, 22.

93 Pogledati: Me'aridžul-kubul, 2/521.

94 Pogledati: Tesfiru-Taberi, 21/92; Tefsirul-Begavi, 3/513.

95 Lukman, 23.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا ءَعْمَالَكُمْ﴾⁹⁶

O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!⁹⁶

اللَّهُ أَطَاعَ فَقَدَ الرَّسُولَ يُطِيعَ مَنْ

Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu.⁹⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: “Ako vam nešto zabranim, onda se toga klonite, a ako vam nešto naredim, onda uradite onoliko koliko možete.”⁹⁸

U drugom hadisu veli: “Svi moji sljedbenici ući će u Džennet, osim onih koji odbiju. Ashabi upitaše: “A ko će odbiti?” On reče: “Ko mi se pokori, ući će u Džennet, a onaj ko mi pokornost odbije, odbija ući u Džehennem.”⁹⁹

96 Muhammed, 33.

97 En-Nisa, 80.

98 Bilježi ga Buhari, br. 7288, str. 1343, i Muslim, br. 412, str. 557.

99 Bilježi ga Buhari, br. 7280, str. 1342.

EL-MEHABBE (LJUBAV) ¹⁰⁰

Obavezna je ljubav prema riječima *la ilahe illellah*, i onome što iz njih proizlazi, te prema sljedbenicima ovih riječi i onima koji se pridržavaju njenih uslova. Također, obavezan je i prezir prema onima koji negiraju ovo.

Islamski učenjaci navode da ljubav ima određene uslove koji se moraju ispuniti kako bi bila priznata. ¹⁰¹

To su:

1. Davanje prednosti onome što Allah voli, pa makar to ne bilo u skladu sa našim željama.
2. Prezir prema onome što On mrzi, pa makar strastima to odgovaralo.
3. Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatanje njegove upute i koračanje njegovom stazom.
4. Ljubav prema onome što voli Allah i Njegov Poslanik, i prezir prema onome što prezire Allah i Njegov Poslanik.
5. Ibn Redžeb, govoreći o riječima *la ilahe illellah*, veli: "Iz njih proizlazi da volimo samo Allaha, jer on je bog kojem se pokorava i Njemu se pokornost ne odbija.

Ta pokornost mora biti popraćena ljubavlju, strahom i nadom.

Dokaz potpunosti te ljubavi jeste i ljubav prema onome što On voli i prezir prema onome što On mrzi.

Potpuno vjerovanje u tevhid i riječi *la ilahe illellah* nije ostvario onaj ko voli nešto što Allah prezire i ko prezire nešto što On voli. ¹⁰²

100 Pogledati: Fethul-medžid, 1/30; Me'aridžul-kubul, 2/524-528.

101 Pogledati: Me'aridžul-kubul, 2/524.

102 Kelimetul-ihlas, str. 22-23

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ﴾

Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha.¹⁰³

Ibnul-Kajjim, veli: “Allah nas obavještava da je onaj ko voli nekoga kao što se Allah voli, ustvari, pridružio Allahu suparnika..

To suparništvo je u ljubavi a ne u stvaranju, jer niko od stanovnika Zemlje nije Allahu pripisao ortaka u stvaranju, za razliku od iskazivanja ljubavi, gdje su Mu pripisali suparnika.“¹⁰⁴

Ukoliko smo ovoga svjesni, moramo znati da je ljubav prema Allahu osnova ibadeta, a to znači da sva naša ljubav mora biti u ime Allaha, radi Njega i zbog Njega.¹⁰⁵

Pojašnjavajući suštinu ljubavi prema Allahu i radi Allaha, Ibn Tejmijje veli: “Ibadetom se smatra i svaki vid ljubavi i poštovanja koji se ispoljava prema onome što je Allah naredio da se voli i poštuje.

Allah je voljeni i poštovani i On je krajnji cilj kojem se teži, i sve mimo toga voli se radi Allaha..

Zbog te ljubavi koju osjeća prema Allahu, rob voli ono što voli i Allah.

Jedan od znakova potpune ljubavi jeste da volimo onoga ko voli Voljenog i da preziremo onoga ko (Njega) prezire.

103 El-Bekare, 165.

104 Medaridžus-salikin, 3/453.

105 Pogledati: Kaide fil-mehabbet, str. 141.

Ovome svjedoči i hadis: “*Najčvršća imanska veza jeste ljubav i prezir radi Allaha.*“^{106 / 107}

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوْنَهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا ﴾

Kaži ti Meni, hoćeš li ti biti čuvar onome koji je strast svoju za boga svoga uzeo?¹⁰⁸

Uslov ispravnosti ljubavi je slijeđenje koje treba biti zasnovano na istinitosti i iskrenosti.

Iz ljubavi mora da proizlazi slijeđenje naredbi Voljenog i klonjenje Njegovih zabrana, a dokaz tome je ajet:

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ ﴾

Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti.”¹⁰⁹

Uzvišeni Allah ovdje naglašava da je slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znak ljubavi prema Allahu, a također i da je uslov Njegove ljubavi prema njima slijeđenje Poslanika.

106 Bilježi ga Ahmed, 30/488, br. 18524, a šejh El-Arnaut veli: “Hadis je dobar zbog drugih predaja koje ga jačaju.“ Ibn Ebi Šejbe ga bilježi u Musannefu, 6/170; Hejsemi u djelu Medžmeu’uz-zevaid, 1/89, a dobrim ga je ocijenio Albani u djelu El-Iman od Ibn Ebi Šejbea, str. 84; Begavi, 13/53. Ispravnim ga je ocijenio Albani u djelu Fejdul-Kadir, 3/69.

107 Kaide fil-mehabbet, str. 174.

108 El-Furkan, 43.

109 Alu Imran, 31.

Na osnovu ovoga zaključujemo da je Allahova ljubav prema njima, i njihova prema Njemu nemoguća bez njihovog slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Iz ovoga vidimo da iz ljubavi proizlazi slijeđenje. ¹¹⁰

Ibn Redžeb veli: “Svjedočenje Allahove jednoće nije potpuno ako nije popraćeno svjedočenjem *muhammedun resulullah*.”

Ako znamo da naša ljubav prema Allahu nije savršena ukoliko ne budemo voljeli ono što On voli i ukoliko ne budemo prezirali ono što On prezire, onda dolazimo do zaključka da nema drugog načina spoznaje ovoga, osim preko Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je dostavio od Allaha i pojasnio šta treba voljeti, a šta prezirati.

Dakle, iz ljubavi prema Allahu proizlazi ljubav prema Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, potvrda njegove istinitosti i slijeđenje njegove prakse.“ ¹¹¹

Četvrti uslov iskrene ljubavi jeste ljubav prema onome što voli Allah i Njegov Poslanik, i prezir prema onome što prezire Allah i Njegov Poslanik.

Voljeti Allahova neprijatelja je u suprotnosti sa ljubavi prema Allahu.

Uzvišeni Allah veli:

﴿لَا يَحِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u Onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju. ¹¹²

U djelu *Kaide fil-mehabbet* stoji: “Allah nam saopštava da vjernik kojem su Allah i Njegov Poslanik draži od svega – kao što se naglašava u hadisu: *‘Niko do vas neće biti pravi vjernik sve dok mu ja ne budem draži od njega*”

110 Pogledati: Tesfiru-Taberi, 3/273; Medaridžus-salikin, 1/203.

111 Kelimetul-ihlas ve tahkiku ma’anaha, str. 112.

112 El-Mudžadele, 22.

*samog, njegovog djeteta, roditelja i svih ljudi.*¹¹³ – ne može da voli one koji se suprotstavljaju Allahu i Poslaniku.

Ko to pokuša, čini nešto što je nespojivo, jer ljubav prema onome što Allah voli i ljubav prema onome koji se tome suprotstavlja je nemoguća i nespojiva.¹¹⁴

Uzvišeni Allah veli:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَنْخِذُوا عَدُوِي وَعَدُوَكُمْ ءَٰوِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ
مِّنَ ٱلْحَقِّ﴾

O vjernici, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte – oni poriču Istinu koja vam dolazi.¹¹⁵

Ibn Abbas veli: “Voli u ime Allaha, preziri u ime Allaha, iskazuj prijateljstvo i neprijateljstvo u Njegovo ime, steći ćeš Allahovu ljubav.”¹¹⁶

113 Bilježi ga Buhari, br. 15, str. 10, i Muslim, br. 70, str. 47.

114 Kaide fil-mehabbet, str. 162-163.

115 El-Mumtehane, 1.

116 Bilježi ga Ibn Ebi Šejbe, 7/134; Ibnul-Mubarek u Zuhdu, 1/230, i Adeni u Imanu, str. 128.

**ULOGA BOSANSKO-HERCEGO-
VAČKE ULEME U POJAŠNJAVANJU
ISPRAVNOG ZNAČENJA RIJEČI *LA
ILAHE ILLELLAH***

Tevhid (ispravno vjerovanje) je najvažniji segment ljudskog života, jer njime se pravi razlika između istine i zablude, vjerovanja i nevjerovanja, (stanovnika) Dženneta i (stanovnika) Vatre.

Upravo zbog toga, ulema (učenjaci) Bosne i Hercegovine, potonja kao i ona iz savremenog perioda, trudila se da na ispravan način pojasni tevhid.

Poznati bosansko-hercegovački alim Hasan Kafija Prušćak rekao je: “Tevhid je prvo na što je obavezan svaki mukellef (punoljetna i fizički i psihički sposobna osoba), prvo u šta su pozivali poslanici i vjerovjesnici i prvi mekam (stepen) na kome se nađe putnik ka Uzvišenom Allahu. Objavljen je u svim nebeskim knjigama.“¹¹⁷

Šejh Hasan Kafi u svome komentaru na *Tahavijinu poslanicu* u akidi, pojašnjavajući značenje riječi tevhida, veli: “Ovim se kroz negaciju i potvrdu potvrđuje Allahova jednoća i negiraju sva božanstva, jer riječ *ilah* u arapskom jeziku znaci *ma’bud* / *božanstvo*, onaj ko se obožava.“¹¹⁸

I bosanskohercegovački šejh Ahmed Bejadi u svom djelu *Išaratul-meram* veli: “Riječi *ila ilahe illellah* su sveobuhvatne i njima se negira sve ono što može uticati na njihovo značenje, tj. da nema božanstva koje zaslužuje da mu se ibadet čini osim Onaj koji sam po sebi postoji.“¹¹⁹

117 Nurul-jekin fi usulid-din, str. 107.

118 Prethodni izvor, str. 112.

119 Išaratul-meram an ibaratil-imam, str. 43.

Također veli: “Značenje tih riječi je: negiranje da iko drugi mimo Allaha zaslužuje da bude obožavan.“¹²⁰

Primjećujemo da je šejh Bejadi, i pored toga što je bio pobornik *il-mul-kelama* (apologetike), ispravno tumačio riječ *ilah*, kao i riječi *tevhida*, govoreći da niko drugi mimo Uzvišenog Allaha nije zaslužan da bude obožavan, iako nije pojasnio uslove i temelje *la ilahe illellah*.

Tragaoci za naukom u Bosni i Hercegovini i oni koji su promicali ideju ispravnog vjerovanja ulagali su i ulažu trud da pojasne ispravno značenje *la ilahe illellah*, te su preveli na bosanski jezik nekoliko knjiga ehli-sunnetske uleme, koje govore o toj tematici. Neke od njih su:

- *Kelime-i-šehadet*¹²¹

- *Hakikatu šehadeti en la ilahe illellah ve enne muhammeden resulullah*.¹²²

Također, pored prijevoda, postoje i knjige čiji su autori dajie sa prostora Bosne i Hercegovine. Jedna od njih je i knjiga *Temelji islama*, u kojoj autor pojašnjava značenje *la ilahe illellah*, shodno razumijevanju prvih generacija, uz to pojašnjavajući i temelje (rukнове) tih riječi, kao i njene uslove (šartove).

Govoreći o značenju *la ilahe illellah*, autor spomenute knjige veli: “Svjedočenje ili šehadet da nema istinskog boga osim Allaha podrazumijeva izgovaranje ove rečenice, potpuno shvatanje njenog značenja i rad u skladu sa tim.

Islamska ulema je složna oko toga da samo izgovaranje ove rečenice bez razumijevanja njenog značenja i rada u skladu sa njom ne donosi nikakvu korist čovjeku. Naprotiv, takvo nešto biva dokazom protiv čovjeka.

120 Prethodni izvor, str. 44.

121 *Kelime-i-šehadet*, od Abdullaha b. Abdurrahmana Džibrina.

122 *Hakikatu šehadeti en la ilahe illellah ve enne Muhammeden resulullah*, šejh Rebi' Tavi.

Potpuno značenje riječi *la ilahe illellah* je da nema božanstva koje istinski zaslužuje da bude obožavano pored Uzvišenog Allaha.“¹²³

Nakon toga je pojasnio temelje ovih riječi i značenje taguta, kazavši: “Ova tvrdnja se temelji na dva temelja: negaciji i potvrdi.

Negacija podrazumijeva negiranje osobina božanstvenosti svemu osim Svemogućem Allahu, a potvrda podrazumijeva priznavanje te osobine samo Njemu i ne smatranje u tome Njemu nikoga ravnim.“¹²⁴

Poslije je pojasnio uslove *la ilahe illellah*, argumentirajući to kur’ansko-hadiskim dokazima. Dakle, spomenuo je: znanje, uvjerenje, prihvatanje, predanost, istinitost, iskrenost i ljubav.¹²⁵

Također, autor je tevhid podijelio na tri vrste: rububijjet, uluhijjet i el-esmau ves-Sifat, te je svaku od ovih vrsta detaljno pojasnio. Spomenuo je i vrijednost tevhidul-uluhijjeta i njegovo značenje, te ukazao da su njemu pozivali svi vjerovjesnici, i da je on i prva obaveza svakom šerijatskom obvezniku.¹²⁶

Među tim knjigama je i djelo *Akida / Islamsko vjerovanje*.

U njoj je autor pojasnio značenje *la ilahe illellah*, kazavši: “Nema božanstva koje se istinski obožava, niti bilo kojeg drugog božanstva koje to zaslužuje, osim Allaha.“¹²⁷

Potom je spomenuo neispravna tumačenja ove riječi, poput: Nema Tvorca osim Allaha. Ili: Nema Gospodara osim Allaha. Ili: Ne postoji niko osim Allah.“¹²⁸

123 Temelji islama, str. 11.

124 Prehodni izvor, str. 11.

125 Pogledati: Prethodni izvor, str. 13-16.

126 Pogledati: Prethodni izvor, str. 16-18.

127 El-Akida / Islamsko vjerovanje, 1/51.

128 Prethodni izvor, 1/52.

Zatim je naveo i temelje ovih riječi i njene uslove, a sve to je popratio komentarom.¹²⁹

I pored svega ovoga, u današnjem vremenu, nalazimo da neki muslimani Bosne i Hercegovine nisu spoznali istinu po ovome pitanju i ne razumijevaju značenje riječi tevhida *la ilahe illallah*, odnosno njene uslove na način kako su to činile prve generacije muslimana.

Oni izgovaraju riječi čiju suštinu ne znaju i čije značenje ne razumiju.

U nekim slučajevima ove riječi tumače na način koji predstavlja vid nevjerstva.

Zato ćemo u nastavku spomenuti neke od grešaka bosansko-hercegovačkih muslimana, a vezane su za razumijevanje riječi *la ilahe illellah*.

129 Prethodni izvor, 1/52-56.

**GREŠKE
BOSANSKO-HERCEGOVAČKIH
MUSLIMANA VEZANE ZA RAZU-
MIJEVANJE RIJEČI
*LA ILAHE ILLELLAH***

- ✿ Nema boga osim Allaha
- ✿ Ne postoji božanstvo osim Allah
- ✿ Vjerovanje da je Allah svojim bićem na svakome mjestu
- ✿ Davanje prednosti tradiciji nad praksom Poslanika

NEMA BOGA OSIM ALLAHA

Greške u govoru da ove riječi znače: "Nema boga osim Allaha, tj. nema Stvoritelja mimo Allaha".

Većina bosansko-hercegovačkih muslimana, bilo da se radi o običnim masama ili učenim ljudima, griješe kada je u pitanju tumačenje riječi *la ilahe illellah*, pa ih doslovno prevode govoreći: *Nema boga osim Allaha*, a zatim za izraz *bog* kažu da znači: Stvoritelj, Gospodar, Opskrbitelj, Upravitelj, Onaj koji oživljava i umrtvljuje, što u konačnici znači: Nema Stvoritelja mimo Allaha.

To je iz razloga što većina uleme Bosne i Hercegovine (od islamizacije Bosne pa do današnjih dana) slijedi maturidijski pravac u vjerovanju, a oni su pobornici *ilmul kelama* / apologetike, i ne slijede selef, niti su od *ehli-sunneta vel džemata*, i zbog toga su pogriješili, a svaki narod slijedi svoju ulemu (kako kaže *ibn Tejmijje*) tako da su i oni pogriješili.

Poznati učenjak Mehmed Handžić, tumačeći riječi *la ilahe illellah*, veli: "Nema boga osim Allaha."¹³⁰, a Bog je onaj koji stvara, koji opskrbljuje, koji upravlja.¹³¹

130 Izabrana djela, 5/13. Pogledati: *El-Akida / Islamsko vjerovanje*, 1/52; *Ilmul-Kebir*, str. 29, 100, 479.

131 Pogledati: *El-Akida / Islamsko vjerovanje*, 1/52; *Ilmul-Kebir*, str. 29, 100, 479.

U svim vjerskim knjigama koje se izučavaju, riječi *la ilahe illellah* se tumače na ovaj način.

U *Ilmihalu* stoji da je značenje *la ilahe illellah*: “Nema boga sem Allaha.“¹³² A “Bog je Stvoritelj, Upravitelj.“¹³³

Također u *Ilmihalu* stoji: “Vjerujem u Allaha, tj. vjerujem u jednog Boga koji je živi i vječan, koji stvara i rastvara i onaj kome se divim.“¹³⁴

U knjizi *Ta’limul-islam* stoji: “*Amentu billahi* znači: Ja vjerujem u Boga, Allaha, Stvoritelja i Vladara svjetova.“¹³⁵

Dakle, oni su razumjeli da *ilah* znači stvoritelj, i da je cilj ovih riječi potvrda da je Allah Stvoritelj, Gospodar, i da riječi *la ilahe illellah* upućuju na tevhidur-rububijjet, te su se na taj način usaglasili sa pobornicima *ilmul kelama* / *apologetike* koji kažu da *la ilahe illellah* znači: Nema Stvoritelja mimo Allaha.

132 *Ilmihal*, str. 7, i 32.

133 Prethodni izvor, str. 16.

134 Prethodni izvor, str. 17.

135 *Ta’limul-islam*, str. 19.

**PROPIS TUMAČENJA LA ILAHE ILLELLAH
SA RIJEČIMA: NEMA BOGA OSIM ALLAHA,
TJ. NEMA STVORITELJA MIMO ALLAHA**

Ovakvo tumačenje nas vodi ka tome da riječi tevhida (la ilahe illellah) ukazuju na tevhid rububijjet (vjerovanje da samo Allah stvara i upravlja), a ne da ukazuju na tevhid ibadet (vjerovanje da samo Allah zaslužuje da Mu se ibadet čini).

Na ovaj način riječi tevhida tumači većina mutekellima (apologetičara), a imajući u vidu da je većina bosansko-hercegovačkih učenjaka svoje znanje crpila upravo od njih, takav je bio i njihov pravac po ovome pitanju.

S druge strane, i ljudi su, oslanjajući se na pisana djela iz te oblasti i na ono što se u školama izučavalo, prihvatili takvo tumačenje.

Ovakvim tumačenjem odstupaju od ispravnog razumijevanja ovih riječi, na način kako su to činile prve generacije muslimana.

Naime, prve generacije muslimana su govorile da ove riječi znače: nema istinskog božanstva osim Allaha, i da se ovim riječima želi kazati kako niko, pored Allaha, ne zaslužuje da bude obožavan. I samim tim su smatrali da riječi *la ilahe illellah* upućuju na tevhidul-ibadet, a ne na tevhidur-rububijjet.

Dakle, nije ispravno tumačiti riječi *la ilahe illellah*: nema boga osim Allaha, ili: nema Stvoritelja mimo Allaha, ili: nema Gospodara osim Allaha, iz sljedećih razloga:

Ilah ne znači stvoritelj, već znači *ma'bud* / božanstvo, onaj ko se obožava, kao što su to kazali i tvrdili učenjaci jezika i vjere. A od njih su i neki bosanski alimi kao što je Hasan Kafija Prušćak, i Ahmed el-Bejadi.

- Zato što su mušrici Mekke odbili riječi *la ilahe illellah*, a znali su da je Allah jedini Stvoritelj, pa da je *la ilahe illellah* značilo nema stvoritelja osim Allaha, prihvatili bi te riječi bez pogovora.
- Nije ispravno ni reći samo *nema boga osim Allaha*, čak i ako bi rekli da *ilah* znači bog (božanstvo), a ne Onaj koji stvara, jer bogova (božanstava) ima puno, samo u Indiji ima preko tri miliona bogova (božanstava), nego se mora dodati i riječ *istinski* bog ili *istinsko* božanstvo, da bi se porekli svi lažni bogovi, i sva lažna božanstva.

Mušrici Mekke koji su obožavali svoja božanstva (360 kipova) i kojima je Uzvišeni Allah poslao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znali su da *la ilahe illellah* znači: nema istinskog božanstva osim Allaha, i zato su i odbili da ih prihvate, te su se suprotstavili Poslaniku. Jer su oni smatrali da i njihova božanstva (kipovi) imaju pravo na obožavanje, govoreći:

﴿ أَجْعَلُ الْأَيْمَةَ إِلَهًا وَجِدًّا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ ﴾

Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!¹³⁶

Da su ove riječi značile: nema Stvoritelja osim Allaha, onda ne bi bilo razloga da mu se suprotstavljaju, jer su oni svakako znali da je Allah jedini Stvoritelj i Opskrbitelj, te bi sa lakoćom to i potvrdili.

S druge strane, odbili su ono što se od njih tražilo, a to je da prihvate Allaha kao jedino ispravno božanstvo, tj. da ostave činjenje ibadeta svojim kipovima, i da taj ibadet upućuju isključivo i samo Uzvišenom Allahu koji nema sudruga.

Dakle, odbili su *la ilahe illellah*, u značenju: nema istinskog božanstva osim Allaha, (koje upućuje na tevhidul-uluhijjet / ibadet), a njihovo znanje da nema Stvoritelja osim Allaha (koje upućuje na tevhid rububijjet),

136 Sad, 5.

im nije bio od koristi, što je jasan dokaz da *la ilahe illellah* ne znači: nema Stvoritelja osim Allaha.

Allah nam saopštava da su mušrici vjerovali u tevhid rububijet, ali i pored toga On ih naziva mušricima:

﴿ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا نُنْقِوتُ ﴿٨٧﴾

﴿ ٨٧ ﴾

Upitaj: “Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?” “Allah!” – odgovoriće, a ti reci: “Pa zašto se onda ne bojite?”¹³⁷

Uzvišeni Allah daje neoboriv dokaz protiv mušrika (mnogobožaca) koji su smatrali Allaha jedinim Tvorcem, ali Ga nisu smatrali jedinim istinitim božanstvom koje zaslužuje da bude obožavano, i nisu postali muslimani sve dok to nisu prihvatili.

Tumačeći ajet:

﴿ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ ﴿٨٧﴾

Upitaj: “Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid...”¹³⁸
– Ibn Kesir veli: “Allah navodi neoboriv dokaz o Svojoj jednoći u uluhi-jjetu (pravu da se obožava) mnogobošcima koji priznaju da je On jedini Tvorac i Gospodar.”¹³⁹

U drugom ajetu veli:

﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٨﴾

137 El-Mu'minun, 86-87.

138 Junus, 31.

139 Tefsirul-Kur'anil-azim, 4/266.

Kad im se govorilo: “Samo je Allah (istinski) Bog!” – oni su se oholili.¹⁴⁰

Šejhul-islam Ibn Tejmijje veli: “Ljudi za koje su Uzvišeni Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazali da su mušrici, nisu nimalo sumnjali da je Allah Stvoritelj i Gospodar svega.

Da je kojim slučajem ovo priznanje bilo, ustvari, priznanje Allahove zasluge da jedini On bude obožavan, oni bi nesmetano tada kazali: *La ilahe illellah.*“¹⁴¹

Zaključak: smatranje da *ilah* u *la ilahe illellah* znači Stvoritelj ili Gospodar, odnosno tumačiti *la ilahe illellah* sa: nema Stvoritelja mimo Allaha, kao što je to prisutno kod nekih učenih ljudi i poznato kod muslimana u Bosni i Hercegovini, nepotpuno je i neispravno, jer bi tada riječi tevhida *la ilahe illellah* upućivale na tevhidur-rububijjet, a ne na tevhidul-ibadet, što je neispravno i sa ovakvim smatranjem nismo u potpunosti razumjeli tevhid.

Ovo je jedan od glavnih razloga što kod maturidija ne postoji tevhidul-ibadet kao zasebna vrsta tevhida (nego je on u sastavu tevhidur-rububijjeta), i to je glavni razlog pojave novotarija u ibadetu kod naših muslimana, jer nisu ispravno spoznali tevhid, odnosno tevhidul-ibadet, jer ako ne postoji tevhidul-ibadet, onda ne postoje ni pravila vezana za tevhidul-ibadet, pa tako ne postoje ni pravila vezana za ibadet, a ako ne postoje pravila vezana za ibadet onda se otvaraju vrata novotarijama.

Isto tako, nije ispravno tumačiti *la ilahe illellah* riječima: nema boga osim Allaha, (oni koji bi rekli da *ilah* znači *bog*), jer bogova ima puno, samo u Indiji ima preko tri miliona bogova.

140 Es-Saffat, 35.

141 El-Fetaval-Kubra, 6/566.

Jedino ispravno tumačenje *la illahe illellah* je: nema istinskog božanstva osim Allaha, i o ovome bi muslimani morali najozbiljnije da povedu računa.

NE POSTOJI BOŽANSTVO OSIM ALLAH

Tumačenje *La ilahe illallah riječima* ne postoji božanstvo osim Allah.

Ovakvo tumačenje nalazimo kod pojedinih sufija, u njihovim djelima i knjigama koje su prevedene na bosanski jezik.

U knjizi *Svevišnji Allah i Njegov zikrullah* navodi se sljedeće značenje *la ilahe illellah*: “la ilahe fil-vudžud illallah (što u njenom prijevodu znači): Nema u opstojanju ilaha osim Allah.“¹⁴²

A na drugom mjestu iste knjige stoji: “Pa je posve ispravna naša tvrdnja: la ilahe illellah, nema ilaha (kao božanstva, čelne osobine) osim Allaha, nema opstojanja (vudžuda) osim Allaha, bez ikakve nejasnoće i skrivenosti.“¹⁴³

Iako su sufije ispravno protumačile izraz *ilah* kao *ma’bud* / *božanstvo*, onaj ko se obožava, pogriješili su u tumačenju riječi tevhida *la ilahe illellah*, ne praveći (u definiciji) razliku između bogova koji se neispravno obožavaju i Allaha koji nema sudruga i koji jedini zaslužuje da bude obožavan.

142 Svevišnji Allah i Njegov zikrullah, str. 176. Pogledati: Akida / Islamsko vjeronanje, 1/52.

143 Svevišnji Allah i Njegov zikrullah, str. 179.

Iz njihovog tumačenja može se zaključiti da su svi bogovi / božanstva koji se obožavaju mimo Allaha ustvari Allah, što predstavlja riječ nevjerstva.

Njihovo pogrešno tumačenje riječi *la ilahe illellah* bilo je uzrokom nastanka novotarskih vidova zikra kojima se konstatira da niko osim Allaha ne postoji.

To možemo primijetiti u njihovim riječima: *La nefse ve la vudžude ve la mevdžude illallah. / Nema ništa, ničega i nikoga osim Allaha.*¹⁴⁴

PROPIS TUMAČENJA LA ILAHE ILLELLAH RIJEČIMA: NE POSTOJI BOŽANSTVO OSIM ALLAH

Ovakvo tumačenje je ništavno i vid je jasnog nevjerstva, jer se iz njega zaključuje da su svi bogovi koji se obožavaju mimo Allaha, ustvari Allah.

Ovo je klasični *ittihad* (sjedinjavanje sa Njim), a putem njega se ne može doći do cilja, tj. do potvrde da samo Uzvišeni Allah zaslužuje svaki vid obožavanja, a da su svi drugi bogovi pored Njega lažni, kao što Uzvišeni Allah veli:

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ ﴾

To zato što je Allah Istina, a oni kojima se, pored Njega, oni mole neistina, i što je Allah uzvišen i velik.¹⁴⁵

Oni koji na ovaj način tumače riječi *la ilahe illellah*, nisu razumjeli tevhid, “jer kod njih svi oni koji su obožavali Lata, Uzza’a, Menata, Vedda,

144 El-Ezkaru vel-evradu, str. 215.

145 Lukman, 30.

Suva'a, Jegusa, Je'uka, Nesra, zvijezdu Sirijus, zvijezde, Sunce, Mjesec, Isaa, Uzejra, meleke, i druge kumire koje su obožavali narod Nuha, Ad, Semud, narod Faraona, Sinovi Israila, i ostali arapski mušrici, ustvari su obožavali Allaha, jer ne postoji mogućnost da se obožava neko mimo Njega.“¹⁴⁶

Uzvišeni Allah kaže:

﴿فَالَهُمْ كُفْرًا وَعَدُوَّةً فَلَهُمْ أَصْلَابٌ﴾

Vaš Bog je jedan Bog, zato se samo Njemu iskreno predajte!¹⁴⁷

Kazati da ne postoji božanstvo mimo Allaha je neispravno, jer je mnogo onih koji se obožavaju mimo Njega, pa kako onda da neko kaže: *Ne postoji božanstvo osim Allaha*, a Allah nas obavještava da je mnogo bogova koje mušrici obožavaju:

﴿أَمِ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنْ أَرْضٍ مَّيْتَةٍ يُّنْشِرُونَ﴾

Zar će kumiri (bogovi), koje oni od zemlje prave, mrtve oživiti?¹⁴⁸

Dakle, ne postoji način da se oslobodi od ovog prigovora, i da se ukaže na važnost i bitnost riječi tevhida kojima se poništava ispravnost svih božanstava koje su mušrici obožavali pored Allaha, osim da se to pojasni na drugi način, koji nisu koristile sufije i svi oni koji su se razišli sa tumačenjem ispravnih generacija.

Taj način jeste korištenje riječi *hakk / istinski*, jer samo se tako može ukazati na ništavnost drugih božanstava, te da je Allah jedini istinski bog pored kojeg niko drugi ne zaslužuje da bude obožavan.

146 Medžmu'ul-fetava, 2/250.

147 El-Hadždž, 34.

148 El-Enbija, 21.

Ovaj način i ovakvo tumačenje spomenuto je i u kur'anskim tekstovima, kao što je to već pojašnjeno.

Uzvišeni Allah veli:

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْتَ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنْتَ اللَّهُ هُوَ الْعَلِيُّ
 الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

To je zato što je Allah - Istina, a oni koje oni, pored Allaha, mole laž, i zato što je Allah Svevišnj i i Veliki.¹⁴⁹

Hafiz Hakemi veli: "Ukoliko u tumačenju riječi *la ilahe illellah* dodamo izraz *postoji* (fil-vudzud) (tj. kažemo: Ne postoji božanstvo osim Allaha), onda se iz toga može razumjeti *ittihad* (sjedinjavanje sa Allahom). Što proizlazi da je sve što se obožava, bilo ispravno ili ne, ustvari, Allah. U tom slučaju bi Sunce, Mjesec, zvijezde, drveće, kamenje, melec, poslanici, evlije i sve drugo što se obožava bilo Allah i sve bi to bilo tevhid.

Dakle, sve što se obožava, po ovakvom tumačenju je, ustvari, Allah, što predstavlja jasan i najveći vid nevjerstva.

Spomenutim tumačenjem negiraju se poslanici, sve objavljene knjige, i svi vjerzakoni, i njime se svaki nevjernik opravdava, jer sve što se obožava od stvorenja, po ovakvom tumačenju je Allah i svako ko to čini nije mušrik, nego je čisti monoteista (muvehhid). Allah je čist od onoga što govore zulumčari i nevjernici.

Ukoliko ovo razumijemo, onda ne smijemo kazati: *Ne postoji božanstvo osim Allaha*, osim u slučaju kada dodamo atribut *istinski*, pa kažemo: *Ne postoji istinsko božanstvo osim Allaha*. Na ovakav način izbjegavamo opasnost koju smo gore spomenuli.¹⁵⁰

149 El-Hadždž, 62.

150 Me'aridžul-kubul, 2/516.

Nema sumnje da je nerazumijevanje pravog značenja *kelimei-šhadeta* jedan od najvećih razloga traženja pomoći od umrlih i zapadanja u razne oblike širka.

VJEROVANJE DA JE ALLAH SVOJIM BIĆEM NA SVAKOME MJESTU

Primjećujemo da pojedini muslimani u Bosni i Hercegovini nisu na ispravnom putu kada je u pitanju razumijevanje prvog uslova kelimei-šehadeta, tj. (el-ilm) znanja.

Znanje o riječima *la ilahe illellah* obuhvata detaljnu spoznaju (znanje), poput spoznaje da niko pored Allaha ne zaslužuje da bude obožavan, već da samo On zaslužuje svaki vid ibadeta. A također obuhvata i opću spoznaju (znanje), a to je da je Allah Uzvišeni Tvorac, Opskrbitelj, da je odvojen od Svojih stvorenja, da posjeduje lijepa imena i savršena svojstva.

Upravo zbog toga, kazati da je Allah Svojim Bićem na svakome mjestu u suprotnosti je sa spoznajom da je Uzvišeni Allah odvojen od stvorenja.

Pobornici stava da je Allah na svakome mjestu svoje na pogrešnom tumačenju kur'anskih tekstova, kao i na (ne) razumskim dokazima.

Jedan od dokaza je i kur'anski ajet:

﴿ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ﴾

On je s vama gdje god bili.¹⁵¹

﴿هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا﴾

On je s njima gdje god oni bili.¹⁵²

Jedan od njihovih tzv. razumskih dokaza jeste i kada u punu čašu vode stavimo šećer, pa ga promiješamo. U tom slučaju šećer će se proširiti po cijeloj čaši. Na isti način dokazuju da je Uzvišeni Allah na svakome mjestu.

Ovakav način argumentovanja lično sam čuo od jednog profesora Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, dok je održavao predavanje u jednoj od džamija.

U *Ilmihalu* se spominju sljedeći stihovi: *Kome sedždu činiš, brate? Kaži bratu tvom. / Gospodaru svih svjetova, Rabbu Jedinom. / Gdje je, brate, tvoj Gospodar, gdje je Njegov dom? / Okreni se, dragi brate, Svuda stoji On.*¹⁵³

PROPIS VJEROVANJA DA JE ALLAH SVOJIM BIĆEM NA SVAKOME MJESTU

Govor da je Allah na svakome mjestu ništavan je, neispravan i vid je nevjerstva.

Razlog tome jeste što iz ovakvog govora proizlazi da je Allah pomiješan sa stvorenjima i da je On mjesto zbivanja (događaja), prljavština i svega što je ružno.

151 El-Hadid, 4.

152 El-Mudžadela, 7.

153 Ilmihal, str. 60.

U kur'ansko-hadiskim tekstovima ne postoji ni jedan dokaz koji ukazuje da je Allah sa Svojim Bićem na svakom mjestu, a takav stav ne podržavaju ni zdrav razum, a ni fitra (neiskvarena priroda čovjeka).

Ibn Tejmijje veli: "Cijela Allahova Knjiga, od početka do kraja, i cijeli Poslanikov sunnet, govor ashaba i tabi'ina, kao i ostalih imama govore direktno ili se, pak, iz njihovog govora razumije da je Allah uzvišen i visoko, iznad svega, iznad Arša i iznad nebesa...

Potom, o ovome govore i stotine ili hiljade citata učenjaka prvih generacija.

S druge strane, ni u Kur'anu, ni u Sunnetu, a ni u govoru ashaba ili tabi'ina, niti ostalih imama, ne postoji nijedno slovo koje se suprotstavlja tome."¹⁵⁴

Mnogo je dokaza iz Kur'ana, Sunneta, te razumskih dokaza, kao i dokaza iz fitre koji govore o tome da je Uzvišeni Allah visoko iznad svojih stvorenja, tj. da ima svojstvo uzvišenosti.¹⁵⁵

KUR'ANSKI DOKAZI

Kur'anski dokazi po ovom pitanju su mnogobrojni, a neki od njih su:

Prvi: Direktni i jasni kur'anski iskaz o tome da je Uzvišeni Allah iznad Arša. Takvih iskaza imamo sedam i svi oni ukazuju na uzvišenje i uzdi-gnuće. Ovaj iskaz nije dvosmislen niti se može protumačiti osim onako kako je kazan:

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾^٤

154 Medžmu'ul-fetava, 5/12-15. Pogledati: Muhtesarus-sava'ikil-murseleh al-el-džehmijeh vel-Muattileh, str 124.

155 Pogledati: Muhtesarus-sava'ikil-murseleh, 124-130; Šerhul-akidetit-Ta-ha-vijeh, 2/380-391.

On je Onaj koji je i nebesa i Zemlju za šest dana stvorio, a zatim se nad Aršom uzvisio (uzdigao).¹⁵⁶

U prijevodu značenja Kur’ana, od Besima Korkuta, riječ *isteva* (uzdigao) je prevedena kao *istevla* (zagospodario), i to je greška, zato što se prevodilac koristio tefsirima od Zemahšerija, a on je bio poznati mutezila i nije bio od ehli-suneta vel-džemata, a poznato je da mutezile negiraju sve Allahove osobine, pa i ovu.

Prenosi se da je Evza’i kazao: “Mi i tabi’ini složno smo govorili: ‘Allah je iznad Arša, i vjerujemo ono što je preneseno u Sunnetu po pitanju Njegovih osobina.’“¹⁵⁷

Drugi: Direktni i jasni kur’anski iskaz o Allahovoj apsolutnoj uzvišenosti (el-’uluvv). Na više se mjesta u Kur’anu Allah opisuje svojstvima El-Alijj / Uzvišeni i El-E’ala / Svevišnji.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

On je Uzvišeni, Veličanstveni!¹⁵⁸

﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾

Hvali ime Gospodara svoga Svevišnjeg.¹⁵⁹

156 El-Hadid, 4.

157 Bilježi ga Bejhki u djelu El-Esmau ves-Sifatu, 2/150. Pogledati: Fethul-Bari, 13/406. Ibn Hadžer veli da mu je lanac prenosilaca dobar. Pogledati: Idžtima’ul-džujušil-islamijje, 2/131; Medžmu’ul-fetava, 5/39.

158 El-Bekare, 255.

159 El-E’ala, 1.

Ovo je jasna naznaka apsolutne uzvišenosti koja ukazuje na sve ste-pene uzdizanja, bićem, snagom i nadmoći.

Treći: Jasni govor o tome da je Allah uzvišen iznad, a vezan je za česticu *min*, kao što Allah kaže:

﴿يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾

Boje se Gospodara svoga, Koji je iznad njih. ¹⁶⁰

Nekada se ta uzvišenost spominje bez ove čestice:

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾

I jedini je On Vladar nad robovima Svojim. ¹⁶¹

Izraz koji je vezan za česticu *min* je jasni tekst koji se ne može drugačije protumačiti, dok je izraz bez te čestice iskaz čije se značenje jasno razumije i kao takav ne prihvata nikakav vid tumačenja mimo onoga kako je iskazano.

Razlog tome jeste što je pravilo da se iskaz tumači onako kako je izrečen, dok za metaforu treba imati dokaz, a u ovome slučaju on ne postoji.

Četvrti: Jasno kazivanje da se drugi k Njemu uspinju (el-urudž):

﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾

K Njemu se penju meleki i Džibril. ¹⁶²

El-urudž je penjanje u visinu.

160 En-Nahl, 50.

161 El-En'am, 61.

162 El-Me'aridž, 4.

Peti: Jasan iskaz da se Njemu penju (es-Su'ud):

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾

K Njemu se dižu lijepe riječi. ¹⁶³

Es-su'ud je izraz koji ukazuje na kretanje odozdo prema gore.

Šesti: Jasna naznaka da se neka stvorenja ka Njemu uzdižu, kao što se o Isau, sinu Merjeminom, kaže:

﴿بَل رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ﴾

Već ga je Allah uzdigao Sebi... ¹⁶⁴

﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾

Ja ću ti dušu uzeti, i k Sebi te uzdignuti... ¹⁶⁵

Također, kada govori o dobrim djelima, kaže:

﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾

...a dobra djela ih uzdižu. ¹⁶⁶

U mnogim hadisima i predajama spominje se uzdizanje dova i molbi ka Allahu, onih koji su u potrebi i onih kojima je učinjena nepravda. Sve to ukazuje da je Allah uzvišen iznad svega.

163 Fatir, 10.

164 En-Nisa, 158.

165 Ali Imran, 55.

166 Fatir, 10.

Sedmi: Jasna naznaka o spuštanju Knjige od Njega, kao što kaže:

﴿ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾

Objavljivanje (spuštanje/tenzil) Knjige od Allaha, Silnog i Mudrog.¹⁶⁷

الرَّحِيمِ الرَّحْمَنِ مِّنْ تَنْزِيلٍ

Objava je (spuštena / tenzil) od Svemilosnog, Milostivog.¹⁶⁸

﴿ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴾

Donosi ga (spušta / nezele bihi) povjerljivi Džibril.¹⁶⁹

﴿ وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ﴾

Mi Kur'an pun mudrosti objavljujemo (enzelnahu/spuštamo), i na istinit način se on objavljuje.¹⁷⁰

﴿ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ ﴾

Reci: "Od Gospodara tvoga objavljuje ga (spušta / nezzelehu) melek Džibril kao istinu."¹⁷¹

Spuštanje biva odozgo prema dolje, što ukazuje da je Allah iznad svega.

167 Ez-Zumer, 1.

168 Fussilet, 2.

169 Eš-Šuara, 193.

170 El-Isra, 105.

171 En-Nahl, 102.

Dokazi iz Sunneta

Prvi: Pitanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome gdje je Allah, kao npr. što je pitao robinju, pa mu je ona kazala da je na nebesima. Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Oslobodi je, ona je vjernica.”*¹⁷²

Pitanje o tome gdje je Allah i odgovor robinje da se On nalazi na nebesima je jasan dokaz da je Allah iznad stvorenja.

Nemoguće je da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upućuje pitanja koja nemaju smisla i značenje jer je on čist od toga, kao što je čist i od toga da podrži neispravan odgovor.

Tumačeći ovaj hadis, imam Darimi veli: *“Ovo je dokaz da čovjek koji ne zna da je Allah na nebesima i da nije na zemlji, nije vjernik.”*¹⁷³

Hadis o robinji i njenom odgovoru jedan je od najispravnijih hadisa koji govore na temu uzvišenosti Allaha, i učenjaci ehli-sunneta koriste ga kao dokaz za potvrdu toga.¹⁷⁴

Drugi: Pokazivanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svojim prstom prema nebesima, prilikom arefatske hutbe, kada je, obraćajući se Allahu, kazao: *“Allahu moj, budi svjedok.”*¹⁷⁵

To je ponovio tri puta. Ovakav postupak ukazuje da je Allah uzvišen iznad Svojih stvorenja, jer da nije tako, onda pokazivanje prstom prema nebesima ne bi imalo smisla.

172 Bilježi ga Muslim, br. 33, str. 221.

173 Er-reddu alal-džehmijeh, str. 271.

174 Pogledati: Isbatu sifetul-uluvv, str. 69.

175 Bilježi ga Ahmed, 18/286, br. 11762, a ispravnim ga je ocijenio Arnaut. Imam Hejsemi u djelu Medžme'uz-zevaid, 1/139, kaže da su mu prenosioci ocijenjeni pouzdanim.

Razumski dokaz

On se sastoji u sljedećem: Kada je Uzvišeni Allah stvorio stvorenja, to stvaranje moglo je da se desi unutar Njegovog Bića, ili van Njega, ili pak ni unutar, a ni van Njega.

Što se tiče prvog, tj. da se stvaranje desilo unutar Bića, to je ništavno i neispravno po jednoglasnom stavu i nas, a i onih koji se sa nama ne slažu.

Iz ovakvog govora proističe da je Uzvišeni Allah mjesto dešavanja i događaja, te raznih prljavština i nečistoća. Allah je visoko iznad ovog opisa i čist je od toga.

Ovakav stav zastupaju hululije i on je vid nevjerstva.¹⁷⁶

Što se tiče trećeg, tj. da se ono nije desilo ni van, a ni unutar Njega, to je razumski nemoguće, jer iz takvog zaključka proističe da Uzvišeni Allah ne postoji nikako.

Ovaj stav zastupaju džehmijje (oni koji negiraju Allahova imena i svojstva) i njihovi sljedbenici, i ovakav stav je također vid nevjerstva.

Što se tiče drugog, tj. da ih je stvorio izvan Svoga Bića, iz tog proizlazi da su oni odvojeni od Njega i da je On iznad njih. Pa pošto je odvojen od stvorenja, onda, ili je iznad njih, ili je ispod, ili ispred ili je iza, ili je, pak, sa njihovih strana.

Najprikladniji opis za Allaha jeste da je On iznad stvorenja, jer takvo svojstvo je osobina savršenosti.¹⁷⁷

176 Hulul je izraz koji ukazuje da je jedno tijelo sastavni dio drugog. Et-Ta'rifat, str. 92. Novotari pod ovim pojmom misle na spuštanje (ulazak, utjelovljenje) Bića Allahovog u ljudsko biće, tako da je stvorenje sastavni dio Tvorca.

177 Pogledati: El-Esmau ves-Sifat, 2/116; Medžmu'ul-fetava, 5/5; Šerhul-akide-tit-Tahavijje, 2/380.

Dokaz zasnovan na fitri – neiskvarenoj prirodi čovjeka

Sva stvorenja, po svojoj čistoj prirodi, prilikom dove dižu ruke prema nebesima, i prilikom obraćanja Allahu, srca svoja usmjeravaju ka visi-nama.

Ovo je nešto što je Allah dao Svojim stvorenjima u njihovoj prirodi i nisu to spoznali od poslanika.

Svoje srce sa željama i potrebama usmjeravaju ka Allahu tražeći ga u nebeskim visinama.

Robinja koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao o tome gdje je Allah dala je odgovor zasnovan na svojoj neiskvarenoj prirodi, a taj odgovor potvrđen je i od strane Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je posvjedočio da je ona vjernica.

ŠUBHA (SUMNJA)

Šubha se sastoji u vjerovanju da izraz prisutnosti u ajetima **me'akum, me'ahum** (s vama / s njima) ukazuje na prisutnost bićem, i rezultat te šubhe je vjerovanje da je (Uzvišeni) Allah, dželle šanuhu, sa Svojim Bićem na svakom mjestu.

Ovako vjerovanje imaju oni koji su izučavali maturidijsku akidu, zatim su svojim djelovanjem to vjerovanje prenijeli na naš neuki narod.

Oni koji tvrde da je Allah na svakome mjestu, to dokazuju ajetima:

﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ﴾

On je s vama gdje god bili.¹⁷⁸

178 El-Hadid, 4.

﴿هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا﴾

On je s njima gdje god oni bili. ¹⁷⁹

Oni kažu da izraz prisutnosti u ajetima *ma'kum, ma'hum* (s vama / s njima), ukazuje na prisutnost bićem, tj. da je On sa Svojim Bićem s njima na mjestu gdje su oni, te smatraju da vanjsko značenje ajeta znači da je Allah na svakom mjestu gdje se ljudi nalaze.

A to podupiru i tzv. razumskim dokazom koji je već spomenut na prethodnim stranicama, a to je da kada u punu čašu vode stavimo šećer, pa ga promiješamo, u tom slučaju šećer će se proširiti po cijeloj čaši. Na isti način i Uzvišeni Allah je na svakome mjestu.

ODGOVOR NA OVU SUMNJU

Pod prisutnošću koja se spominje u ajetu misli se na prisutnost svojim osobinama: znanjem i obuhvatanjem, a ne misli se na prisutnost sa Svojim Bićem, te vanjsko značenje ajeta ne ukazuje da je Allah pomiješan sa Svojim stvorenjima, niti da je u njima, nego ono ukazuje da Allah obuhvata Svojim znanjem, snagom, sluhom, vidom, odredbom, vlašću i drugim svojstvima Njegovog rububijjeta sva Svoja stvorenja. Pored svega ovog, On je sa Svojim Bićem uzvišen na Aršu iznad Svojih stvorenja. ¹⁸⁰

Od učenjaka prvih generacija se prenosi tumačenje ovog ajeta i svi oni kažu da se misli na prisutnost znanja. Imam Ahmed veli: “Njime se misli

179 El-Mudžadela, 7.

180 El-Kava'idul-musla fi sifatillahi ve esmailhil-husna, str. 103.

na znanje, jer Allah je na Aršu, iznad sedmog neba. Sve zna, ali je odvojen od stvorenja. Njegovo znanje obuhvata svako mjesto.“¹⁸¹

Na ovo upućuju isti ajeti kojima svoje mišljenje dokazuju oni koji vjeruju da je Allah na svakom mjestu, samo što oni uzimaju dio ajeta. A ako pogledamo cijeli ajet, vidjećemo da nisu u pravu.

Ajet iz sure Mudžadele ukazuje da se misli na prisustvo znanja, jer Uzvišeni kaže:

﴿ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾

Zar ne znaš da Allah zna što je na nebesima i što je na Zemlji?

Nema tajnih razgovora među trojicom, a da On nije četvrti, niti među petericom, a da On nije šesti, ni kad ih je manje ni kad ih je više, a da On nije s njima gdje god oni bili.

On će ih na Sudnjem danu obavijestiti o onome što su radili, jer Allah sve dobro zna.¹⁸²

Ajet je otpočeo sa spominjanjem znanja, a i završio je time, kao što kaže imam Ahmed: “Otpočeo je znanjem i okončao je znanjem.“¹⁸³

Tako da se i ovaj dio ajeta (a da On nije s njima gdje god oni bili) odnosi na znanje.

181 El-Mesailu ver-Rasailul-mervijeh ‘an imam Ahmed b. Hanbel fil-’akideh, 1/319.

182 El-Mudžadela, 7.

183 Er-Reddu ‘alal-džehmijje vez-zenadikah, str. 103.

Ibn Abdulberr veli: “Učenjaci iz generacije ashaba i tabi’ina, od kojih se prenosi tumačenje Kur’ana, u vezi sa ovim ajetom su kazali: ‘On je iznad Arša, a znanje Mu obuhvata svako mjesto. Njima se po ovom pitanju nije suprotstavio niko od onih do čijih se riječi drži.’”¹⁸⁴

Dakle, ovo ukazuje da se pod prisutnošću misli na prisutnost znanja, a ne da je Allah prisutan na svakome mjestu Svojim Bićem.

Također, o ovome govori i ajet iz sure El-Hadid:

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۗ يَعْلَمُ مَا يَلِيحُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝﴾

On je Onaj koji je i nebesa i Zemlju za šest dana stvorio, a zatim se nad Aršom uzvisio.

On zna šta u zemlju ulazi i šta iz nje izlaz i šta s neba silazi i šta se prema njemu diže, On je s vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi.¹⁸⁵

Značenje ovog ajeta je: “Njemu ništa skriveno nije.

Ajet se ne odnosi na to da je Allah pomiješan sa Svojim stvorenjima, jer na takvo tumačenje ne ukazuje arapski jezik.

Takvo tumačenje u koliziji je sa konsenzusom islamskih učenjaka iz prvih generacija, kao i sa čovjekovom neiskvarenom prirodom.”¹⁸⁶

Allah nam saopštava da se nalazi iznad Arša, što ukazuje da Njegova prisutnost ne podrazumijeva miješanje i utjelovljavanje.

184 Et-Temhid, 6/130.

185 El-Hadid, 4.

186 Katfus-semer fi bejani akideti ehlil-eser, str. 56.

Nakon što je spomenuo dokaze koji ukazuju da se pod prisutnošću misli na znanje, imam Ibn Kudame kazao je: “Svi ovi argumenti, predaje i citati učenjaka prvih generacija govore o tome da se radi o znanju, pa kako onda da se uzme tumačenje koje se suprotstavlja Knjizi i citatima prve generacije!”¹⁸⁷

Tumačeći ajet:

﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾

Svemilosni, Koji se nad Aršom uzvisio.¹⁸⁸

Ishak b. Rahavejh veli: “Po jednoglasnom stavu učenjaka ehli-sunnet-a, Allah se uzvisio iznad Arša, On poznaje sve što postoji ispod sedam zemalja, svaki trun u morskim dubinama, vrhovima planina i dolinama.

Također zna sve što postoji na Zemlji i nebesima i sve što je ispod Arša. On sve Svojim znanjem obuhvata.

Ne padne ni list sa grane, a da On to ne zna, i svako zrno u tminama kopna i mora Njemu je poznato. Sve to On potanko zna i znanje o nečemu, ne sprječava Ga da zna i nešto drugo.”¹⁸⁹

A na njihov razumski dokaz može se odgovoriti drugim razumskim argumentom koji su koristili učenjaci ranijih generacija.

Ibn Tejmije veli: “Suštine dva odvojena tijela kao i suštine njihovih osobina ne mogu se ujediniti, a da pri tome ostanu u svojim prvobitnim oblicima i osobinama, već se nakon ujedinjenja preobrazu u treće tijelo, kao npr. ujedinjavanje vode i mlijeka, jer oni nakon miješanja, postaju treća materija, koja nije ni čista voda, a ni čisto mlijeko. Ujedinjavanje i zadržavanje prvobitnih svojstava je nemoguće.

187 Zemmut-te’vil, str. 46.

188 Taha, 5.

189 Idžtima’ul-džujušil-islamije, 2/226-227.

Na osnovu ovog znamo da je nemoguće ujedinjavanje Allaha sa stvorenjima.“¹⁹⁰

Kada se pomiješa šećer sa vodom, ni šećer ni voda ne ostaju u svom prvobitnom obliku nego se dobija neka treća supstanca (šerbet).

Dakle, Uzvišeni Allah je iznad nebesa, iznad Arša, odvojen od Svojih stvorenja. U Njegovom Biću nema stvorenja, niti Njegovog Bića ima u stvorenjima. Allah je neovisan o Aršu, i niko mu od stvorenja nije potreban. On Svojom snagom nosi Arš, kao i one koji su zaduženi da ga nose.¹⁹¹

190 Medžmu'ul-fetava, 2/387.

191 Ka'ide dželile fit-tevessuli vel-vesile, str. 240.

DAVANJE PREDNOSTI TRADICIJI NAD PRAKSOM POSLANIKA

Davanjem prednosti novotarijama, običajima i tradiciji nad praksom Poslanika ﷺ se ne ispunjavaju pokornost i predanost, kao šesti uslov *la ilahe illellah*.

Značenja *la ilahe illellah* ne mogu se upotpuniti niti ostvariti ukoliko se ne prihvate Allahove naredbe i ostave Njegove zabrane, a to je neostvarivo bez slijedenja puta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer Uzvišeni Allah naređuje da se Njemu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokorimo.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio je način primjenjivanja Allahovih naredbi i zabrana i način obožavanja Allaha. Onaj ko se pokori Poslaniku pokorio se i Allahu. A onaj ko se pokori i Allahu i Poslaniku, na ispravan način je u svome životu primijenio značenje riječi tevhida, riječi *la ilahe illellah*.

Kamo sreće da je naš narod poslušao i prihvatio govor svoga učenjaka Hasana Kafija Pruščaka koji kaže: “Nema puta osim Poslanikovog puta, nema istine osim istine koju je on donio, nema zakona osim zakona po kojem je on postupao, nema vjerovanja (akide) osim na način kako je on vjerovao.

Niko ne može stići do Allahovog zadovoljstva i Njegovog Dženneta osim slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i formalno i suštinski. Nije vjernik onaj ko ne vjeruje u ono što je prenio, ko se ne pokori njegovim naredbama, bez obzira radilo se o djelima srca ili vanjskim djelima u praksi.“¹⁹²

Na ogromnu žalost, kod velikog broja bosansko-hercegovačkih muslimana ne postoji ovaj uslov vezan za ispravnost *la ilahe illellah*, jer su mnoge novotarije ušle u njihove obrede, čime su se suprotstavili drugom uslovu ispravnosti ibadeta, a on je slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i podudarnost obavljanja ibadeta u skladu sa njegovom praksom, tj. sunnetom.

Ono što je tužno jeste stanje muslimana kod nas kada je u pitanju velika privrženost novotarijama i zapostavljanje sunneta, do te mjere da se novotarija smatra sunnetom, a sunnet novotarijom.

Njihov argument je, kako kažu, tradicija očeva i djedova i njihovih predaka i pored činjenice da su njihovi očevi i djedovi živjeli u komunističkom režimu koji se svim sredstvima borio protiv vjere, želeći da je zбриše sa lica zemlje.

Kažu da svoje ibadete izvršavaju po hanefijskom mezhebu, iako je Ebu Hanife, kao i njegov mezheb, čist od takvih novotarija koje oni praktikuju.

Mnogi ibadeti koji se praktikuju kod nas nemaju osnove u islamu niti u hanefijskom mezhebu, poput izlazaka na dovišta, na turbeta, obilježavanje određenih noći i slično.

Namaz kakvog klanjaju bosansko-hercegovački muslimani, od početnog tekbira do selama je ispravan, dok je ono što se čini prije i poslije, protkano određenim novotarijama vezanim za zikr, što se opet razlikuje shodno mjestu ili džamiji.

192 Nurul-jekin fi usulid-din, str. 266.

Način na koji se obavljaju spomenuti zikrovi nije prenesen od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti ih je na takav način praktikovao iko od ashaba, što jasno ukazuje na neispravnost istog.

Dr. Safet Kuduzović napisao je djelo pod nazivom *Poslanikov namaz od abdesta do zikra*, koje je, što se tiče bosanskog jezika, jedno od najboljih na ovu temu, pojašnjavajući u njemu kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao namaz i kako je činio zikr nakon njega.

U njemu je autor prilikom pisanja spomenutog djela koristio metodologiju hadiskih stručnjaka prilikom izlaganja pitanja vezanih za tematiku.

Zato, savjetujem sve one koji razumiju bosanski jezik da pročitaju ovu knjigu i da se njome okoriste, kako bi mogli u praksi primijeniti Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: “*Klanjajte onako kako ste vidjeli mene da klanjam.*“¹⁹³

PROPIS DAVANJA PREDNOSTI NOVOTARIJAMA, OBIČAJIMA I TRADICIJI NAD PRAKSOM POSLANIKA

Nije dozvoljeno dati prednost novotarijama, običajima i tradiciji nad praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer na takav način ne primjenjujemo značenje *la ilahe illellah* u praksi, niti će takva djela biti primljena.

Značenja *la ilahe illellah* nemoguće je ostvariti niti primijeniti bez potpune pokornosti i predanosti Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

193 Bilježi ga Buhari, br. 631, str. 114.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾

Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu.¹⁹⁴

A najčvršća veza su riječi *la ilahe illellah*. Zato Allaha treba obožavati onako kako je propisao, onako kako to islam nalaže, i samo takav islam kod Allaha će biti primljen.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾

A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na Onome svijetu nastradati.¹⁹⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je pojasnio kakva je vjera islam i njegove principe, i zato nema ispravnog islama, osim ako se njemu ne pokori, niti ima ispravnog ibadeta, osim ukoliko ne bude praktikovan na način kako je to činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je od Allaha prenio i naredbe i zabrane, dostavio je ono što je dozvoljeno i ono što je zabranjeno. Pa je zbog toga dozvoljeno samo ono što je on dozvolio, a zabranjeno je samo ono što je on zabranio, i vjera je samo ono što je on propisao.

194 Lukman, 22.

195 Ali Imran, 85.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedina je veza između Allaha i Njegovih robova, kada je u pitanju dostavljanje naredbi i zabrana, obećanja i prijatniji, halala i harama, kao i svega drugog što je Allah kazao.“¹⁹⁶

Upravo zbog toga, slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedan je šartova ispravnosti *la ilahe illallah*, i jedan od osnova islama i islamskih temelja i jedan od najvećih šerijatskih principa i nešto što je u šerijatu nužno poznato.

Pokornost i slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ogleda se i u vjerovanju i u riječima i u djelima (postupcima) i ono što je poslanik ostavio a mogao je to uraditi, pa ko to uradi višak je, kao proslava svog rođendana, mevluda ili sličnih stvari. Sve to treba da bude u skladu sa njegovom praksom i na način kako je to on obavljao.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾

Ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite.¹⁹⁷

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir veli: “Što god vam naredi to prakticirajte, a sve ono što vam zabranjuje klonite se toga, jer, on, doista, naređuje samo dobro, a zabranjuje samo zlo.“¹⁹⁸

Onome ko bude postupao suprotno Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, to mu kod Allaha neće biti primljeno, a također i šehadet *muhammedun resulullah*, mu je nepotpun.

Zbog bitnosti razumijevanja šehadeta *muhammedun resulullah*, i njegove primjene u životu svakog muslimana, potrebno je posebno poglavlje u

196 Ka'ide dželile fit-tevessuli vel-vesile, str. 238.

197 El-Hašr, 7.

198 Tefsirul-Kur'anil-azim, 8/67.

ŠEHADET

kome će se pojasniti značenje tog dijela kelimei-šhadeta, kao i važnost slijeđenja poslaničke prakse.

**ZNAČENJE ŠHADETA MUHAM-
MEDUN RESULULLAH**

Šehadet Muhammedun resulullah znači sljedeće:

- Vjerovanje u sve o čemu nas je Poslanik obavijestio,
- pokornost njegovim naredbama,
- ostavljanje svega što je zabranio,
- te obožavanje Allaha samo na način kako je on to propisao i činio.¹⁹⁹
- Onome ko u svomu životu ne sprovede ovo značenje svjedočenje ovih riječi nije potpuno, a ponekada ga može odvesti i u nevjerovanje.

199 Usulul-iman fi dav'il-Kitabi ves-Sunneh, str. 174; Usulud-dinil-islamijj me'a kava'idihil-erbe', str. 13; Es-sava'ikul-murseleš-Šihabijje, str. 119.

VJEROVANJE U SVE O ČEMU NAS JE POSLANIK OBAVIJESTIO

Prvo: Vjerovanje u sve o čemu nas je Poslanik obavijestio

Iskrenost je svojstvo svakog poslanika. Svi poslanici su zaštićeni od laži i greške u onome što prenose od Allaha. Upravo zbog toga, naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisan je svojstvom *sadik masduk*, odnosno iskreni, onaj koji samo istinu govori i kome se mora vjerovati.

Dakle, jedan od temelja vjerovanja jeste i vjerovanje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaštićen od laži i potvore, te vjerovanje u sve ono o čemu nas je obavijestio, bilo da se radi o prošlom, sadašnjem ili budućem vremenu.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝١ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝٢ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝٣ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

Tako Mi zvijezde kad zalazi, vaš drug nije s Pravoga puta skrenuo i nije zalutao! On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje.²⁰⁰

Uzvišeni Allah izabrao je vjerovjesnike kako bi dostavili Njegovu poslanicu, pa upravo zbog toga, nemoguće je da dostave nešto što im On nije naredio. Nemoguće je da im Uzvišeni Allah naredi nešto, a da oni to ne dostave.

200 En-Nedžm, 1-4.

Uzvišeni Allah u Kur'anu navodi riječi Huda, alejhisselam:

﴿ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴾

“O narode moj,“ – govorio je on – “nisam ja neznalica, nego sam Gospodara svjetova poslanik; dostavljam vam poslanice Gospodara svoga, i ja sam vam iskren savjetnik.“²⁰¹

Dakle, ni Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije izostavio dostaviti bilo šta od onoga što mu je Allah naredio. Uzvišeni kaže:

﴿ يٰٓأَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴾

O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, ako to ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi.

Allah doista neće ukazati na Pravi put narodu koji neće da vjeruje.²⁰²

Onaj ko ne vjeruje u ovu činjenicu, ugoni u laž Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika koji je dostavio poslanicu, što je jasni vid nevjerovanja.

Nevjernik je onaj koji ne povjeruje u ono što nas je obavijestio Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u stvarima vjere.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od Allaha je dostavio Kur'an, a Allah je obećao da će ga čuvati tokom njegovog dostavljanja Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a i tokom dostavljanja ljudima od strane

201 El-E'araf, 67-68.

202 El-Maide, 67.

Poslanika. Potom je garantovao da će sačuvati Kur'an od bilo kakve pre-
 inake sve do Sudnjeg dana.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾

Mi, uistinu, Zikr objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!²⁰³

Zikr koji se spominje u ajetu je Kur'an.²⁰⁴

Ovo ukazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima dostavio
 Kur'an, bez bilo kakvih izmjena i bez bilo kakve greške, što ukazuje na
 njegovu istinitost i bezgrješnost.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۚ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۚ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٣٨﴾ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا
 نُوْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا نَذْكُرُونَ ﴿٤٢﴾ نَزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ نَقُولُ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ
 ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا يَنْكُرُ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِيزٌ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُ لَنَذْكُرُهُ
 لِلْمُنْقِبِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُم مَّكَذِبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾
 فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴾

A Ja se kunem onim što vidite i onim što ne vidite, Kur'an je, doista,
 govor objavljen plemenitom Poslaniku, a nije govor nikakva pjesnika
 – kako vi nikako ne vjerujete! – i nisu riječi nikakva proroka – kako
 vi malo razmišljate!

203 El-Hidžr, 9.

204 Pogledati: Tefsirul-Kur'anil-azim, 4/527; El-Džami'u li ahkamil-Kur'an, 15/5.

Objava je on od Gospodara svjetova! A da je on o Nama kojekakve riječi iznosio, Mi bismo ga za desnu ruku uhvatili, a onda mu žilu kucavicu presjekli, i niko ga od vas ne bi mogao od toga odbraniti.

Pouka je Kur'an onima koju budu Allahova naređenja izvršavali, a zabrana se klonili – A Mi, sigurno, znamo da neki od vas neće u nj vjerovati – i on će biti uzrok jadu nevjernika, a on je, doista, sama istina, zato ti hvali ime Gospodara tvoga, Veličanstvenoga!²⁰⁵

Ista stvar je i sa Sunnetom. Dakle i on je objava koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio od Allaha.

Da li je moguće da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude iskren i precizan u svome dostavljanju Kur'ana ljudima, a da ne bude iskren u dostavljanju Sunneta, ako se uzme u obziri da je i jedno drugo objava.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴾

On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznajuje.²⁰⁶

Riječi *to je* “odnose se na sve što je kazao po pitanju vjere”²⁰⁷, a u to ulaze i Kur'an i Sunnet.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ﴾

205 El-Hakka, 38-52.

206 En-Nedžm, 3-4.

207 Tefsirul-Begavi, 4/250.

*...i Knjizi ih i mudrosti učiti.*²⁰⁸

Pod mudročću se podrazumijeva Sunnet, kao što to tvrde Hasan el-Basri, Katade i Mukatil.²⁰⁹

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَأَذْكُرَكُمَا يَتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُمْ مِّنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ﴾

I pamтите Allahove ajete i mudrost, koja se kazuje u domovima vašim.²¹⁰

Mudrost koja se spominje u ajetu je Sunnet, po mišljenju Katadea.²¹¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: “*Objavljena mi je Knjiga i nešto slično njoj.*“²¹²

U drugom hadisu veli: “*Ja govorim samo istinu.*“²¹³

Prenosi se da je Hasan b. Atijje kazao: “Džibril je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dostavljao Sunnet i podučavao ga njemu, baš kao što ga je podučavao i Kur’anu.“²¹⁴

208 El-Bekare, 129.

209 Pogledati: Tefsirul-Kur’anil-azim, 1/359.

210 El-Ahzab, 34.

211 Pogledati: Muhtesaru tefsiril-Begavi, 2/737.

212 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4604, str. 831, a ispravnim ga je ocijenio šejh Albani u Sunenu Ebu Davuda.

213 Bilježi ga Tirmizi, br. 199, str. 451, a ispravnim ga je ocijenio šejh Albani u Tirmizijevom Sunenu.

214 Bilježi ga Darimi, 1/474; Lalekai u djelu Usulul-‘itikad, 1/93; Ibn Hadžer u Fethul-Bariju, 13/291, i kaže: “Bilježi ga Bejhkei sa ispravnim lancem prenosilaca od Hasana b. Atije, jednog od tabi’ina, povjerljivih stanovnika Šama.“

Dakle, Sunnet je objava kao i Kur'an, te je zbog toga dužnost povjеровати Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada je u pitanju njegovo dostavljanje Kur'ana i Sunneta, jer u suprotnom svjedočenje njegovog poslanstva neće biti validno.

Pogledajte samo u visoki stepen i status koji je ostvario Ebu Bekr es-Siddik r.a. iskazujući istinsko vjerovanje u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako što je povjerovao u sve što je Poslanik rekao.

Prenosi se da je Aiša kazala: “Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao noćno putovanje iz Mekke u Jerusalem (El-Isra), ljudi su pričali o tome, te su neki upitali Ebu Bekra: ‘Šta misliš o svome drugu koji tvrdi da je u času noći otišao do Jerusalema?’ Ebu Bekr tada reče: ‘Je li on to, sigurno, kazao?’

Ako je on to rekao, onda je istina ono što tvrdi.’ Upitaše ga: ‘Vjeruješ mu da je otišao do Jerusalema i pred sabah se vratio kući?’ Ebu Bekr odgovori: ‘Da, ja mu vjerujem, i više od toga. Vjerujem u objavu koja mu sa nebesa dolazi jutrom i večerom.’ Zbog toga je nazvan Es-Siddik (Iskreni).“²¹⁵

215 Bilježi ga Hakim, 3/65, sa lancem koji je po njemu ispravan, ali ga njih dvojica (Buhari i Muslim) nisu zabilježili. S njim se slaže i Zehebi.

POKORNOST U ONOME
ŠTO JE NAREDIO I OSTAVLJANJE ONOGA
ŠTO JE ZABRANIO

Drugo: Pokornost Poslaniku, sallallahu aleji ve sellem, u onome što je naredio.

Treće: Ostavljanje onoga što je Poslanik, sallallahu aleji ve sellem, zabranio.

Svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik nije potpuno ukoliko se ne pokori njegovim naredbama, i ukoliko se ne ostave njegove zabrane, a razlog tome je taj što je on sve te naredbe i zabrane upravo dostavio od Uzvišenog Allaha i on je taj koji je dostavio ispravnu vjeru.

Pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ujedno je i pokornost Allahu, tako da onaj ko se ne pokori Poslanikovim naredbama i zabranama nije se pokorio ni Allahovim i nije na ispravan način primijenio istinitu vjeru u svome životu, a također i njegovo svjedočenje da je on Allahov poslanik nije potpuno ispravno.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾

O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku.²¹⁶

﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾

Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu.²¹⁷

216 En-Nisa, 59.

217 En-Nisa, 80.

Uzvišeni Allah je na trideset tri mjesta u Kur'anu naredio da budemo pokorni Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te nam je saopštio da bez pokornosti njemu ne možemo ući u Džennet, i da nepokornost njegovim naredbama vodi ka Vatri.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِمٌ ﴾

To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.

A onoga ko bude nepokoran Allahu i Poslaniku Njegovom, te preko granica Njegovih bude prelazio, On će uvesti u Vatru u kojoj će vječno ostati; njemu pripada patnja ponižavajuća.²¹⁸

Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Svi iz moga ummeta ući će u Džennet, osim onoga koji to odbije.*“ “Allahov Poslaniče, pa ko će to odbiti?” – upitaše (ashabi), a on odgovori: “*Onaj koji je meni pokoran ući će u Džennet, a onaj koji je prema meni neposlušan – to je taj koji odbija!*“²¹⁹

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾

Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite.²²⁰

218 En-Nisa, 13-14.

219 Bilježi ga Buhari, br. 7280, str. 1342.

220 El-Hašr, 7.

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir veli: “Što god vam naredi to prakticirajte, a sve ono što vam zabranjuje klonite se toga, jer, on, doista, naređuje samo dobro, a zabranjuje samo zlo.”²²¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “*Držite se mog sunneta i sunneta ispravnih upućenih halifa poslije mene. Držite ga se čvrsto kao kad nešto očnjacima zagrizete.*

Čuvajte se novine u vjeri, jer zaista je svaka novina u vjeri bidat, a svaki bidat je zabluda.“²²²

Dakle, svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik, nije potpuno ukoliko se ne pokori njegovim naredbama, i ukoliko se ne ostave njegove zabrane, jer on je taj koji ih je dostavio od Allaha.

Postavlja se pitanje: Kako neko može svjedočiti da je Muhammed Allahov poslanik, tj. da je dostavio naredbe i zabrane od Allaha, a da to ne potvrdi svojom pokornošću njemu? Nema važnosti niti vrijednosti govora bez potvrde djelima.

221 Tefsirul-Kur’anil-azim, 8/67.

222 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4607, str. 832; Tirmizi, br. 2676, str. 603, i kaže da je hasen-sahih; Hakim, 1/174, i kaže da ovaj hadis nema mahane. Sa njim se slaže i Zehebi.

OBOŽAVANJE ALLAHA NA NAČIN KAKO JE PROPISAO

Četvrto: Obožavanje Allaha na način kako je propisao i činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾

Džine i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju.²²³

Način obožavanja Objavom je propisan i nemoguće ga je spoznati osim putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Način ibadeta ne može se određivati idžtihadom. Upravo zbog toga, svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik obuhvata i obožavanje Allaha na način kako je propisao i činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Onaj ko svjedoči da je Muhammed poslanik i dostavljač poslanice, mora da mu se pokori u načinu obavljanju ibadeta. To je, ustvari, značenje da Allaha obožavamo samo na način kako je propisao i činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli:

*“Klanjajte onako kao što ste vidjeli da ja klanjam.”*²²⁴

223 Ez-Zarijat, 56.

224 Bilježi ga Buhari, br. 631, str. 114.

*“Uzmite od mene obrede hadždža.”*²²⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređuje nam da Allaha obožavamo onako kako je on to činio, a on je to činio onako kako mu je Allah naredio.

Također nam je pojasnio da svaki ibadet koji nije u skladu sa njegovom praksom neće biti primljen, kazavši: *“Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, ono mu neće biti primljeno.”*²²⁶

I kaže: *“Ko uvede u vjeru nešto što nije od nje, to mu neće biti primljeno.”*²²⁷

Ispravno svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik biva samo onda kada se ibadet čini na način koji je u skladu sa njegovom praksom, jer on je od Allaha dostavio taj način.

Zato onaj ko prizna i vjeruje da je on poslanik, mora da svoj ibadet uskladi sa njegovom praksom i onim što je od njega do nas preneseno.

Ibadet nije ispravan ukoliko se sa Sunnetom ne usuglasi u šest detalja: **način, količina, vrsta, vrijeme, mjesto i razlog.**²²⁸

A to će se pojasniti pod naslovom: Pravila i principi slijeđenja poslaničke prakse.

225 Bilježi ga Muslim, br. 310, str. 539.

226 Bilježi ga Buhari, str. 373; Muslim, br. 18, str. 762.

227 Bilježi ga Buhari, br. 2697, str. 478; Muslim, 17, str. 762.

228 Pogledati: Ibn Usejmin, El-Ibda'u fi bejaniš-šer'i ve hataril-ibtida', str. 21-22. Pogledati i str. 52.

LJUBAV PREMA POSLANIKU I NJENI ZNAKOVI

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije poput ljubavi prema nekoj drugoj osobi.

Ljubav prema njemu je ibadet, dobro djelo i pokornost putem koje se približavamo Uzvišenom Allahu, te jedan od velikih temelja islama i vjerovanja.

Uzvišeni Allah veli:

﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾

Vjerovjesnik je vjernicima preči od njih samih. ²²⁹

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾

229 El-Ahzab, 6.

Reci: “Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da prođe neće imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese.

A Allah grješnicima neće ukazati na Pravi put.”²³⁰

Znak ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jeste da se ničemu ne daje prednost nad njim.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: “*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, niko od vas neće biti pravi vjernik dok mu ja ne budem draži od njega samog, njegovog imetka, djeteta i svih ljudi.*”²³¹

U *Sahihu* se također prenosi da je Omer b. Hattab rekao: “Allahov Poslaniče, draži si mi od svakoga, izuzev mene samog!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovori: “*Ne, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, (nije dobro) sve dok ti ne budem draži od tebe samog!*”

Poslije izvjesnog vremena došao je Omer: “*Sada si mi, zaista, tako mi Allaha, draži od mene samog!*” – reče Omer. “*Sada (je dobro), Omere!*” – kaza Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”²³²

Kazivanje o ubistvu Zejda b. Desine pojašnjava veličinu ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn Ishak navodi: “Okupila se grupa Kurejšija, među kojima je bio i Ebu Sufjan b. Harb, koji je Hubejba, radijallahu anhu, upitao: “Da li bi volio da je sada Muhammed na tvome mjestu, a da si ti zdrav i siguran među svojom porodicom?”

230 Et-Tevbe, 24

231 Bilježi ga Buhari, br. 15, str. 10.

232 Bilježi ga Buhari, br. 6632, str. 1227.

Hubejb, radijallahu anhu, reče: “Tako mi Allaha, ne bih volio da i mali trn ubode Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u zamjenu da sam ja među svojom porodicom i sinovima i da uživam svo bogatstvo i zdravlje ovoga svijeta.”

Tada je Ebu Sufjan kazao: “Nisam vidio da iko više voli nekoga nego što drugovi Muhammeda vole Muhammeda.”²³³

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije stvar slobodne volje nego se radi o dužnosti i jednom od principa vjerovanja.

Stoga, ljubav prema njemu mora biti jača od bilo koje druge ljubavi, pa čak i od ljubavi prema samome sebi.

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ima svoje znakove o kojima su govorili islamski učenjaci.

Kao primjer tome, navešćemo riječi imama Ajnija koji kaže: “Znaj da se ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ogleda u želji da mu se bude pokorno i ostavljanju svega što mu se suprotstavlja.

Ta ljubav je jedna od obaveza koju je islam propisao.”²³⁴

Kadi Ijjad kaže: “Jedan od znakova ljubavi prema Poslaniku jeste poaganje njegovog sunneta i odbrana njegovog šerijata, te postojanje želje da se živjelo u njegovu vrijeme kako bi se i imetak i život uložili za njega i njegovu vjeru.”²³⁵

Ibn Hadžer veli: “Jedan od znakova te ljubavi jeste i to da, kada bi čovjeku bilo ponuđeno da izgubi nešto od svojih dobara ili da bude onemogućen gledanja u Poslanikovo lice, pa se pokaže da bi mu ovo drugo teže palo. U tom slučaju imao bi stepen onih koji vole, dok u suprotnom ne bi.

233 Sira (4/126).

234 Umdetul-Kari, 1/144.

235 Šerhun-Nevevi ala Sahihi Muslim, 2/16.

I ovo nije ograničeno samo na spomenuti primjer, nego mora da bude i kada je riječ o pomaganju njegovog sunneta, odbrani njegovog šerijata i suzbijanju svega što mu se suprotstavlja.

Ovdje se također ubraja i savjetovanje na dobro i odvrćanje od zla.“²³⁶

Iz citata islamskih učenjaka zaključujemo da su znakovi ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sljedeći:

Slijedenje onoga što je naredio i ostavljanje onoga što je zabranio, i to je najbitnije.

6. Pomaganje njegovog sunneta i odbrana njegovog šerijata.
7. Osjećaj da to što ga nismo vidjeli i sa njim se družili bude teže od gubitka svega što na ovome svijetu imamo. I kad bismo mogli da ga vidimo i da budemo u njegovom društvu da bismo uložili sav svoj trud da to ostvarimo.
8. Spremnost da se za njega i pomaganje njegove vjere žrtvuju i život i imetak.
9. Ko ispuni ove uslove, neka bude zahvalan Allahu što mu je omogućio da voli svoga Poslanika i neka Ga moli da ustraje na tome, a ko nije ispunio spomenuto ili dio toga, neka svede obračun sa samim sobom, prije nego mu se obračun bude sveo na Sudnjem danu, kada neće biti od koristi ni potomstvo ni imetak, nego će čovjeku koristiti samo ukoliko njegovo srce bude čisto.

236 Fethul-Bari, 1/59.

Toga dana Allahu ništa neće biti skriveno, i niko tada neće moći prevariti Allaha i vjernike, jer onaj ko to pokuša, sam sebe će prevariti, kako kaže Uzvišeni:

﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا يُخَادِعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ﴾

Oni nastoje prevariti Allaha i vjernike, a oni i ne znajući, samo sebe varaju.²³⁷

237 El-Bekare, 9.

SLIJEĐENJE POSLANIKA SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

✿ **Hukm / propis slijeđenja Poslanika**

✿ **Status slijeđenja Poslanika**

✿ **Pravila i principi slijeđenja
Poslanikove prakse**

✿ **Znakovi i pokazatelji slijeđenja
Poslanikove prakse**

✿ **Prepreke slijeđenja
Poslanikove prakse**

Hasan Kafija Pruščak je kazao: “Nema puta osim Poslanikovog puta, nema istine osim istine koju je on donio, nema zakona osim zakona po kojem je on postupao, nema vjerovanja (akide) osim na način kako je on vjerovao.

Niko ne može stići do Allahovog zadovoljstva i Njegovog Dženneta osim slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i formalno i suštinski.

Nije vjernik onaj ko ne vjeruje u ono što je prenio, ko se ne pokori njegovim naredbama, bez obzira radilo se o djelima srca ili vanjskim djelima.“²³⁸

Slijeđenje Poslanika se ogleda u ubjeđenju (vjerovanju), u djelima, u riječima, kao i u ostavljanju onoga što je on ostavio.

Što se tiče pitanja vezanih za ubjeđenje, rob mora da vjeruje i smatra sve ono što je i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovao, na način kako je vjerovao, i zbog toga što je on tako vjerovao.

Što se tiče slijeđenja u postupcima, tj. djelima, rob treba da radi sve ono što je i Poslanik činio, na način kako je on to činio, i zbog toga što je on to činio.

238 Nurul-jekin fi usulid-din, str. 266.

Što se tiče slijeđenja u riječima, rob treba da primjenjuje ono što se iz njih razumije, i značenja koja iz njih proizlaze, a ne samo da ih jezikom izgovara i ponavlja.

Primjer slijeđenja u postupcima jeste namaz za koji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Klanjajte onako kao što ste vidjeli da ja klanjam.”*²³⁹

Stoga, treba da klanjamo na način kako je to radio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Što se tiče slijeđenja u ostavljanju onoga što je on ostavljao, to znači da ne činimo ono što on nije činio, nego da sve što je Poslanik ﷺ ostavio i mi to ostavimo, na način kako je on to ostavio i zbog toga što je on to ostavio.

U narednim stranicama pojasniće se neke stvari vezane za slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poput hukma – statusa, pravila i principa, znakova i pokazatelja, kao i prepreka za slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

239 Bilježi ga Buhari, br. 631, str. 114.

HUKM / PROPIS SLIJEĐENJA POSLANIKA

Slijeđenje Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, nužno je poznata vjerska obaveza svakog muslimana (fardul-ajin), koja je jasno iskazana u kur'anско-hadiskim tekstovima.

Kur'anski dokazi:

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

Ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite.²⁴⁰

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir veli: “Što god vam naredi to prakticirajte, a sve ono što vam zabranjuje klonite se toga, jer, on, doista, naređuje samo dobro, a zabranjuje samo zlo.”²⁴¹

Nakon što je spomenuo određene citate koji ukazuju da se ajet odnosi na ratni plijen, Ševkani veli: “Istina je da se ovaj ajet odnosi na sve što dođe od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo da se radi o naredbama, zabranama, riječima, ili postupcima.

240 El-Hašr, 7.

241 Tefsirul-Kur'anil-azim, 8/65.

Bez obzira što je razlog objave poseban, poenta je u općenitosti izraza, a ne u posebnosti povoda uzroka.

Sve što je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došlo od šerijata, on nam je to dao i dostavio.

Mnogo je pouka koje se mogu izvući iz ovog ajeta.²⁴²

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.²⁴³

Ibn Kesir veli: “Uzvišeni Allah se kune Sobom da niko neće biti vjernik dok ne uzme za sudiju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok mu se ne bude pokorio u svim stvarima, tako da to što on presudi jeste istina koje se treba i javno i tajno držati.

Zato Uzvišeni Allah kaže: ...a potom, u dušama svojim, nimalo tegobe ne osjete za ono što si odredio i sasvim se ne predaju!

Ovo znači: Kada tebe za sudiju uzimaju, oni ti se u dubini duša svojih pokoravaju i ne nalaze nikakve tegobe u tome što si im presudio, tako da to prihvaćaju i javno i tajno, predajući se potpuno i bez rezerve.”²⁴⁴

242 Fethul-Kadir, 5/263.

243 En-Nisa, 65.

244 Tefsirul-Kur'anil-azim, 2/359.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.²⁴⁵

Ibn Kesir veli: “Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu! – tj. naređenju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovog načina, njegovog sunneta i njegovog šerijata.

Vaše riječi i vaša djela treba da se mjere prema riječima i djelima njegovim, pa ako se budu slagali, to će biti prihvaćeno, a ako suprotno postupite, to će se negativno odraziti na vaše riječi i vaša djela, neće biti prihvaćena bez obzira ko to bio.“²⁴⁶

Sunnetski dokazi:

Allahov Poslanik ﷺ je rekao: „Svi moji sljedbenici ući će u Džennet, osim onih koji odbiju. Ashabi upitaše: „A ko će odbiti?“ On reče: „Ko mi se pokori, ući će u Džennet, a onaj ko mi pokornost odbije, odbija ući u Džennet.“²⁴⁷

Irbad b. Sarije, radijallahu anhu, rekao je: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je održao vaz (govor), pa smo rekli: ‘Allahov Poslaniče, kao da je ovo oprostajni govor, pa nam nešto oporuči!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *‘Ostavio sam vas na jasnome putu i uputi, noć na tom putu je jednako jasna kao i njen dan, i neće sa njega skrenuti osim onaj ko je propao.’*“²⁴⁸

245 En-Nur, 63.

246 Tefsirul-Kur’anil-azim, 6/89-90.

247 Bilježi ga Buharija, 7280, str. 1342.

248 Bilježi ga Ibn Madže, br. 43, str. 20, a ispravnim ga je ocijenio Albani u Sune-nu Ibn Madže.

Abdullah b. Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ko se okrene od moga sunneta, nije moj.*“²⁴⁹

Tumačeći ovaj hadis, Ibn Hadžer veli: “Ovdje se misli na Poslanikov put, a ne na sunnet koji je nasuprot farza. Okretanje od nečega znači usmjeravanje ka nečemu drugom.

Dakle, hadis znači: Ko napusti moj put i krene nekim drugim putem, ne pripada meni (u toj stvari).“²⁵⁰

Imajući u vidu sve ove kur’ansko-hadiske tekstove, dolazimo do zaključka da je slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obaveza svakom muslimanu.

249 Bilježi ga Buhari, br. 5063, str. 968.

250 Fethul-Bari, 9/105.

STATUS SLIJEĐENJA POSLANIKA

Slijeđenje Poslanika ﷺ zauzima vrlo visoko i mjesto i položaj u šerijatu, do te mjere da šerijat ne bi mogao ni opstati bez slijeđenja Poslanika ﷺ.

Bitnost slijeđenja poslaničke prakse se jasno vidi iz sljedećih tačaka:

Prvo: Slijeđenje poslaničke prakse jedan je od uslova ispravnosti i prihvatanja ibadeta.

Drugo: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedan je od dva glavna islamska temelja.

Treće: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzrok je ulaska u Džennet.

Četvrto: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dokaz je Allahove ljubavi.

Peto: Slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sprovode se u praksi Allahove naredbe i udaljava se od prijetnje onima koji odbiju slijeđenje.

Šesto: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedno je od obaveznih svojstava mu'mina.

Sedmo: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znak je bogobožnosti.

SLIJEĐENJE POSLANIČKE PRAKSE
JEDAN JE OD USLOVA ISPRAVNOSTI I
PRIHVATANJA IBADETA

Nijedan ibadet neće biti prihvaćen ako nije u skladu sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, štaviše, takva djela samo čovjeka udaljavaju od Allaha.

Razlog tome jeste što se Allah obožava na način kako je to naredio preko Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ne na osnovu ličnih uvjerenja i prohtjeva.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *“Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, ono mu neće biti primljeno.”*²⁵¹

Hasan el-Basri kaže: “Govor nije ispravan bez djela. Govor i djelo nisu ispravni bez namjere (nijjeta). Govor, djelo i nijjet nisu ispravni ukoliko nisu usklađeni sa poslaničkom praksom.”²⁵²

Ibn Redžeb veli: “Isto kao što se za djelo urađeno u nečije drugo ime, mimo Allahovog, neće imati sevapa, tako svako djelo koje nije u skladu sa propisima Allaha i Poslanika ﷺ neće biti prihvaćeno.

I ko god dođe sa nečim novim u vjeri, a što nije dozvolio Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nema nikakvu težinu u vjeri.”²⁵³

251 Bilježi ga Buhari, str. 373; Muslim, br. 18, str. 762.

252 Šerhu usuli ‘itikadi ehli-sunneti vel-džema’ah, 1/63, br. 18.

253 Džami’ul-ulumi vel-hikem, str, 118.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴾

Reci: “Gospodar moj naređuje pravednost. I obraćajte se samo Njemu kad god obavljate molitvu, i molite Mu se iskreno Mu ispovijedajući vjeru! Kao što vas je iz ničega stvorio, tako će vas ponovo oživiti.”²⁵⁴

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir veli: “On vam naređuje da ustrajete u ibadetu samo Njemu i na, za to određen, način.

A to je slijeđenje Poslanika ﷺ u svemu što prenese od svog Gospodara i sa svim propisima sa kojima dođe, i to sa iskrenim ibadetom samo Njemu, jer, nijedno djelo neće biti primljeno ukoliko ne bude odgovaralo šerijatskim propisima i ne bude čisto od svake primjese širka.

Kada se ova dva šarta nađu u određenom djelu, ono biva primljeno.”²⁵⁵

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا
وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴾

Reci: “Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog.

254 El-E'araf, 29.

255 Tefsirul-Kur'anil-azim, 3/403.

Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, obožavajući Gospodara svoga, Njemu nikoga ne pridružuje!“²⁵⁶

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir veli: “Ovo su dva uslova za prihvatanje učinjenih djela:

- potpuna iskrenost prema Allahu,
- i usklađenost sa praksom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.“²⁵⁷

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ JEDAN JE OD DVA GLAVNA ISLAMSKA TEMELJA

Ihlas / iskrenost je izdvajanje Allaha u ibadetu, tj. činjenje ibadeta samo Allahu. Ona je suština vjerovanja jednog roba i srž svjedočenja *la ilahe illellah*.

Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, također je suština vjerovanja jednog roba i srž svjedočenja *muhammedun resulullah*.

Islam roba nije ispravan, ni djela ni njegovo ubjeđenje kao ni riječi, bez ispravnog sprovođenja ova dva principa u praksi, te svega onoga što oni označavaju, a to je princip iskrenosti i princip slijeđenja.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

256 El-Kehf, 110.

257 Tefsirul-Kur'anil-azim, 5/205.

Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen neka čini dobra djela i neka, obožavajući Gospodara svoga, Njemu nikoga ne pridružuje!²⁵⁸

Ibn Tejmijje veli: “Islam je izgrađen na dva temelja, prvo: obožavanju samo Uzvišenog Allaha koji nema sudruga, i drugo: obožavanju Allaha na način kakav je propisan od strane Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ova dva principa su srž i suština kelimei-šehadeta, *la ilahe illellah muhammedun resulullah.*“²⁵⁹

Ibnul-Kajjim kaže: “Rob neće na ispravan način primijeniti u svojoj praksi riječi *samo Tebe obožavamo*, sve dok to ne bude zasnovano na dva principa:

Prvi: Iskrenost prema Uzvišenom Allahu.²⁶⁰

Drugi: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn Ebil-Izz el-Hanefi veli: “Ovo su dvije vrste tevhida (ispoljavanja jednoće), a čovjek se neće spasiti od Allahove kazne osim putem njih: isповijedanjem jednoće Allahu, azze ve dželle, i slijeđenjem jedino Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.“²⁶¹

258 El-Kehf, 110.

259 Ka'ide dželile fit-tevessuli vel-vesile, str. 238. Pogledati: Medžmu'ul-fetava, 1/333.

260 Medaridžus-salikin, 1/174.

261 Šerhul-akidet-Tahavijje, 1/228.

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ
UZROK JE ULASKA U DŽENNET

Na ovo ukazuje hadis: “*Svi iz moga ummeta ući će u Džennet, osim onoga koji to odbije.*“ “Allahov Poslaniče, pa ko će to odbiti?” – upitaše (ashabi), a on odgovori: “*Onaj koji je meni pokoran ući će u Džennet, a onaj koji je prema meni neposlušan – taj odbija!*“²⁶²

Tumačeći ajet:

﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾

na Dan kada će neka lica pobijeljati, a neka pocrnjeti²⁶³.

Ibn Abbas veli: “Oni čija će lica pobijeljati su pripadnici ehli-sunnetta (oni koji slijede Sunnet), i učenjaci, a oni čija će lica pocrnjeti su novotari i zabludjeli.“²⁶⁴

Zuhri veli: “Spas je u slijedenju Sunneta.“²⁶⁵

A nepokornost i neposlušnost Poslaniku razlog je ulaska u Vatra.

262 Bilježi ga Buhari, br. 7280, str. 1342.

263 Ali Imran, 106.

264 Lalekai u djelu Usulul-‘itikad, 1/79, br. 74. Pogledati: Tefsirul-Kur’anil-azim, 2/92.

265 Lalekai u djelu Usulul-‘itikad, 1/62, br. 15.

Allah kaže:

﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ﴾ (١٦) وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبْرَاءَنَا فَأَصْلَحْنَا السَّبِيلَا ﴿١٧﴾ رَبَّنَا إِنَّا أِتَيْنَاهُمْ مِنْ الْعَذَابِ وَالْعَنَابِ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿١٨﴾

Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govoriće: “Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali!

I govoriće: “Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali pa su nas oni s pravog puta odveli, Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!”²⁶⁶

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ DOKAZ JE ALLAHOVE LJUBAVI

Dokaz ovome je ajet:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!” – A Allah prašta i samilostan je.²⁶⁷

Iz ovog ajeta se jasno vidi da Allah voli one koji su pokorni Poslaniku ﷺ i koji ga slijede, a ujedno je i dokaz da oni koji slijede Poslanika ﷺ vole Allaha.

266 El-Ahzab, 66-68.

267 Ali Imran, 31.

Ibn Tejmijje veli: “Ono o čemu moramo dobro razmisliti i razumjeti jesu riječi Allaha: **Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti.’**”

Neki učenjaci kažu: ‘Pojedini ljudi su u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdili da vole Allaha, pa je Allah objavio: **Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti.’**”

Allah nam pojašnjava da ljubav prema Njemu iziskuje obaveznost slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a slijeđenje Poslanika ﷺ iziskuje ljubav Allaha prema robu.

Ovim ajetom Allah je stavio na ispit one koji su tvrdili da Ga vole, jer mnogo je onih koji tvrde ovako nešto.“²⁶⁸

Ibn Kesir veli: “Ovaj časni ajet donosi sud o svakome onome koji tvrdi da voli Allaha, a ne slijedi Poslanika ﷺ, navodeći da je njegova tvrdnja lažna sve dok ne bude slijedio šerijat Muhammedov riječju i djelom.“²⁶⁹

Ibnul-Kajjim veli: “Ajet ‘i vas će Allah voljeti’, znak je koji ukazuje na ljubav, njene rezultate i koristi. Njen znak je slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a rezultat i plod je ljubav Allaha prema vjernicima. Ukoliko nema slijeđenja, nema ni ljubavi.“²⁷⁰

Također kaže: “Allahova ljubav biva samo prema onome ko slijedi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, riječju, djelom i ponašanjem. Srazmjerno tom slijeđenju biva i jačina Allahove ljubavi.“²⁷¹

268 Medžmu’ul-fetava, 10/81.

269 Tefsirul-Kur’anil-azim, 2/32.

270 Medaridžus-salikin, 3/455.

271 Prethodni izvor, 3/484-458.

SLIJEĐENJEM POSLANIKA ﷺ SPROVODE SE
U PRAKSI ALLAHOVE NAREDBE I UDALJAVA SE OD PRIJET-
NJE ONIMA KOJI ODBIJU SLIJEĐENJE

U mnogobrojnim ajetima Uzvišeni Allah naređuje pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Jedan od tih ajeta je:

الرَّسُولَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ أَطِيعُوا ءَامَنُوا الَّذِينَ يَتَّيَّبُوا

O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku.²⁷²

S druge strane, velika prijetnja upućena je onima koji odbiju pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ﴾

A ako oni glave okrenu pa Allah, zaista, ne voli nevjernike.²⁷³

﴿ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴾

O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraži da činite ono što će vam život osigurati; i neka znate da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova, i da ćete se svi pred Njim sakupiti.²⁷⁴

272 En-Nisa, 59.

273 Ali Imran, 32.

274 El-Enfal, 24.

Nema drugog načina da se sprovedu ove naredbe i da se udalji od iskazane prijetnje osim slijeđenja prakse Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴾

Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.

A onoga ko bude nepokoran Allahu i Poslaniku Njegovom, te preko granica Njegovih bude prelazio, On će uvesti u Vatru u kojoj će vječno ostati; njemu pripada patnja ponižavajuća..²⁷⁵

275 En-Nisa, 13-14.

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ
JEDNO JE OD OBAVEZNIH SVOJSTAVA MU'MINA

Dokaz ovome je ajet:

﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴾

Kad se vjernici Allahu i Poslaniku Njegovu pozovu, da im on presudi, samo reknu: “Slušamo i pokoravamo se!” – Oni će uspjeti.

Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od Njega budu strahovali – oni će postići ono što budu željeli.²⁷⁶

Uzvišeni Allah negira vjerovanje onima koji odbiju pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ne budu zadovoljni njegovom presudom:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.²⁷⁷

276 En-Nur,51-52.

277 En-Nisa, 65.

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ ZNAK JE BOGOBOJAZNOSTI

Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dokaz je bogoboja-
znosti i imana. Uzvišeni Allah kaže:

﴿ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ شَعْتِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴾

Eto toliko! Pa ko poštiva Allahove propise – znak je čestita srca
(bogobojaznosti).²⁷⁸

Allahovi propisi koji se spominju u ajetu obuhvataju Njegove nared-
be, i simbole vjere, a najveći među njima je pokornost Poslaniku,
sallallahu alejhi ve sellem, i slijeđenja njegove prakse.²⁷⁹

Ibnul-Kajjim navodi da je Talk b. Habib, definišući bogobojaznost, ka-
zao: “Pokornost Allahu nadajući se Njegovoj nagradi i ostavljanje grijeha
iz straha od Njegove kazne.”²⁸⁰

Dakle, pokornost Allahu neostvariva je bez pokornosti Poslaniku,
sallallahu alejhi ve sellem.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ﴾

Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu.²⁸¹

278 El-Hadždž, 32.

279 Pogledati: Tefsirul-Kur’anil-azim, 5/421; Tefsirus-Sa’di, 5/293.

280 Er-Risalet-Tebukijje, str. 44; Medaridžus-salikin, 2/53.

281 En-Nisa, 80.

PRAVILA I PRINCIPI SLIJEĐENJA POSLANIČKE PRAKSE

S obzirom da je slijeđenje obaveza, islamski učenjaci su postavili pravila tog slijeđenja, iz razloga što veliki broj ljudi tvrdi da slijedi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali u suštini, oni su daleko od toga.

S toga, potrebno je spomenuti ova pravila, kako bismo znali jesmo li sljedbenici poslaničke prakse i kako bismo napravili razliku između sljedbenika i novotara.

Slijeđenje poslanikove prakse može se pojasniti kroz slijedeća pravila:

Prvo pravilo: Slijeđenje nije ispravno i neće se upotpuniti, niti će djelo (ibadet) biti prihvaćeno ukoliko se sa Sunnetom ne usaglasi u šest stvari/detalja.

Drugo pravilo: Islam kao vjera temelji se na Objavi i vjerodostojnim predajama, a ne na razumu i proizvoljnom zaključivanju. Slijeđenje je ispravno samo ako se postupci poklapaju sa vjerodostojnim predajama.

Treće pravilo: Obaveza je svakog muslimana, prije nego bilo šta uradi, da se raspita o šerijatskom propisu vezanom za ono što čini.

Četvrto pravilo: Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podrazumijeva postupanje po svemu onome što je on radio od kur'anskih naredbi i zabrana.

Peto pravilo: Djelo (ibadet) koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio i nije činio, a moglo je biti učinjeno za njegovo vrijeme, novotarija je ukoliko se uradi i sunnet je ostaviti ga.

Šesto pravilo: U šerijatu je pojašnjeno sve što je ljudima potrebno, bilo da se radi o temeljima ili ograncima vjere, pitanjima vezanim za ovaj i Onaj svijet, ibadetima i međusobnim odnosima, ratu ili miru, politici i ekonomiji, itd.

SLIJEĐENJE NIJE ISPRAVNO I NEĆE SE UPOTPUNITI,
NITI ĆE DJELO (IBADET) BITI PRIHVAĆENO UKOLIKO SE
SA SUNNETOM NE USUGLASI U ŠEST STVARI / DETALJA

1. NAČIN OBAVLJANJA IBADETA

Kada bi čovjek obavio namaz ili uzeo abdest suprotno načinu koji je propisan, ne bi mu nijedno ni drugo bilo validno, jer se svojim postupkom suprotstavio Poslanikovoј ﷺ praksi i pravilima šerijata.

Ovo vazi i za zikr poslije namaza.

2. Količina

Kada bi čovjek dodao još jedan farz-namaz, ili jedan rekat u farz-namazu, to bi se računalo odbačenim ibadetom i novotarijom, jer se takvo djelo razlikuje od broja i količine određene šerijatom i suprotstavio se Poslanikovoј ﷺ praksi.

3. Vrsta

Kada bi čovjek obožavao Allaha vrstom ibadeta koja nije propisana, ne bi mu bilo primljeno, kao npr. da za kurban zakolje konja. Razlog tome jeste što se za kurban mogu zaklati samo deve, krave i ovce.

U ovo spadaju sve vrste ibadeta koje se ne grade na jasnom dokazu.

4. VRIJEME

Kada bi čovjek zaklao kurban u mjesecu muharemu ili postio ramazan u ševalu, ili kada bi boravio na Arefatu deveti dan mjeseca zul-ka'dea, umjesto deveti dan mjeseca zul-hidždžeta, to mu ne bi bilo primljeno, jer svoj ibadet nije uskladio sa vremenom propisanim u šerijatu, niti sa Poslanikovom ﷺ praksom.

5. MJESTO

Kada bi čovjek činio itikaf u svojoj kući, a ne u džamiji, ili kada bi boravio deveti dan mjeseca zul-hidždžeta u Mekki, a ne na Arefatu, ne bi mu to djelo bilo validno, jer svoj ibadet nije uskladio sa mjestom koje je za njega šerijatom precizirano.

U ovo spadaju sva mjesta na kojima nije propisan ibadet, poput naših dovišta, turbeta, groblja i slično.

6. Razlog

Kada bi čovjek obožavao Allaha povodom nečega što šerijatom nije određeno, to bi se računalo novotarijom. Primjer tome je provođenje dva-

deset sedme noći mjeseca redžeba u noćnom namazu. Za tu noć kažu da je noć Miradža.²⁸²

Noćni namaz je u osnovi propisan ibadet, ali njegovo praktikovanje povodom nečega što nije propisano šerijatom niti je na tome bila Po-slanikova praksa, daje mu status novotarije.²⁸³

U to spadaju svi ibadeti povodom Lejletu berata, Lejletu regaib, i slično tome.

282 Po pitanju kada je noć Miradža postoji više od deset stavova. Pogledati: Fet-hul-Bari, 7/203. Po pitanju ovoga prenosi se veoma vrijedan govor šejha Ibn Baza: "Ne postoje ispravni hadisi koji preciziraju kada je bila ova noć, niti kada je u pitanju mjesec redžeb, a niti neki drugi mjesec. Sve što je pre-neseno, a vezano je za preciziranje ove noći, nije potvrđeno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Velika je mudrost u tome što je tačno vrijeme ove noći zaboravljeno. Čak i da je poznato kada je ova noć, ne bi nam bilo bilo dozvoljeno obilježavati je nekim posebnim ibadetima, jer je nisu obilježava-li ni Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ni ashabi. Da je posebno obilje-žavanje ove noći propisano, to bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poja-snio, ili riječima ili djelom. Da se nešto od toga desilo, bilo bi poznato i zabi-lježeno kod ashaba i preneseno do nas. Sve što je ummetu potrebno oni su prenijeli i ništa što se tiče vjere nisu izostavili. Oni su se natjecali u svakom dobru i prvi su bili u tome, i da je obilježavanje ove noći propisano, pretekli bi nas u tome. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najrječitiji čovjek, poslanicu je u potpunosti dostavio i da je obilježavanje ove noći bilo propi-sano, on bi nam to pojasnio i ne bi ništa od toga sakrio. Imajući u vidu da se ništa od toga nije desilo, postaje nam jasno da islam nema ništa sa obi-lježavanjem ove noći." (Ibn Baz, Medžmu' u fetava ve mekalat mutenevvi'ah, 1/183-184)

283 Pogledati: Ibn Usejmin, El-Ibda'u fi bejaniš-šer'i ve hataril-ibtida', str. 21-22.

ISLAM KAO VJERA TEMELJI SE NA OBJAVI I VJERODOSTOJNIM PREDAJAMA, A NE NA RAZUMU I PROIZVOLJNOM ZAKLJUČIVANJU

Slijedenje je ispravno samo ako se postupci poklapaju sa vjerodostojnim predajama

Svaku naredbu i zabranu koja se spominje u izvorima naše vjere moramo prihvatiti i predati joj se, te je primijeniti u praksi. I samo na takav način smo ispravno shvatili šta znači slijedenje Poslanikove ﷺ prakse.

Zuhri veli: “Od Allaha je poslanica, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dostavlja, a naša obaveza je da je prihvatimo.”²⁸⁴

Ibn Ebil-Izz el-Hanefi, tumačeći Tahavijeve riječi: “Islam (kod određene osobe) će biti ispravan samo ako se bazira na predanošću i pokornošću.” – veli: “Neće biti potvrđen (prihvaćen) islam čovjeka koji se ne preda tekstovima dvije Objave (Kur’anu i Sunnetu) i koji im se ne podredi, zatim im se ne protivi i ne oponira im svojim mišljenjem, razumom i analogijom.”²⁸⁵

284 Fethul-Bari, 13/504.

285 Šerhul-akidetit-Tahavijje, 1/231.

OBAVEZA JE SVAKOG MUSLIMANA,
PRIJE NEGO BILO ŠTA URADI, DA SE RASPITA O
ŠERIJATSKOM PROPISU VEZANOM ZA ONO ŠTO ČINI

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *“Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, ono mu neće biti primljeno.”*²⁸⁶

Sprovođenje ovog hadisa je suština slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

O tome imam Šatibi veli: “Ko bude tražio i želio nešto što šerijatom nije propisano, suprotstavlja se šerijatu, a svako ko se suprotstavi šerijatu svojim djelom, ono mu neće biti prihvaćeno. Svakom ko propiše sebi djelo koje nije šerijatom propisano, ono je ništavno.”²⁸⁷

SLIJEĐENJE POSLANIKA ﷺ PODRAZUMIJEVA POSTUPANJE
PO SVEMU ONOME ŠTO JE ON RADIO
OD KUR'ANSKIH NAREDBI I ZABRANA

Razlog tome jeste to da sve što je Poslanik ﷺ činio od ibadeta je ustvari Objava od Allaha, a za nas to je Objava od Allaha i rad po Sunnetu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *“Zar mi nije data Knjiga i nešto slično njoj (Sunnet)!? Zar mi nije dat Kur'an i ono što je slično njemu (Sunnet)!?”*²⁸⁸

286 Bilježi ga Buhari, str. 373; Muslim, br. 18, str. 762.

287 El-Muvafekat, 3/28.

288 Bilježi ga Ahmed, 28/410, br. 17174.

Ata kaže: “Pokornost Poslaniku ﷺ je slijedenje Kur’ana i Sunneta.“²⁸⁹

Sa’di veli: “Zaista ono sa čime je došao Poslanik ﷺ obaveza je svakom muslimanu, da to slijedi, i nije dozvoljeno suprotstaviti se njegovoj praksi.

Poslanikove riječi koje ukazuju na određeni propis su kao i Allahove i po tom pitanju, nema olakšica niti opravdanja za njihovo ostavljanje. Ničiji govor ne smije se pretpostaviti (dati prednost) Poslanikovom.“²⁹⁰

DJELO (IBADET) KOJE JE POSLANIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, OSTAVIO I
NIJE ČINIO, A MOGLO JE BITI UČINJENO ZA NJEGOVO
VRIJEME, NOVOTARIJA JE UKOLIKO SE URADI
I SUNNET JE OSTAVITI GA

Primjer tome je obilježavanje njegovog rođendana, obilježavanje noći Miradža, hidžretske nove godine i sl.

Na ovo ukazuju Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, to mu neće biti primljeno.*“²⁹¹

Imam Malik veli: “Ono što u to vrijeme nije bilo od vjere, ne može ni danas biti.“²⁹²

289 Darimi, 1/297, br. 225.

290 Tefsirus-Sa’di, 7/333.

291 Bilježi ga Buhari, str. 373; Muslim, br. 18, str. 762.

292 El-I’tisam, 1/65.. 2/535.

Ibn Tejmije veli: “Ostaviti djelo koje se nikako nije činilo je sunnet, kao što je sunnet učiniti djelo koje se redovno obavljalo.”²⁹³

Ibn Kesir veli: “Što se tiče sljedbenika sunneta (ehli-sunne vel dže-ma’ah), oni kažu za svako djelo ili riječi u vjeri da je novotarija ukoliko nije potvrđeno da su je prakticirali ashabi, jer, da je u tome kakvo dobro, oni bi nas u tome, sigurno, pretekli.”²⁹⁴

U ŠERIJATU JE POJAŠNJENO SVE ŠTO JE LJUDIMA POTREBNO

U šerijatu je pojašnjeno sve što je ljudima potrebno, bilo da se radi o temeljima ili ograncima vjere, pitanjima vezanim za ovaj i Onaj svijet, ibadetima i međusobnim odnosima, ratu ili miru, politici i ekonomiji, itd.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بَيِّنَاتٍ لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِّلْمُسْلِمِينَ﴾^{٨٩}

Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju.²⁹⁵

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.²⁹⁶

293 Medžmu’ul-fetava, 26/172.

294 Tefsirul-Kur’anil-azim, 7/278.

295 En-Nahl, 89.

296 El-Maide, 3.

Jedan Jevrej je Selmanu el-Farisiju rekao: “Vaš Vjerovjesnik vas je svemu podučio, čak i kako ćete obaviti nuždu?” “Da,“ – reče Selman – “zabranio nam je da se prilikom obavljanja velike ili male nužde okrećemo u pravcu kible, da se poslije toga čistimo desnom rukom...”²⁹⁷

Zbog toga, muslimanu u njegovoj vjeri nije potrebno ništa mimo Kur’ana i Sunneta, i nije mu dozvoljeno pokoriti se bilo kome mimo Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

²⁹⁷ Bilježi ga Muslim, br. 57, str. 130.

ZNAKOVI I POKAZATELJI SLIJEĐENJA POSLANIČKE PRAKSE

Znakovi i pokazatelji slijeđenja poslaničke prakse se ogleda u mnogim stvarima, a najvažniji pokazatelji su:

Prvi: Poštivanje šerijatskih tekstova.

- **Drugi:** Strah od skretanja sa Pravog puta i neustrajnosti na njemu.
- **Treći:** Postupanje po šerijatskim propisima i vraćanje na njih u svim razilaženjima.
- **Četvrti:** Zadovoljstvo i prihvatanje presude koju donese Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

POŠTIVANJE ŠERIJATSKIH TEKSTOVA

Jedan od glavnih pokazatelja slijedenja poslaničke prakse jeste poštivanje, uvažavanje i veličanje šerijatskih tekstova, davanje prednosti njima i neizbjegavanje istih, te vjerovanje da je uputa samo u njima.

Ovo podrazumijeva i to da ove tekstove treba izučavati, ispravno razumjeti, razmišljati o njima, raditi i suditi po njima, te ne suprotstavljati se istim.

Šerijatski tekstovi bili su uputstvo ljudima koji su najbolje slijedili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poput ashaba, tabi'ina i generacija koje su došle poslije.

Prenosi se da je Ibn Abbas kazao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je hadž temettu', pa je Urve b. Zubejr kazao: 'Ebu Bekr i Omer su zabranili temettu'. Tada je Ibn Abbas rekao: 'Propašće (biće uništeni), ja im kazujem riječi Poslanika, a oni spominju zabranu Ebu Bekra i Omera.'" ²⁹⁸

Navodi se da je Ibn Sirin spomenuo dvojici ljudi hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je jedan od njih kazao: 'Taj i taj kaže tako i tako.' Tada Ibn Sirin reče: 'Ja ti spominjem hadis, a ti meni nečiji drugi govor. Tako mi Allaha, nikada sa tobom više pričati neću.'" ²⁹⁹

Spominje se da je Ša'bi nekom čovjeku kazao: "Uzmi ono što ti prenose od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ono što govore po svome mišljenju, odbaci." ³⁰⁰

298 Džamiu bejanil-ilmi ve fadlihi, br. 2381, 2/1210.

299 Darimi, br. 455, 1/407.

300 Darimi, br. 206, 1/284.

Jedne prilike neki čovjek je došao da imama Šafiju upita o nečemu, pa mu Šafija reče: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je tako i tako.”

Čovjek upita: “A šta ti kažeš?” Imam ljutito odgovori: “Subhanallah! Zar me vidiš u crkvi, zar me vidiš u sinagogi, zar na mom struku vidiš monaški pojas!? Ja ti kažem: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je presudio tako.’, a ti kažeš: ‘Šta ti misliš?’“³⁰¹

Iz ovih tekstova se jasno vidi da je selef davao prednost Poslanikovom ﷺ govoru nad govorima drugih i zbog toga je Allah zadovoljan njima.

STRAH OD SKRETANJA SA PRAVOG PUTA I NEUSTRAJNOSTI NA NJEMU

Jedan od najupečatljivijih znakova slijeđenja Poslanikove ﷺ prakse jeste strah od skretanja sa Pravog puta i neustrajnosti na istini koju je prenio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je bilo veoma vidljivo kod ashaba i generacije nakon njih.

Najbolji čovjek ovog ummeta, nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr, govorio je: “Neću ostaviti ništa što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio, a da i ja to ne uradim. Ja se bojim, ako bih ostavio nešto od onoga što je on radio, da bih pao u zabludu.”³⁰²

Ibn Battah, govoreći o ovim riječima, kazao je: “Braćo moja, ovo je najiskreniji čovjek, a bojao se da će skrenuti ukoliko se suprotstavi nekoj od Poslanikovih ﷺ naredbi.

301 Ebu Nu’ajm, El-Hil’jeh, 9/106. Pogledati: Muhtesarus-sava’ikil-murseleh, str. 403.

302 Bilježi ga Buhari, br. 3093, str. 556.

Kakvo li je ovo vrijeme u kojem se ljudi izigravaju sa svojim Poslanikom ﷺ i njegovim naredbama, hvale se svojom nepokornošću njemu i izigravaju se sa njegovim sunnetom.“³⁰³

Hasan el-Basri govorio je: “Vjernik je u brizi i strahu za svoje stanje i pored toga što je pokoran, dok grijешnik, i pored svojih grijeha, ne osjeća strah.“³⁰⁴

POSTUPANJE PO ŠERIJATSKIM PROPISIMA I VRAĆANJE NA NJIH U SVIM RAZILAŽENJIMA

Rob treba da sudi i da se vlada po propisima koji su spomenuti u kur’ansko-hadiskim tekstovima, te da njih uzme kao mjerilo ispravnosti svog vjerovanja, riječi i djela. Ono što se slaže sa Kur’anom i Sunnetom treba prihvatiti i raditi po tome, a ono što se njima suprotstavlja treba ostaviti, bez obzira od koga je došlo.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate.³⁰⁵

﴿ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَردُّهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾

303 El-Ibanetul-Kubra, 1/245-246.

304 Tefsirul-Kur’anil-azim, 3/451.

305 En-Nisa, 65.

O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim.

A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u Onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.³⁰⁶

Postupanje po islamskim pravilima i ulaganje truda da svi čovjekovi poslovi budu usklađeni sa šerijatom jasan je znak koji pravi razliku između muslimana koji se trudi da slijedi Istinu i čovjeka koji se povodi za svojim prohtjevima, živeći u zabludi i druge zavodeći, bez obzira da li taj prohtjev bio nazvan razumom, ukusom, interesom, strankom, sistemom, netražanjem ispravnog znanja i slijepim slijeđenjem imama i sl.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿فَإِنْ نَنْزَعْنَاهُ مِنْ سَيِّئٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾

A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku.³⁰⁷

Ševkani veli: «Znaj, ukoliko bi se desio spor među muslimanima po pitanju da li je neko djelo novotarija ili ne, pokuđeno ili ne, zabranjeno ili ne, da je po jednoglasnom stavu, od vremena ashaba pa do današnjeg dana obaveza tražiti rješenje kod Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za pitanja u vezi sa kojima se učenjaci razilaze, jer Uzvišeni kaže: **A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku.**

Tražiti rješenje kod Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znači obratiti se Allahovoj Knjizi i sunnetu Poslanika, i oko ovog nema razilaženja među muslimanima.

Na osnovu ovoga znamo sljedeće: Niko od učenjaka koji se razilaze ili njihovih sljedbenika nema pravo da kaže: “Istina je kod tog i tog, a nije kod tog i tog.”, ili: “Taj i taj je preči da istina bude kod njega od tog i tog.”

306 En-Nisa, 59.

307 En-Nisa, 59.

Nego obaveza je da, ukoliko razumije, i ima znanje i razlučivanje, da njihovo razilaženje vaga na osnovu Kur'ana i Sunneta, pa onaj ko za svoj govor posjeduje kur'ansko-hadiski dokaz, na istini je, i preči je da istina bude sa njim, dok onaj ko nema takvog dokaza za svoj govor, nije u pravu.“³⁰⁸

ZADOVOLJSTVO I PRIHVATANJE PRESUDE KOJU DONESE POSLANIK ﷺ

Uzvišeni Allah kaže:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^{٦٥}

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.³⁰⁹

Jedan od znakova slijeđenja poslaničke prakse jeste i zadovoljstvo presudom koju donese Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tj. zadovoljstvo sa svim što je naredio, rekao ili uradio.

El-Abbas prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Slast vjerovanja osjetiće onaj ko bude zadovoljan da mu Allah bude Gospodar, vjera islam i Muhammed poslanik.*“³¹⁰

308 Ševkani, Medžmu'atu resail, str. 3-5.

309 En-Nisa, 65.

310 Bilježi ga Muslim, br. 34, str. 44.

Ukoliko musliman bude zadovoljan sa Muhammedom ﷺ kao poslanikom i vjerovjesnikom, neće se okretati nečemu drugom mimo njegovoj uputi i neće svoj način ponašanja usklađivati osim po njegovoj praksi.

Svoje sporove rješavaće po onome što on presudi, predaće se i prihvatiti i slijediti sud koji on donese, te će biti zadovoljan sa svim onim što je prenio od svoga Gospodara.

Na takav način njegovo srce biće spokojno, duša mirna, i uvidjeće blagodat koju je Uzvišeni Allah njemu, a i ostalim stvorenjima podario slanjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te će kao takav biti radostan i sretan zbog milosti koja mu je ukazana time što je izabran da bude sljedbenik najboljeg poslanika i jedine grupacije koja će uspjeti.

PREPREKE SLIJEĐENJA POSLANIKOVE PRAKSE

Postoje mnoge prepreke slijeđenja Poslanikove prakse, a najupečatljivije su:

- **Prva:** Neznanje.
- **Druga:** Povođenje za strastima i prohtjevima.
- **Treća:** Davanje prednosti govoru i mišljenju predaka i velikana i šejhova nad potvrđenim šerijatskim tekstovima.
- **Četvrta:** Davanje prednosti razumu nad ispravnim šerijatskim dokazima.
- **Peta:** Šutnja učenih.
- **Šesta:** Druženje sa novotarima i grješnicima.

NEZNANJE

Neznanje je jedna od najvećih prepreka slijeđenja Poslanika ﷺ i najveći uzrok upadanja u zabrane poput kufra, novotarija i grijeha.³¹¹

Uzvišeni Allah veli:

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴾

Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.³¹²

Tumači ovaj ajet, Sejjid Kutb veli: “Islamsko vjerovanje je zasnovano na jasnoći, pravednosti i čistoti.

U islamskom vjerovanju nema ničega što bi počivalo na pretpostavci, iluziji ili šubhi (sumnji).

Ne povodi se za onim što ne znaš! Tj. nemoj da slijediš ništa u šta nisi siguran i o čemu se nisi uvjerio bila to riječ koja se govori, ili kazivanje koje se prenosi, ili pojava koja se objašnjava ili događaj koji se komentariše, bilo to od šerijatskih propisa ili iz oblasti akide.“³¹³

Prenosi se od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kazao: “Allah neće uništiti nauku / znanje njenim povlačenjem između ljudi, nego će nauku povući putem povlačenja (smrću) učenih ljudi.

311 Pogledati: Medžmu’ul-fetava, 14/22.

312 En-Isra, 36.

313 Fi Zilalil-Kur’an, 4/2227.

I kada ne bude ostavio ni jednog učenjaka, svijet će izabirati za glavare neznalice. Narod će ih pitati, a oni će davati decizije (odgovore), bez ikakvog znanja.

*Tako će oni sami srljati u propast i druge zavoditi.*³¹⁴

Prenosi se da je Omer b. Abdulaziz kazao: "Čije obožavanje Allaha bude bez znanja, više će imati grešaka nego ispravnih djela."³¹⁵

Sevri veli: "Molimo Allaha da nas zaštiti od fitne učenjaka grješnika, i pobožnjaka neznalice, jer njihova fitna obuhvata svakog ko njoj bude izložen."³¹⁶

POVOĐENJE ZA STRASTIMA I PROHTJEVIMA

Povođenje za strastima i prohtjevima jedan je od najvećih prepreka slijedenja Poslanika ﷺ i jedan od najvećih uzroka skretanja sa puta Istine.

Sve novotarije i svi grijesi ustvari nastaju onda kada se prohtjevu dadne prednost nad ispravnim vjerskim dokazom.

Svako ko ne slijedi Poslanika ﷺ i ne odazove mu se, on ne slijedi uputu, nego skreće sa nje, slijedeći svoje strasti i prohtjeve.³¹⁷

Upravo zbog toga, nailazimo na veliki broj dokaza koji osuđuju i upozoravaju na povodjenje za prohtjevima i strastima:

314 Bilježi ga Buhari, br. 100, str. 28.

315 Medžmu'ul-fetava, 2/382.

316 El-Adabuš-Šeri'ijeh, 2/50.

317 Pogledati: Tefsirus-Sa'di, 6/33.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى
مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾

Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim.

A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahu uputu?

Allah, doista, neće ukazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini.³¹⁸

﴿ أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عَابِرٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَغَلَّقَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشْوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾

Reci ti Meni, ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabludi ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio?

Ko će mu, ako neće Allah, na Pravi put ukazati? Zašto se ne urazumite?³¹⁹

Muavija prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Među mojim sljedbenicima će se pojaviti narodi koji će slijediti svoje strasti i prohtjeve, kao što pas slijedi svoga gospodara. Neće ostati ni jedna vena niti zglob (u njemu), a da njome neće biti obuhvaćeni.”*³²⁰

318 El-Kasas, 50.

319 El-Džasije, 23.

320 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4597, str. 830, a ispravnim ga ocjenjuje Albani u Sahihu Ebi Davuda.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz straha od strasti i prohtjeva učio je dovu: “*Allahu moj, sačuvaj me od lošeg ponašanja i ružnih djela i sačuvaj me od strasti i prohtjeva.*“³²¹

Ibn Abbas r.a. veli: “*Heva* (prohtjev) nazvan je ovim imenom jer onoga ko se za njim povodi, odvodi (jehvi) u Vatru.“³²²

Prohtjevi su suprotni uputi i ono što nije u okvirima Kur’ana i Sunneta naziva se prohtjevom ili strašću, a ona se može pojaviti i u vjerovanju i u obredima.

DAVANJE PREDNOSTI GOVORU I MIŠLJENJU PREDAKA I VELIKANA I ŠEJHOVA NAD POTVRĐENIM ŠERIJATSKIM TEKSTOVIMA

Jedan od uzroka koji sprječava slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je i davanje prednosti govoru predaka i velikana nad potvrđenim šerijatskim tekstovima.

Allah kaže:

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا ءَأُولُو
كَانَ ءَابَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾

321 Bilježi ga Tirmizi, br. 3591, str. 816, a ispravnim ga ocjenjuje Albani u Tirmizijevom Sahihu.

322 Sunen Darimija, 1/389. Ovo je govor i Šabija, Hasana Basrija i Mudžahida. Pogledati: Eš-Šerhu vel-Ibane ala usulis-sunneti ved-dijaneh, 140-141.

A kada im se kaže: “Pristupite onome što Allah objavljuje, i Poslaniku!” – oni odgovaraju: “Dovoljno nam je ono što smo od predaka naših zapamtili.”

– Zar i ako preci njihovi nisu ništa znali i ako nisu na Pravome putu bili?!³²³

Ibn Kesir veli: “Kad se pozovu u Allahovu vjeru, na Njegov zakon, na izvršenje onog što je On učinio obaveznim i ostavljanje onog što je On zabranio, kažu: ‘Dovoljni su nam pravci i postupci koje smo zapamtili od naših očeva i djedova.’

Uzvišeni Allah kaže: **Zar i ako preci njihovi nisu ništa znali i ako nisu na Pravom putu bili?! – tj. oni ne razumiju Istinu, niti je spoznaju, niti se prema njoj upućuju, pa kako ih mogu slijediti, a činjenice su ovakve: njih slijedi samo onaj ko je veća nezalica od njih i ko je još više zalutao.**³²⁴

Allah kaže:

﴿ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ ﴿٦٧﴾ رَبَّنَا إِنَّا أَهْمَ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَمِ لَعْنَا كَبِيرًا ﴾

Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govoriće: “Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali!”

I govoriće: “Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali, pa su nas oni s Pravoga puta odveli; Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!”³²⁵

323 El-Maide, 104.

324 Tefsirul-Kur’anil-azim, 3/211-212.

325 El-Ahzab, 66-68.

Ševkani veli: “Prvaci i starješine spomenuti u ajetu su poglavari i vođe koji su upravljali njihovim ovosvjetskim poslovima i koje su oni slijedili.“³²⁶

Kada je Urve b. Zubejr kazao: “Ebu Bekr i Omer to nisu činili, Ibn Abbas je odgovorio: ‘Tako mi Allaha, ukoliko ne prestanete sa tim, On će vas kazniti.

Mi vam prenosimo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a vi nam kazujete riječi Ebu Bekra i Omera.“³²⁷

Iz ovog se jasno vidi da ashabi nisu davali prednost nad Poslanikom ﷺ ni najboljima od njih.

Prenosi se da je Omer b. Abdulaziz kazao: “Pored prakse koju je uspostavio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tj. Sunnet, niko nema pravo na svoje mišljenje.“³²⁸

Imam Šafija kaže: “Ljudi su složni da niko nema pravo, zbog nečijeg govora, ostaviti Sunnet, tj. poslaničku praksu nakon što mu ona bude jasno predstavljena.“

Također se od njega ispravnim putem prenosi: “Pored sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niko nema pravo da iznosi svoje mišljenje.“³²⁹

Ibn Huzejme veli: “Kada nam se prenese ispravna predaja od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niko nema pravo na svoj stav.“³³⁰

326 Fethul-Kadir, 4/404.

327 Džamii bejanil-ilmu ve fadlihi, br. 2377, 2/1209-1210.

328 I’alamul-muvekki’in, 2/201.

329 Prethodni izvor, 2/201.

330 Prethodni izvor, 2/201.

DAVANJE PREDNOSTI RAZUMU NAD ISPRAVNIM ŠERIJATSKIM DOKAZIMA

Uzvišeni Allah počastio je čovjeka darujući mu razum, i u Svojoj Knjizi pohvalio je one koji razmišljaju i koji razum imaju, kazavši:

﴿ إِنَّمَا يَنْدَرُكَرُ أَوْلُوا الْأَلْبَابِ ﴾

A pouku samo razumom obdareni primaju.³³¹

Također je kazao:

﴿ كَتَبْنَا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾

Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili.³³²

Međutim, velik broj ljudi nisu razumu dali mjesto koje mu pripada, nego su otišli u jednu od dvije krajnosti:

- Grupa koja je zanemarila razum ne pridavajući mu pažnju koja mu pripada, poput šija i sufija.

- Grupa koja mu je dala preveliki značaj, pa su razum uzeli kao izvor šerijata, dajući mu prednost nad ispravnim šerijatskim dokazima.

Oslanjajući se na ovo, izgradili su mnoge pogrešne zaključke i zablude, nazivajući ih ponekad činjenicama i uvjerenjima, a ponekad višim

331 Er-Ra'd, 19.

332 Sad, 29.

ciljevima i interesima koji se trebaju ostvariti, i pored toga što to nije u izvorima vjere spomenuto.

Oni uzimaju potvrđene i ispravne dokaze koje nazivaju pretpostavkama i stavljaju ih na vagu spomenutih zabluda, pa ako im odgovaraju, prihvate ih, dok ih u suprotnom odbacuju.

Ovako postupaju džehmijje, mu'atezile, ešarije i maturidije.

Uzvišeni Allah naređuje nam da bezrezervno prihvatimo Poslanikov ﷺ sud, tj. dokaze iz Kur'ana i Sunneta i da se njima u potpunosti predamo, a ne da tim dokazima, prije njihovog prihvatanja, sudimo razumom.

Uzvišeni Allah veli:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.³³³

Ibn Ebil-Izz el-Hanefi, tumačeći Tahavijeve riječi: “Islam (kod određene osobe) će biti ispravan samo ako se bazira na predanošću i pokornošću.“ – veli: “Neće biti potvrđen (prihvaćen) islam čovjeka koji se ne preda tekstovima dvije Objave (Kur'anu i Sunnetu) i koji im se ne podredi, zatim im se ne protivi i ne oponira im svojim mišljenjem, razumom i analogijom. Zuhri veli: ‘Od Allaha je poslanica, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dostavlja, a naša obaveza je da je prihvatimo ‘“³³⁴

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, kaže: „Ta navodna kontradiktornost između razuma i Objave je osnova svakog nereda u društvu iz koje je ponikao

333 En-Nisa, 65.

334 Šerhul-akidetit-Tahavije, 1/231.

svaki vid fesada i nereda na ovome svijetu i ono je u suprotnosti sa misijom i pozivom davom svih poslanika, jer oni su pozivali davanju prednosti šerijatskim dokazima nad razumskim zaključcima i mišljenjima, dok su njihovi protivnici pozivali suprotno tome.

Sljedbenici poslanika davali su prednost šerijatskim dokazima nad razumskim zaključkom i mišljenjem, dok su sljedbenici Iblisa i njegovi zamjenici radili obrnuto.“³³⁵

Ovdje treba napomenuti da, u osnovi, nema suprotstavljanja između ispravnih šerijatskih dokaza i razuma, jer je sve od Allaha, i jer nam je Allah naredio da razmišljamo i tumačimo Njegove znakove i dokaze, pa ako ipak do toga dođe, onda znači da razum te dokaze nije ispravno protumačio. Zbog toga razum treba podrediti dokazima, a ne obrnuto.

ŠUTNJA UČENIH

Šutnja učenih o istini i njihovo neupozoravanje na zabludu doprinosi tome da se glas zablude proširi, a da glas istine oslabi.

Mnogi ljudi misle da su sljedbenici zablude zbog njihovog velikog broja na istini, dok s druge strane sljedbenike istine zbog njihove malobrojnosti smatraju ih da su na zabludi.

Upravo zbog toga, u mnogim šerijatskim dokazima upozoravaju se oni koji skrivaju znanje i ne šire ga, i koji ne upozoravaju na zablude.

³³⁵ Šerhus-sava'ikil-murseleh, str. 218.

Uzvišeni veli:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۖ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِينُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّوْا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾

One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i Pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će Allah prokleti, a prokleće ih i oni koji imaju pravo da proklinju. Oprostiću samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv.³³⁶

Tumačeći ovaj ajet, Ševkani veli: “Islamski učenjaci nemaju jedinstven stav kada je riječ o ovome. Neki kažu da se misli na rabine i svećenike koji su zanemarili naredbu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Neki vele da se misli na svakog ko sakrije istinu i pojašnjavanje onoga što je Allah naredio da se pojasni, što i jeste ispravan stav. Ovaj ajet velika je prijatna i veliko upozorenje, jer onaj koga prokune Allah i svi oni koji imaju pravo na proklinjanje veliku je nesreću i gubitak, koji se ne mogu pojmiti, doživio.“³³⁷

Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ko bude pitan o nekom znanju, pa ga sakrije, na Sudnjem danu zauzdaće se vatrenom uzdom.*“³³⁸

U Ibn Madžeovoj verziji stoji: “*Ko posjeduje neko znanje, pa ga sakrije, na Sudnjem danu zauzdaće se vatrenom uzdom.*“³³⁹

336 El-Bekare, 159-160.

337 Fethul-Kadir, 1/302.

338 Bilježi ga Tirmizi, br. 2649, str. 597, a dobrim ga ocjenjuje Albani u Sunenu Tirmizija.

339 Bilježi ga Ibn Madže, br. 261, str. 63, a dobrim ga ocjenjuje Albani u Sunenu Ibn Madžea.

DRUŽENJE SA NOVOTARIMA I GRJEŠNICIMA

Jedna od najvećih prepreka koje utiču na ostavljanje i neslijeđenje poslaničke prakse jeste druženje sa novotarima i grješnicima.

Novotari i grješnici svome sagovorniku pokušavaju da uljepšaju svoju zabludu nagovarajući ga da je prihvati predstavljajući mu je kao istinu.

Pa ukoliko nisu u mogućnosti da to ostvare, oni nastoje da ga navedu na činjenje grijeha ili novotarije.

Ukoliko ni to nisu u stanju da učine, najmanje što se u tom slučaju može desiti jeste da ih on ne upozori na njihovu zabludu, a može se desiti čak i da ostavi istinu na kojoj je bio.

Upravo zbog toga, naši dobri prethodnici mnogo su kritikovali druženje sa novotarima grješnicima i nevaljalcima.

Navodeći kazivanje o Omeru i Sabigu, Ebu Osman kaže: “Omer nam je u pismu napisao da se ne družimo i da ne sjedimo sa njim i kazao je: ‘Kada bi on sjeo među nas stotinu, mi bismo se razišli.’“³⁴⁰

Ibn Abbas je kazao: “Ne sjedi sa novotarima i sljedbenicima strasti i prohtjeva, jer sjedenje sa njima uzrokuje bolest srca.”³⁴¹

Mus’ab. Sa’d je rekao: “Ne sjedi sa onim ko je iskušan slijeđenjem strasti i prohtjeva, jer će te, ukoliko to učiniš, zadesiti jedna od svijeh stvari: ili ćeš i ti podleći tim iskušenjima, pa ćeš se povesti za njim, ili će te uznemiriti prije nego što se rastaneš sa njim.”³⁴²

340 Ibn Bettah, El-Ibanetul-Kubra, 1/414, br. 329.

341 Prethodni izvor, 2/438, br. 371.

342 Prethodni izvor, 2/442, br. 380.

Mufeddal b. Muhelhel objašnjava kako novotari koriste priliku da šire svoje novotarije: “Kada bi ti novotar, dok sa njim sjediš, govorio o novotarijama i podsticao te na njih, ti bi ga ostavio i napustio, ali on ti na početku govori hadise, a zatim ti spomene neku novotariju koja pogoditi tvoje srce. Pa kada se to desi, kada će ti onda ta novotarija izaći iz srca?”³⁴³

Neki čovjek je kazao Ibn Sirinu: “Jedna osoba (novotar) želi da te posjeti, ali ti neće ništa govoriti.” On reče: “Reci toj osobi da mi ne dolazi, jer srce čovjekovo je slabo, a ja se bojim da od njega ne čujem neku riječ zbog koje se moje srce neće moći vratiti u prethodno stanje.”³⁴⁴

343 Prethodni izvor, 2/444, br. 394.

344 Prethodni izvor, 2/446, br. 399.

OPASNOST NOVOTARIJA U VJERI

Isto kao što su preneseni dokazi koji ukazuju na obaveznost slijeđenja šerijatskih propisa i kao što su učenjaci pojasnili važnost toga, te da nikome nije dozvoljeno da izađe van okvira zacrtanih Kur'anom i Sunnetom, tako isto pojašnjena je i opasnost inoviranja u vjeri i izmišljanja ibadeta koji nisu zasnovani na kur'ansko-hadiskim tekstovima.

Neki od tih dokaza su:

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “*Ko se okrene od mogja sunneta, nije moj.*“³⁴⁵

Muavija, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo sjedili kod njega, nacrtao je liniju ispred sebe i rekao: ‘*Ovo je Allahov Pravi put!*’, zatim je povukao liniju sa desne i lijeve strane i rekao: ‘*Ovo je šejtanov put.*’ Nakon toga je stavio ruku na crnu liniju i proučio:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ
وَصَّوْنُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

345 Bilježi ga Buhari, br. 5063, str. 968.

I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.^{346 / 347}

Pravi put koji moramo slijediti je Allahov put, (put Kur'ana i Sunneta), dok su drugi putevi koje nam Allah zabranjuje, ustvari, putevi novotarija.

Irbad b. Sarija, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao nam je vaz / govor od kojeg su srca zadrhtala i oči orosile suzama, pa je neko kazao: 'Allahov Poslaniče, kao da je ovo oprostajni govor, pa nam nešto oporučil!'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Oporučujem vam da budete bogobojazni prema Uzvišenom Allahu, da budete poslušni i pokorni, pa čak kada bi rob abesinijski postao vaš zapovjednik.*

Zaista, ko poživi od vas, vidjeće mnoga razilaženja. I upozoravam vas na novine u vjeri, jer svaka novotarija je zabluda.

*Pa ko to doživi obaveza mu je da se drži moga sunneta i sunneta mojih pravednih halifa nakon mene. Čvrsto se držite toga, i stisnite svojim kutnjacima.*³⁴⁸

Ebu Nu'ajm bilježi sa lancem prenosilaca do Mudžahida da je je u vezi sa ajetom: **...i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova**, kazao: "To su novotarije i šubhe (sumnje)."³⁴⁹

346 El-En'am, 153.

347 Bilježi ga Ahmed, 23/417; Hakim 2/248, koji kaže da je sahih, ali ga Buhari i Muslim nisu zabilježili. Sa njim se slaže i Zehebi.

348 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4607, str. 832; Tirmizi, br. 2676, str. 603, i kaže da je hasen-sahih; Hakim, 1/174, koji kaže da je sahih i da nema mahane, a sa njim se slaže i Zehebi.

349 Hil'jetul-evlija, 3/293.

Adžuri prenosi sa lancem prenosilaca do Alije i Ibn Mes'uda, koji su kazali: "Ne koristi govor bez djela, niti djelo bez govora, i ne koristite govor i djelo bez nijjeta, a niti nijjet ukoliko nije usaglašen sa poslaničkom praksom."³⁵⁰

Prenosi se da je Fudajl b. Ijjad proučio ajet:

﴿لِيَبْلُوكُمُ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

...da bi vas iskušao koji će od vas bolje postupati.³⁵¹ – a zatim kazao: "Da bi vas iskušao ko će od vas iskrenije i bolje (ispravnije) postupati."

Upitan je: "A šta znači *iskrenije i bolje*?", pa je kazao: "Ukoliko djelo bude urađeno iskreno, a nije ispravno, neće biti primljeno."

Također neće biti primljeno ni ukoliko bude ispravno, a nije iskreno. Ono će biti primljeno samo ako bude urađeno iskreno u ime Allaha i ako bude ispravno i u skladu sa Poslanikovim ﷺ sunnetom."³⁵²

Općenito kazano, novotarije su gore od grijeha, kao što kaže Šejhul-islam: "Novotarije su veće zlo od grijeha, kao što veli Sufjan Sevri: 'Iblisu je novotarija draža od grijeha, jer se od grijeha insan može pokajati, dok od novotarije ne može.'³⁵³

Imam Malik kaže: "Ko u ovaj ummet uvede nešto od vjere što naši pretходnici nisu praktikovali, kao da je kazao da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dostavio poslanicu, jer Uzvišeni kaže:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

350 Kitabuš-Šeri'ah, 2/638., br. 257.

351 Hud, 7.

352 Hil'jetul-evlija, 8/95; Džami'ul-ulumi vel-hikem, str. 30; Medaridžus-salikin, 1/176.

353 Medžmu'ul-fetava, 11/472. Pogledati: Hil'jetul-evlija, 7/26.

Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.³⁵⁴

Ono što tada nije bilo dio vjere, ni danas ne može biti dio nje.“³⁵⁵

Svaki ibadet mora da se gradi na Objavi i na slijeđenju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ne na inoviranju i prohtjevima.³⁵⁶

Svako ko kaže da je neko djelo koje šerijatom nije propisano lijepo ili obavezno, ubacio je u Allahovu vjeru ono što nije od nje.³⁵⁷

354 El-Maide, 3.

355 El-I'tisam, 1/65.. 2/535.

356 Pogledati: Medžmu'ul-fetava, 1/80, 334, 12/510.

357 Pogledati: Iktidaus-siratil-mustekim, 2/579.

PROPIS OBILJEŽAVANJA MEVLUDA

Svima su nam poznati dokazi koji naređuju slijedenje onoga što su Allah i Njegov Poslanik ﷺ propisali, te koji zabranjuju inoviranje u vje-ri.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ﴾

Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehе vam oprostiti!”³⁵⁸

﴿ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾

Slijedite ono što vam se od Gospodara vašeg objavljuje i ne uzimajte, pored Njega, nekog drugog kao zaštitnika! – A kako vi malo pouku primate!³⁵⁹

﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾

358 Ali Imran, 31.

359 El-E'araf, 30.

I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova.³⁶⁰

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *“Najistinitiji govor Allahov je govor, najboljša uputa je Poslanikova uputa, a najgore stvari su novine u vjeri. Svaka novina u vjeri je zabluda.”*³⁶¹

I kaže: *“Ko uvede u vjeru nešto što nije od nje, to mu neće biti primljeno.”*³⁶²

I kaže: *“Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, ono mu neće biti primljeno.”*³⁶³

Upravo zbog toga, obilježavanje Poslanikovog ﷺ rođenja, tj. mevluda je novotarija, jer se ne bazira ni na kakvom dokazu, a svaka stvar u vjeri ukoliko se uradi bez dokaza novotarija je.

Obilježavanje mevluda nije dozvoljeno, i pored toga što je ovo obilježavanje kod muslimana na našim prostorima, poznato i prihvatljivo do te mjere da smatraju da je to jedan od najvećih znakova ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Međutim, iskazivanje ljubavi prema Poslaniku ﷺ ogleda se u slijeđenju Poslanikove ﷺ prakse, a ne u suprotstavljanju istoj.

Sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije takvo nešto činio, iako je još dvadeset i tri godine živio od početka objave, niti su to radili ispravne halife u svojim četrdeset godina vladavine, niti su to činili njegovi ashabi, niti tabi'ini, niti tabi-tabi'ini u prva tri pohvaljena stoljeća, a da je to bilo dozvoljeno, ashabi bi nas pretekli u tome, jer oni su najviše voljeli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

360 El-En'an, 153.

361 Bilježi ga Muslim, br. 43, str. 344.

362 Bilježi ga Buhari, br. 2697, str. 478; Muslim, 17, str. 762.

363 Bilježi ga Buhari, str. 373; Muslim, br. 18, str. 762.

Ovu novotariju su uveli novotari u četvrtom hidžretskom stoljeću, nakon što je osnovana ubejdisko-batinijska država poznata kao fatimije.

U djelu *El-Bide'u ve eseruha fi inhirafit-tesavvuril-islamijj* stoji: "Onaj ko izučava muslimansku historiju, dolazi do spoznaje da ovakva obilježavanja nisu bila zastupljena kod prvih muslimana, niti u prva tri pohvaljena stoljeća.

Ona su se pojavila tek sa nastankom fatimijjske države koja se nepravedno pripisivala Fatimi, radijallahu anha.

Historičari koji su se detaljno bavili muslimanskom poviješću smatraju da osnivači ove države vuku jevrejske korijene i bili su poznati po imenu Ubejdije³⁶⁴, koji su potomci Mejmuna b. Dejsana, poznatog po nadimku Kaddah³⁶⁵, za kojeg se kaže da je bio židov, a po nekima i vatropoklonik.³⁶⁶

364 Ubejdije: grupacija koja se pripisuje Abdullahu b. Mehdiju. Za sebe tvrde da su Fatimine loze, a u stvari oni su iz loze Mejmuna el-Kaddaha. Smatraju se vođama novotarija, mitova, lažnih kazivanja i širka. Po vanjštini njihov pravac je rafidijski, dok su u suštini nevjernici. Njima pripada grupacija družica, tejamina, hamzevija. Ubrajaju se u najveće nevjernike. Pogledati: Levami'ul-envaril-behije, 1/85.

365 Kaddah: Ebu Šakir Mejmun b. Disan, Perzijanac, međžusija, iz Ahvaza. Bio je oslobođeni rob Džafera b. Muhammeda Sadika, autor djela Mizan fi nusreti Zendeka. On je osnivač batinijskog pravca i dave i smatrao je da svaki ibadet ima svoj batin, svoju skrivenu ezoterijsku stranu i tumačenje, da Uzvišeni Allah svojim evlijama nije naredio namaz, zekat i dr, niti im je zabranio išta. Dozvolio je brak sa majkama i sestrama, smatrajući da se propisi kojima se to zabranjuje odnose samo na šire mase, dok posebnim izabranicima nisu dati u obavezu da ih se pridržavaju. Ispoljavao je pripadnost ehli-bejtu, skrivajući na takav način svoju pravu ideologiju, dodvoravajući se svijetu. Pogledati: El-Kamil fit-tarih, 6/581; Sijerul-e'elam, 9/320; El-Isma'ilije, str. 83-85, autora Ismaila Ilahija Zahira.

366 Pogledati: El-Bidajetu ven-Nijahe, 15/39; El-Mevaiz vel-I'tibar fi zikril-hutati vel-Asar, 2/181.

Njihova država u Egiptu trajala je od 357. do 468. h.g. Oni su obilježavali četiri mevluda: Poslanikov, Alijin, Hasanov i Husejnov.“³⁶⁷

Fatimije su bili poznati po svome otpadništvu, licemjerju, i iskvarenom vjerovanju.

Šejhul-islam Ibn Tejmijje veli: “Prve generacije nisu obilježavale mevlud i pored činjenice da su mogli i da su imali razloga da to čine.

Da je u tome bila ikakva korist i dobro, bilo bi preče da oni to praktikuju, jer oni su najviše voljeli i cijenili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i više su se trudili u dobru nego mi.

Stvarna ljubav i poštivanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ogleda se u slijedenju njegove prakse i praktikovanju njegovih naredbi.“³⁶⁸

Zabrana obilježavanja mevluda ogleda se kroz više aspekata:

Prvo: Mevlud nije bio dio poslaničke niti prakse njegovih halifa, a sve što nije bilo dio njihove prakse, računa se novotarijom, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: “*Držite se moga sunneta i sunneta mojih pravednih halifa nakon mene.*

Čvrsto se držite toga, i stisnite svojim kutnjacima. Upozoravam vas na novine u vjeri, jer je svaka novina novotarija, a svaka novotarija je zabluda.“³⁶⁹

Mevlud je novotarija koju su u vjeru uvele fatimije, nakon prvih pohvaljenih stoljeća islama, kako bi iskrivili islam i muslimane.

367 El-Bide’u ve eseruha fi inhiraft-tesavvuril-islamijj. Pogledati: Ahsenul-ke-lam fima jetealleku bis-sunneti vel-Bid’ati minel-Ahkam, str. 57; El-Ibdau di medaril-ibtida’, str. 251; El-Ferku bejnel-fireki, str. 250.

368 Iktidaus-siratil-mustekim, 2/123.

369 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4607, str. 832; Tirmizi, br. 2676, str. 603, i Hakim, 1/174, koji kaže da je sahih i da nema mahane, a sa njim se slaže i Zehebi.

Ko se Allahu približava na način koji nije praktikovao niti naredio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a nisu radile ni njegove ispravne halife, ima status kao da je optužio Poslanika ﷺ da ljudima nije u potpunosti dostavio i pojasnio vjeru i kao da je zanegirao Allahove riječi: **Sada sam vam vjeru vašu usavršio...**³⁷⁰,

Razlog tome je što je učinio nešto smatrajući da je lijepo i da je dio vjere, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dostavio niti ga je praktikovao.

Drugo: Obilježavanje mevluda vid je oponašanja kršćana, jer oni obilježavaju Isaov alejhisselam rođendan. Poznato je da je oponašanje kršćana veoma žestoko zabranjeno hadisom kojim se naređuje razlikovanje od njih.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: **“Ko oponaša jedan narod, on im i pripada.”**³⁷¹

I kazao je: **“Razlikujte se od mnogobožaca.”**³⁷²

Posebno je ovo oponašanje zabranjeno kada se radi o vjerskim pitanjima.

Treće: Pored toga što je obilježavanje mevluda novotarija i vid oponašanja kršćana, ono predstavlja i djelo koje vodi ka pretjeranom veličanju i uzdizanju i iskazivanju ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, do te mjere da može odvesti do upućivanja dove i traženju pomoći od njega pored Allaha, što se i dešava kod velikog broja onih koji čine ovu novotariju.

370 El-Maide, 3.

371 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4031, str. 721, a spominje ga i Sujuti u djelu El-Džami'us-sagir, ukazujući da se radi o vjerodostojnoj predaji, 2/921, br. 8619. Ispravnim ga ocjenjuje i Albani u djelu Irvaul-galil, 5/109.

372 Bilježi ga Muslim, br. 259, 1/222.

Veliki broj ljudi upućuje dovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, traži od njega pomoć i šefa'at, citira kaside kojima se iskazuje pohvala Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a u kojima su zastupljene riječi širka.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da ga se veliča i pretjerano hvali, kazavši: “*Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdizali sina Merjemina. Ja sam samo Njegov rob, pa recite: ‘Allahov rob i Njegov poslanik.*“³⁷³

Tj. nemojte me pretjerano hvaliti niti uzdizati kao što su to činili kršćani sa Isaom alejhisselam, tako što su ga obožavali pored Allaha koji im je to zabranio, kada je kazao:

﴿يَتَاهَلَّ الْكُتُبِ لَا تَعْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ﴾

O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega.³⁷⁴

I nama je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da ga pretjerano hvalimo i uzdižemo i veličamo, iz straha da nas ne zadesi isto ono što je i njih zadesilo.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: “*Čuvajte se pretjerivanja, jer, uistinu, ono što je uništilo one prije vas je pretjerivanje.*“³⁷⁵

Četvrto: Praktikovanje ove novotarije otvara vrata drugim novotarijama, a rezultat toga je zapostavljanje Sunneta.

373 Bilježi ga Buhari, 3445, 4/142.

374 En-Nisa, 171.

375 Bilježi ga Nisai, br. 3057, str. 471; Ahmed, 5/298, br. 3248; Hakim, 1/637, i ocjenjuje ga ispravnim po uslovima koje su postavili Buhari i Muslim. Sa njim se slaže Zehebi.

Upravo zbog toga, vidimo novotare kako se mnogo trude u praktiko-
vanju novotarija, dok su prema Sunnetu nemarni i preziru ga.

Oni sljedbenike Sunneta mrze i prema njima se neprijateljski odnose.

Kod novotara cijela vjera zasnovana je na raznim manifestacijama,
obilježavanjima i drugim ceremonijama.

Oni su se rasparčali u mnoge skupine, gdje svaka od njih obilježava
mevlude svojih imama, poput mevluda Bedevija, Ibn Arebija, Desukija,
Šazilija.

Kada god završe sa jednim mevludom, počnu da obilježavaju drugi, što
rezultira pretjeranim veličanjem njihovih umrlih, tražeći od njih šefaat,
ili stvari koje se traže samo od Allaha. Neki su otišli do te mjere da su se
skroz odvojili od vjere islama, i vratili džahilijetskim običajima, i njihovim
sljedbenicima, za koje Uzvišeni kaže:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ﴾

Oni se, pored Allaha, klanjaju (obožavaju one) onima koji im ne
mogu nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: “Ovo su
naši zagovornici kod Allaha.“³⁷⁶

﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾

376 Junus, 18.

Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu! A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: “Mi im se klanjamo (ibadet činimo) samo zato da bi nas što više Allahu približili.”³⁷⁷

Peto: Jedan od dokaza da proslavljanje Poslanikovog ﷺ rođendana nema osnove u islamu je to što se ne zna tačan datum rođenja Poslanika ﷺ.

Ulema i historičari su se razišli na više od deset mišljenja.

Neki kažu da je rođen u mjesecu seferu, drugi u mjesecu ramazanu, dok je najispravnije da se rodio u mjesecu rebiul-evel 571. g.

Zatim su se razišli u datumu, pa kažu: rodio se drugog, osmog, devetog, desetog, dvanaestog, šesnaestog, sedamnaestog, osamnaestog, itd..

A na osnovu ispravnih predaja zna se da se Poslanik ﷺ rodio u ponedjeljak, pa su neki astronomi potražili datum koji odgovara ponedjeljku i mjesecu rebiul-evelu 571. godine i došli do toga da to može biti: drugi, deveti, šesnaesti, ili dvadeset i treći.

Pa ako se ne zna tačan datum Poslanikovog ﷺ rođenja, kako onda da se proslavlja njegov rođendan.

Ovo se isto desilo i sa kršćanima. Katolici proslavljaju Isaovo alejhisselam rođenje 25. decembra, ortodoksi 7. januara, dok nas Allah u Kur'anu obavještava da se Isa alejhisselam rodio u ljeto, a ne u zimu. Uzvišeni kaže o Merjemi, majci Isaa, alejhisselam:

﴿ فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ ﴾

I porođajni bolovi prisiliše je da dođe do stabla jedne palme.³⁷⁸

﴿ وَهَزَىٰ إِلَيْكَ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا حِينًا ﴾

377 Ez-Zumer, 3.

378 Merjem, 23.

Zatresi palmino stablo, prosuće po tebi datule svježe.³⁷⁹

Znači da se Isa a.s. rodio kada ima svježih datula, a ima ih ljeti, a ne zimi.

Međutim, ono što sigurno znamo jeste da je Poslanik ﷺ umro 12. rebiul-evela, tako da ispade da muslimani koji proslavljaju Poslanikov rođendan zapravo proslavljaju Poslanikovu ﷺ smrt.

Pa da li priliči muslimanima da proslavljaju Poslanikovu ﷺ smrt, to više priliči neprijateljima islama nego muslimanima.

A možda je ovo i bio pravi razlogi cilj (proslava Poslanikove ﷺ smrti) fatimijama-ubejdijama (neprijateljima islama), kada su izmislili mevlud / proslavu Poslanikovog ﷺ rođendana.

Kada će se pojedini muslimani više opametiti!

379 Merjem, 25.

ŠUBHE I RAZNE SUMNJE PO PITANJU OBILJEŽAVANJA MEVLUDA

Prva šubha: Smatranje da se obilježavanjem mevluda iskazuje poštovanje prema resulu, sallallahu alejhi we sellem

Druga šubha: Dokazivanje ispravnosti mevluda time što ga čini veliki broj ljudi u mnogo država.

Treća šubha: Mevlud je oživljavanje sjećanja na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Četvrta šubha: Oni kažu: Obilježavanje mevluda zasnovano je na ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. I on je jedan od načina ispoljavanja te ljubavi, jer ljubav prema njemu je propisana.

SMATRANJE DA SE OBILJEŽAVANJEM MEVLUDA ISKAZUJE POŠTOVANJE PREMA POSLANIKU

Odgovor na ovu šubhu sadržan je u sljedećem: Poštivanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, biva putem pokornosti njemu i sprovođenju njegovih naredbi i ostavljanjem njegovih zabrana.

Novotarije, razni mitovi i grijesi nisu put kojim se iskazuje poštivanje prema Poslaniku, a obilježavanje mevluda Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je novotarija i vid grijeshenja.

Ashabi su najviše iskazivali poštivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i najviše su ga voljeli.

Urve b. Mes'ud Kurejšijama je kazao: "Narode, Allaha mi, bio sam u delegaciji kod vladara: bio sam u delegaciji kod bizantijskog, perzijskog i etiopskog vladara.

Allaha mi, nisam nikada vidio nijednog vladara, da ga njegovi drugovi poštivaju onoliko koliko poštivaju Muhammedovi drugovi Muhammeda.

Allaha mi, nije ispljuvao nijednu pljuvačku, a da ona nije pala na dlan kojeg od njih i taj ju je razmazao po svome licu i svojoj koži, a kada im je što naredio, oni su se utrkiivali na njegovu zapovijed.

Kada je uzimao abdest, skoro da su se htjeli tući za vodu od njegova abdesta, a kada je što govorio, spuštali su kod njega svoje glasove i iz poštovanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom."³⁸⁰

I pored ovolike ljubavi i poštivanja, oni nisu pravili mevlude, a da je to bilo propisano, oni bi ga praktikovali.

380 Bilježi ga Buhari, br. 2731, 2732, str. 486.

DOKAZIVANJE ISPRAVNOSTI MEVLUDA TIME ŠTO GA ČINI VELIKI BROJ LJUDI U MNOGO DRŽAVA

Odgovor na ovu šubhu sadržan je u sljedećem: kada je to dokaz u šerijatu bio praksa mnoštva ljudi?

Ako pogledamo u stanje muslimana kod nas (Balkan) vidjećemo da ogromna većina njih ne klanja, pa može li se na osnovu toga reći namaz nije propisan, ili nije obaveza, jer ga mnoštvo ljudi ne praktikuje.

Kao dokaz u islamu se može uzimati samo poslanička praksa, tj. njegov sunnet, a Poslanik ﷺ je zabranio sve novotarije pa je tako i mevlud zabranjen.

Praksa ljudi ne može biti validna ukoliko se suprotstavlja dokazu.

Uzvišeni Allah veli:

﴿ وَإِنْ تَطَّعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ﴾

Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji; oni bi te od Allahova puta odvratili.³⁸¹

A u svakom vremenu i periodu postoje ljudi koji su upozoravali na ovu novotariju i zato ne može biti dokaz praksa ljudi nakon što im je pojašnjena istina.

Tom pogrešnom logikom bi mogli reći da islam nije ispravna vjera, jer pripadnika islama ima samo milijardu i po, dok nemuslimana ima preko pet milijardi.

381 El-En'am, 116.

MEVLUD JE OŽIVLJAVANJE SJEĆANJA NA POSLANIKA ﷺ

Odgovor na ovu šubhu sadržan je u sljedećem: Musliman se stalno sjeća Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to sjećanje stalno je prisutno uz njega, tokom učenja ezana, ikameta, hutbi.

Musliman se sjeti Poslanika svaki put kada izgovori kelimei-šehadet, nakon abdesta i u namazu, kada donese salavat u namazu i prilikom spomena njegovog imena.

Svaki put kada musliman učini dobro djelo, bilo da se radi o obaveznom ili pohvalnom, on se time sjeća Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji ima sevap i nagradu kao i onaj koji je to djelo učinio.

Ovako se musliman stalno sjeća svoga Poslanika ﷺ, i danju i noću povezan je sa njim, čineći ono što je propisano, a ne čini to samo na dan njegovog mevluda.

Pošto je to djelo novotarija i suprotstavlja se Sunnetu, na takav način se samo povećava udaljenost od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

OBILJEŽAVANJE MEVLUDA JE JEDAN OD NAČINA ISPOLJAVANJA LJUBAVI PREMA POSLANIKU

Oni kažu: Obilježavanje mevluda zasnovano je na ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. I on je jedan od načina ispoljavanja te ljubavi, jer ljubav prema njemu je propisana.

Odgovor na ovu šubhu sadržan je u sljedećem: Ispoljavanje ljubavi prema Poslaniku ﷺ je vjerska obaveza i u to nema sumnje.

Musliman je obavezan da voli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, više od samog sebe, djece, roditelja i svih ljudi.

Međutim, iskazivanje ljubavi ne znači da možemo uvoditi u vjeru ono što nije od nje, i što nije propisano, nego iz te ljubavi mora proizaći pokornost njemu i slijedenje njegove prakse, i to je najveći vid ljubavi.

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, mora da rezultira oživljavanjem i čvrstim slijedenjem Sunneta, te napuštanjem svih riječi i djela koja se suprotstavljaju njegovoj praksi.

Nema sumnje da je svako djelo koje se suprotstavlja Sunnetu novotarija i grijeh, a mevlud je jedna o tih novotarija.

Iskren nijet nije dovoljan da se dozvoli uvođenje novotarija u vjeru, jer vjera se temelji na dva principa: iskrenosti i slijedenju.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

A nije tako! Onoga ko se bude Allahu pokoravao i uz to dobra djela činio, toga čeka nagrada kod Gospodara njegova, takvi se neće ničega bojati i ni za čim neće tugovati.³⁸²

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!” – A Allah prašta i samilostan je.³⁸³

Pokoravanje Allahu koje se spominje u ajetu je iskrenost prema Njemu, dok se pod činjenjem dobrih djela misli na slijedenje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta.

Peta šubha: Oni kažu: Mevludom i čitanjem njegovog životopisa tom prilikom vid je podsticanja na slijedenje njegove prakse.

Odgovor na ovo je sljedeći: Izučavanje njegovog životopisa i slijedenje njegove prakse su djela čije se izvršavanje traži od muslimana tokom cijele godine, a određivanje posebnog dana za takvo nešto bez validnog dokaza je vid novotarije, a po hadisu: svaka novotarija je zabluda.

Novotarija može da rezultira samo zlo i udaljenost od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

U komentaru na *Četrdeset hadisa*, Ibn Redžeb veli: “Hadis: ‘svaka novotarija je zabluda’, predstavlja jezgrovit i sveobuhvatni sadržajan govor iz kojeg se ne izuzima ništa. Taj hadis je jedan od velikih principa vjere.”³⁸⁴

382 El-Bekare, 112.

383 Ali Imran, 31.

384 Džami'ul-ulumi vel-hikem, str. 501.

ZAKLJUČAK

Obilježavanje mevluda Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je novotarija koju muslimani moraju napustiti, kao i sve druge novotarije, te se posvetiti oživljavanju i praktikovanju Sunneta.

Nikog ne treba da zavara to što postoje ljudi koji staju u odbranu ovih novotarija, jer takva vrsta ljudi više teži ka praktikovanju novotarija nego što teži praktikovanju Sunneta. Spomenuta vrsta ljudi možda se čak i ne zanima za Sunnet i zato ovakve ljude nije dozvoljeno slijediti i za njima se povoditi, pa makar ih bila većina u društvu.

Povoditi se treba samo za onima koji su slijedili poslaničku praksu, prve generacije muslimana i njihove sljedbenike, pa makar oni bili i malobrojni. Istina se ne poznaje po ljudima, nego ljudi po istini.

U hadisu stoji: *“Ko bude živio nakon mene, vidjeće mnoga razilaženje, zato se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih halifa nakon mene.*

*Čvrsto se držite toga, i stisnite svojim kutnjacima. Upozoravam vas na novine u vjeri, jer svaka novotarija je zabluda.”*³⁸⁵

U ovom hadisu pojašnjeno nam je koga treba da slijedimo kada dođe do razilaženja, a također je pojašnjeno da je novotarija sve što se suprotstavlja Sunnetu, te da je svaka novotarija zabluda.

Obilježavanje mevluda nema svoje uporište u Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, praksi, a niti u praksi njegovih upućenih pravednih halifa, i zato ono predstavlja zabludjelu novotariju.

385 Bilježi ga Ebu Davud, br. 4607, str. 832; Tirmizi, br. 2676, str. 603, koji kaže da je hasen-sahih, i Hakim, 1/174, koji kaže da je sahih i da nema mahane, a sa njim se slaže i Zehebi.

Princip na koji ukazuje spomenuti hadis spominje se i u ajetu gdje Allah kaže:

﴿فَإِنْ نَزَعْنَاهُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾

A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u Onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.³⁸⁶

Obraćanje Allahu i Poslaniku podrazumijeva traženje rješenja u Allahovoj Knjizi i poslaničkoj praksi.

Kur'an i Sunnet su dva izvora koji rješavaju naše sporove i pitanja po kojima se razilazimo, pa gdje se u njima nalazi dokaz propisanosti obilježavanja mevluda?

Obaveza je svakome onome ko praktikuje mevlud ili ga smatra lijepim, da se pokaje Allahu od te, kao i od drugih novotarija, jer to je princip vjernika koji teži za istinom.

A onaj ko bude inadžija i oholnik i nakon što mu se istina pojasi, svoj račun će polagati kod Allaha.

386 En-Nisa, 59.

ZAKLJUČAK

Poslije spomenutih ispravnih postupaka kod većine muslimana, kao i nekih neispravnih postupaka i grešaka kod pojedinih muslimana Bosne i Hercegovine, molim Allaha, dželle šanuhu, da nas uputi na Pravi put i da nas ujedini na Istini i da nas nadahne da slijedimo Allahove riječi u kojima Uzvišeni Allah kaže:

To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.

A onoga ko bude nepokoran Allahu i Poslaniku Njegovom, te preko granica Njegovih bude prelazio, On će uvesti u Vatru u kojoj će vječno ostati; njemu pripada patnja ponižavajuća..³⁸⁷

I da nas nadahne da se pokoravamo Poslaniku i da slijedimo njegove riječi u kojima kaže: *“Svi moji sljedbenici ući će u Džennet, osim onih koji odbiju.”*

Ashabi upitaše: “A ko će odbiti?” On reče: *“Ko mi se pokori, ući će u Džennet, a onaj ko mi pokornost odbije, odbija ući u Džennet.”³⁸⁸*

387 En-Nisa, 13-14.

388 Bilježi ga Buhari, br. 7280, str. 1342.

Kamo sreće da naš narod sluša i prihvata govor svoga učenjaka Hasana Kafije Pruščaka koji kaže: “Nema puta osim Poslanikovog puta, nema istine osim istine koju je on donio, nema zakona osim zakona po kojem je on postupao, nema vjerovanja (akide) osim na način kako je on vjerovao.

Niko ne može stići do Allahovog zadovoljstva i Njegovog Dženneta osim slijedenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i formalno i suštinski.

Nije vjernik onaj ko ne vjeruje u ono što je prenio, ko se ne pokori njegovim naredbama, bez obzira radilo se o djelima srca ili vanjskim djelima u praksi.“³⁸⁹

389 Nurul-jekin fi usulid-din, str. 266.

LITERATURA

- *Kur'an Časni*.
- *Akida – islamsko vjerovanje*, grupa autora, izdavač: Abdulmedžid Nezo, aktivna islamska omladina, Linc.
- *El-Furkanu bejnel-hakki vel-Batil*, ibn Tejmije, tahkik: Abdul Kadir el-Arna'ut, drugo izdanje 1413 g, Dar el-Bejan, Bejrut.
- *Et-Tedmurijje*, ibn Tejmije, tahkik: Muhamed bin Avda es-Sadi, šesto izdanje 1421g, Mektebetu Ubejkan, Er-Rijad.
- *Et-Tis'inijeh*, Ibn Tejmije, tahkik: Muhamed bin Ibrahim Adžlan, prvo izdanje 1420g, Mektebetu el-Mearif, Er-Rijad.
- *Fethul-melikil-vehhab fi reddi šubehil-murtab*, Addullatif bin Abdurahman bin Hasan bin Abdulvehab, tahkik: Abduselam bin Abdillah es-Sulejman, prvo izdanje 1427g, Er-Rijad.
- *Ilmihal*, Bilal Hasanović, treće izdanje, islamska zajednica, Titograd.
- *Isbatu sifetul-uluvv*, ibn Kudama el-Makdisi, tahkik: Ahmed bin Atija el-Gamidi, prvo izdanje 1409g, muessetu ulumul-kur'an, Bejrut.
- *Katfus-semer fi bejani akideti ehlil-eser*, Muhamed Sidik Hasan Han, tahkik: Asim bin Abdillah el-Karjuti, izdanje 1421g, vizaretu eš-Šuune el-islamije, Er-Rijad.

- *Kelimetul-ihlas ve tahkiku ma'naha*, Ahmed ibn Redžeb el-Hanbeli, tahkik: Bešir Muhamed Ujun, prvo izdanje 1413g, Mektebetu muejid, Bejrut.
- *Kitabul-'ajn mureteben ala hurufil-mu'džem*, El-Halil bin Ahmed el-Arahid, tahkik: Abdulhamid Handavi, Dar el-kutubu el-ilmije, Bejrut.
- *Reddul-imam Usman bin Se'id ed-Darimi alal-Merisil-anid*, Usman bin Se'id ed-Darimi, matbui dimne akaid es-Selef, tahkik: Alij Sami en-Nešar, Skenderija.
- *Zemmut-te'vil*, ibn Kudama el-Makdisi, tahkik: Bedr bin Abdillan el-Bedr, prvo izdanje 1406g, Dar esselefije, Kuvajt.
- *Ahsenul-kelam fima jetealleku bis-sunneti vel-Bid'ati minel-Ahkam*, Muhamed bin Behit El-Muti'i, prvo izdanje 1408g, Muessesetu kutubu es-Sekafije, Bejrut.
- *Bedai'ul-fevaid*, ibn Kajim el-Dževzije, tahkik: Alij bin Muhamed el-Umran, prvo izdanje 1425g, Dar Alemu el-Fevaid, Meka.
- *Bejanu kelimetit-tevhid ver-red alel-kašmiri*, Abdurrahman bin Hasan bin Muhamed bin Abdulvehab, Dar el-Asime, Er-Rijad.
- *Der'u tearudi-akli ven-nekl*, ibn Tejmije, tahkik: doktor Muhamed Rešad Salim, drugo izdanje 1411g, Džamiatu el-Imam, er-Rijad.
- *Džamiu bejanil-ilmu ve fadlihi*, Jusuf bin Abidilber, tahkik: Ebu el-Ešbal ez-Zuhejri, peto izdanje 1422g, Dar ibn el-Dževzi, er-Rijad.
- *Džami'ul-'ulumi vel-hikem fi šerhi hamsine hadisen min dževami'il-kelimi*, ibn Redžep, tahkik: Tarik bin 'ivedillan bin Muhamed, osmo izdanje 1430g, Dar ibn el-Dževzi, er-Rijad.
- *E'alamus-sunnetil-menšure li'tikadit-taifetin-nadžijetil-mensure*, Hafiz bin Ahmed el-Hakemi, tahkik: doktor Ahmed bin Alij Aluš, peto izdanje 1424g, Mektebetu er-rušd, er-Rijad.
- *El-'Adabuš-šer'ijeh*, Abdullah Muhamed el-Makdisi, tahkik: Šuajb el-Arnaut, treće izdanje 1419g, muessetu er-Risale, Bejrut.

- *El-Bidaje ven-Nihaje*, ibn Kesir, tahkik: Abdullah bin Abdilmuhsin et-Turki, prvo izdanje 1418g, Dar hedžr.
- *El-Bide'u ve eseruha finhirafit-tesavvurl-islamijj*, Salih Sa'd es-Suhejmi, džamija el-islamijeh, Medina.
- *El-Džami'u li ahkamil-Kur'an*, Muhamed el-kurtubi, tahkik: Hišam Semir el-Buharij, izdanje 1423g, Dar alemul-kutub, er-Rijad.
- *El-Džedid fi šerhi kitabit-tevhid*, Muhamed bin Abdilaziz el-Kar'avi, tahkik: Muhamed bin Ahmed Sejid Ahmed, peto izdanje, Mektebetu sevadi, Džida.
- *El-Esmau ves-Sifatu*, Ebu Bekir El-Bejheki, Mektebetu es-Sevadi, Džida.
- *El-Ezkaru vel evradu*, Šejh Mustafa Čolić, Kaligraf, Visoko 1998g.
- *El-Ferid fi šerhi kitabit-tevhid*, ibn Redžeb el-Hanbeli, tahkik: Sabri bin Selama Šahin, prvo izdanje 1430g, Dar el-Kasim.
- *El-Ferku bejnel-fireki*, Abdul Kadir el-Bagdadi, četvrto izdanje 1424g, Dar el-Ma'rifeh, Bejrut.
- *El-Fetaval-Kubra*, ibn Tejmije, tahkik: Muhamed Abdulkadir Ata, prvo izdanje 1408g, Dar el-kutubul-ilmije.
- *El-Futuhatur-rabbaniijeh alal-ezkarin-nevavijeh*, Muhamed bin Alij eš-Šafiji, Dar ihjai et-Turas el-Arabijeh, Bejrut.
- *El-Hudždže fi bejanil-mehadždže, ve šerhu akideti ehliis-sunne*, Ebu Kasim el-Asbehani, tahkik: Muhamed bin Majmud Ebu Rahim, drugo izdanje 1419g, Dar er-Rajeh, Er-Rijad.
- *El-Ibanetul-Kubra*, Ibn Bettah El-Akberi, Dar er-Rajeh, Er-Rijad.
- *El-Ibdau di medaril-ibtida'*, Alij Mahfuz, tahkik: Seid bin Nasr, prvo izdanje 1421g, Er-Rušd, Er-Rijad.
- *El-Ibda'u fi bejani kemališ-šer'i ve hataril-ibtida'*, Ibn Usejmin, izdanje 1423g, Dar et-Turas, Er-Rijad.

- *El-Iman*, Ebu Abdillah Muhamed bin Jahja El-Adeni, tahkik: Hamed bin Hamdi El-Džabri El-Harbi, prvo izdanje 1407g, ed-Daru es-Selefije, Kuvajt.
- *El-Iman*, Ibn Ebi Šejbea, tahkik: Muhamed Albani, prvo izdanje 1421g, Mektebetu el-Mearif, Er-Rijad.
- *El-Isma'ilije*, Ihsan Ilahi Zahir, idaretu turdžuman es-Suneh, Pakistan.
- *El-Istigasetu fir-reddi alel-Bekri*, ibn Tejmije, tahkik: doktor Abdullah bin dudžejn es-Suheli, prvo izdanje 1426g, Mektebetu Dar el-Minhadž, er-Rijad.
- *El-I'tisam*, Ibrahim bin Musa eš-Šatibi, tahkik: Selim bin 'Idi el-hilali, prvo izdanje 1412g, Dar ibn Afan, Saudija.
- *El-Kamilu fit-tarih*, ibn Esir, tahkik: Omer Abdu Selam tedmuri, prvo izdanje 1417g, Dar el-kitabu el-Arabi, Bejrut.
- *El-Kava'idul-musla fi sifatillahi ve esmaihil-husna*, Muhamed bin Usejmin, tahkik: Ešref bin Abdil Maksud, izdanje 1416g, Mektebetu edva is-selef, Er-Rijad.
- *El-Keššaf an hakaiki gavamidit-tenzili ve ujunil-ekavili fi vudžuhit-t'evil*, Muhamed ez-zemahšeri, tahkik: Adil Ahmed abil Mevdžud, prvo izdanje 1418g, Mektebetu el-ubejkan.
- *El-Mesailu ver-Rasailul-mervijeh 'an imam Ahmed b. Hanbel fil-'akideh*, tahkik: Abdul Ilah bin Sulejman el-Ahmeri, drugo izdanje 1416g, Dar et-Tajiba, Er-Rijad.
- *El-Mevaiz vel-I'tibar fi zikril-hutati vel-Asar*, Ahmed bin Alij el-Mukrejzi, prvo izdanje 1418g, Dar el-kutubi el-ilmije, Bejrut.
- *El-Mu'džemul-vesit*, Ibrahim Mustafa, Mektebetu el-islamije, Istambul.
- *El-Mufredat fi garibil-Kur'an*, Er-Ragib El-Asfehani, Dar el-Marifeh, Bejrut.

- *El-Mustedrek ala sahihajjn*, Hakim, tahkik: Mustafa Abdulkadir Ata, prvo izdanje 1411g, Dar el-kutubu el-ilmije, Bejrut.
- *El-Usulus-selaseh ve edilletuha*, Muhamed bin Abdul Vehab, izdanje 1421g, Dar envari el-halidin, Er-Rijad.
- *Er-Reddu 'alal-džehmijjeti vez-zenadikah*, Ahmed bin Hanbel, tahkik: Halid bin Muhamed bin Osman, prvo izdanje 1423g, Dar el-Minhadž, Kairo.
- *Er-Risalet-Tebukijje*, ibn Kajim, Mektebetu el-Medeni, Džida.
- *Es-sava'ikul-murseleš-Šihabijje ala eš-Šubehid-dahidahiš-šamijeh*, Sulejman bin Sahman, Dar el-Asimeh, Er-Rijad.
- *Eš-Šerhu vel-Ibane ala usulis-sunneti ved-dijaneh*, ibn Bata, tahkik: Rida bin Nasan Muti, prvo izdanje 1423g, Mektebetu el-ulumi vel-hikem, Medina.
- *Et-Ta'rifat*, El-Džurdžani, tahkik: Muhamed Bsil, drugo izdanje 1424g, Dar el-kutubu el-ilmije, Bejrut.
- *Et-Temhid lima fil-muvata minel-Meani vel-esanid*, Jusuf ibn Abdul-ber, tahkik: Usama bin Ibrahim, treće izdanje 1424g, Kairo.
- *Ez-Zuhdu ver-rekaik*, Abdullah bin El-Mubarek, tahkik: Ahmed Ferid, prvo izdanje 1419g, Dar esselefije, Skenderija.
- *Fejdul-kadir šerul-džamis-sagir*, Muhamed el-Menavi, drugo izdanje 1391g, Dar el-Marife, Bejrut.
- *Fethul-Bari šerh sahihul-buhari*, Ibn Hadžer el-Askelani, išraf: ibn Baz, el-Mektebetu es-Selefije.
- *Fethul-Kadir El-Džamiu bejne fenejir-rivajete ved-dirajete min ilmit-tefsir*, Eš-Ševkani, tahkik: Abdurahman Umejrah, drugo izdanje 1418g, Dar el-vefa, El-Mensura.
- *Fethul-medžid šerh kitabut-tevhid*, Abdurahman bin Hasan ali-šejh, tahkik: ibn Baz, prvo izdanje 1425g, Mektebetu Nezar Mustava el-Baz, Meka.

- *Hakikatu šehadeti en la ilahe illellah ve enne Muhammeden resulullah*, Rebi' Taviil, Dar el-Asimeh, Er-Rijad.
- *Hil'jetul-evlija ve tabekatil-asfija'i*, Ebu Neim Ahmed el-Asbehani, izdanje 1394g, es-Seade, Egipat.
- *Hil'jetul-evlija ve tabekatil-asfija'i*, Ebu Neim Ahmed el-Asbehani, izdanje 1394g, es-Seade, Egipat.
- *I'alamul-muveki'in an rabil-alemin*, ibn Kajim, tahkik. Muhamed Abdulselam Ibrahim, prvo izdanje 1411g, Dar el-kutubu el-ilmije, Bejrut.
- *Idžtima'ul-džujušil-islamijje*, ibn Kajim, tahkik: Avad Abdullah el-Mu'tik, prvo izdanje 1408g, metabia el-firizdek, Er-Rijad.
- *Iktidaus-siratil-mustekim limuhalefeti ashabil-džehim*, ibn Tejmije, tahkik: doktor Nasir el-Akl, sedmo izdanje 1419g, Vizareti šu'uni el-islamije, er-Rijad.
- *Ilmul-kebir*, grupa autora, izdavač: tekija Mesudija 2004g, Mostar.
- *Išaratul-meram min ibaratil-imam*, Ahmed el-Bejadi, prvo izdanje 1368g, Dar el-kitabu el-islami, Istanbul.
- *Ištikaku esmaillah*, Ebu Kasim Abdurahman bin Ishak Ez-Zudžadži, tahkik: Abdulhusejin el-Mubarek, drugo izdanje 1406g, Muessesetu er-risale, Bejrut.
- *Izabrana djela Muhameda Handžića*, tahkik: Esad Duraković i Enes Karić, biblioteka baština, Sarajevo.
- *Ka'ide dželile fi-t-tevessuli ve-l-vesile*, ibn Tejmije, tahkik: Abdulkadir el-Arnaut, drugo izdanje 1422g, er-Rijad.
- *Kaide fil-mehabbah*, inb Tejmije, tahkik: Fevaz Ahmed Zemreli, prvo izdanje 1420g, Dar ibn Hazm, Bejrut.
- *Kelimej-šehadet*, Abdullaha bin Abdurrahman Džibrin, Dar el-Asimeh, Er-Rijad.

- *Kešfuš-šubuhāt*, Muhamed bin Abdulvehab, tahkik: Abdullah bin Ajid el-Kahtani, prvo izdanje 1418g, Dar es-Sami'i, er-Rijad.
- *Kitabuš-šeri'ah*, Muhamed el-Adžiri, tahkik: doktor Abdullah bin Omer ed-Dumejdži, drugo izdanje 1420g, Dar el-vatan, er-Rijad.
- *Levami'ul-envaril-behijje ve sevatiul-esraril-eserijeh li šerhid-duretil-mudijeh fi akdil-firkatil-murdijeh*, Šemsudin Muhamed bin Ahmed el-Hanbeli, drugo izdanje 1402g, Muessesetu el-hafikin, Damask.
- *Me'aridžul-kubul bi šerhi sullemil-vusul ila ilmil-usul fit-tevhid*, Hafiz bin Ahmed el-hakemi, tahkik: Muhamed Subhi Hallak, prvo izdanje 1420g, Dar ibnul-Dževzi, er-Rijad.
- *Medaridžus-salikin bejne menazili ijake na'budu ve ijake neste'in*, Ibn Kajim el-Dževzij, tahkik: Abdulaziz bin Nasir el-dželil, prvo izdanje 1423g, Dar tajiba, er-Rijad.
- *Medžme'uz-zevaidu ve menbeal-fevaid*, Alij bin Ebi Bekir el-Hejsemi, tahkik: Husam Ed-din El-kudsij, izdanje 1414g, Mektebetu el-kudsuj, Kairo.
- *Medžmu'atu resail*, Muhamed Eš-Ševkani, izdanje 1410g, Merkez šuuni ed-dava, džamiati-islamijeh, Medina.
- *Medžmu'atu-resaili vel-Mesailin-nedždije li badi ulemai nedždil-ealam, išraf*: Abuselam bin Berdžis Al Abdulkerim, drugo izdanje 1409g, Dar el-Asimeh, Er-Rijad.
- *Medžmu'u fetava ve mekalat mutenevvi'ah*, Ibn Baz, džemea Muhamed bin Saad eš-Šuvejir, četvrto izdanje 1423g, riasetu idaretil-buhusil-il-mijeti vel-ifta, Er-Rijad.
- *Medžmu'ul-fetava*, ibn Tejmije, tahkik: Abdurahman bin Muhamed bin Kasim, izdanje 1416g.
- *Muhtesaru tefsiril-Begavi el-Musema mealimut-tenzil*, ihtisar ve talik: Abdullah bin Ahmed Zejd, prvo izdanje 1416g, Mektebetu et-Teavun, Er-Rijad.

- *Muhtesarus-savaikil-murseleh alel-džehmijeti vel-Muatileh*, ibn Kajim, tahkik: Sejid Ibrahim, prvo izdanje 1422g, Dar el-hadis, Kairo.
- *Musanef Ibn Ebi Šejbah*, tahkik: Kemal Jusuf el-Hut, prvo izdanje 1409g, Mektebetu er-Rušd, er-Rijad.
- *Musned ed-Darimi el-Maruf bi sunen ed-Darimi*, Ebu Muhamed Abdullah ed-Darimi, tahkik: Husejin Selim Esed ed-Darani, prvo izdanje 1412g, Dar el-Mugni, er-Rijad.
- *Musned imam Ahmed*, tahkik: Abdullah bin Abdul-Muhsin et-Turki, drugo izdanje 1429g, Muesesetu er-Risale, Liban.
- *Nurul-jekin fi usulid-din fi šerhi akaidit-tahavijjeh*, Hasan Kafi Prušćak, tahkik: doktor Zuhdija Adilović, prvo izdanje 1418g, Mektebetul-ubejkan, er-Rijad.
- *Sahih ibn Hibban bi tertib ibn Belban*, Muhamed bin Hibban, tahkik: Šuajb el-Arnaut, drugo izdanje 1414g, Muessesetu er-risale, Bejrut.
- *Sahih Muslim*, Muslim bin el-Hadžadž en-nejsaburij, prvo izdanje 1423g, Dar ibn el-Dževzi, Bejrut.
- *Sahihul-Buhari*, Muhamed bin Ismail el-Buhari, prvo izdanje 1424g, Dar ibn el-Dževzi, Bejrut.
- *Sijer e'elamin-nubalai*, Muhamed bin Ahmed ez-zehebi, tahkik; Šuajb Arnaut, treće izdanje 1405g, Muessesetu er-risale.
- *Sunen Ebi Davud*, Ebu Davud, tahkik: šejh Albani, drugo izdanje 1427g, Mektebetu el-Mearif, er-Rijad.
- *Sunen Ibn Madže*, Muhamed bin Jezid ibn Madže, tahkik: Muhamed el-Albani, prvo izdanje, Mektebetu el-Mearif, Er-Rijad.
- *Sunent-Tirmizij*, Muhamed bin Isa et-Tirmizij, tahkik: šejh Albani, drugo izdanje 1429g, Mektebetu el-Mearif, er-Rijad.

- *Sunenun-Nesai*, Ahmed bin Šuajb en-Nesai, tahkik: Muhamed Albani, prvo izdanje, Mektebetu el-Mearif, er-Rijad.
- *Svevišnji Allah i Njegov zikrullah*, Šejh Mustafa Čolić, Jajce 1983g.
- *Šerhu usuli i'tikadu ehliš-suneti vel-džema'ah*, el-Lalekai, tahkik: Ahmed bin Saad el-gamidi, osmo izdanje 1423g, Dar et-Tajiba, Saudijska Arabija.
- *Šerhul-akidetit-Tahavijjeh*, Ebu El-Iz ed-Dimeški, tahkik: doktor Abdulah et-Turki, prvo izdanje 1408g, Muessesetu er-Risale, Bejrut.
- *Šerhun-Nevevi li Sahihi Muslim*, Jahja bin Šeref en-Nevevi, drugo izdanje 1392g, Dar ihjai et-Turasi el-Arabi, Bejrut.
- *Šerhus-sunneh lil-Begavi*, el-Begavi, tahkik: Šuajb el-Arna'ut, drugo izdanje 1403g, el-Mektebetu el-islamij, Damask.
- *Ta'limul-islam*, Redžep Mu'minhodžić, izdanje islamska zajednica 1993g, Skoplje.
- *Tathirul-itikad an edranil-ilhad*, Muhamed bin Ismail eš-Ševkani sume es-San'ani, prvo izdanje 1424g, Dar el-Mugni, Er-Rijad.
- *Tedžridut-tevhidil-mufid*, Tekijudin el-Makrizi, tahkik: Sabri bin Selama Šahin, prvo izdanje 1426g, Dar el-Kabs, Er-Rijad.
- *Tefsiru kelimetit-tevhid*, Muhamed bin Abdilvehab, tahkik: Muhamed bin Abdirahman el-Hamis, Dar ilafi-devla, Kuvajt.

- *Tefsirul-Begavi*, Ebu Muhamed bin Mesud el-Begavi, tahkik: Muhamed Abdullah en-nemr, prvo izdanje 1423g, dar et-Tajibe, Er-Rijad.
- *Tefsirul-Kur'anil-azim*, ibn Kesir, tahkik: Sami bin Muhamed es-Selamah, drugo izdanje 1425g, dar et-Tajibeh, er-Rijad.
- *Tefsirut-Taberi*, Muhamed bin Džerir et-Taberi, tahkik: Mahmud Šakir, prvo izdanje 1431g, dar ihja et-Turasi el-Arabij, Bejrut.
- *Tejsirul-azizil-hamid fi šerhi kitabit-tevhid*, Sulejman bin Muhamed bin Abdulvehab, tahkik. Jasir Ibrahim Muhamed, prvo izdanje 1428g, Mek-tebetu er-rušd, er-Rijad.
- *Tejsirul-kerimir-rahman fi tefsiri kelamil-menan*, Abdurahman es-Sadi, tahkik: Muhamed Zuhari, izdanje 1410g, er-Rijad.
- *Temelji islama*, Muhamed Jusić i Nedim Harčić, izdanje 2004g, Sarajevo.
- *Umdetul-Kari šerh sahihil-buhari*, Mahmud el-Ajni, dar ihjau et-Turasu el-Arabijeh.
- *Usulud-dinil-islamijj me'a kava'idihil-erbe'*, Muhamed bin Abulvehab, dar el-hadis el-hajrijeh, Meka.
- *Usulul-iman fi dav'il-Kitabi ves-Sunneh*, grupa autora, vizaretu eš-Šuune el-islamijeh, Saudijska Arabija.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
ZNAČENJE ŠEHADETA LA ILAHE ILLELLAH	9
❖ Značenje riječi ilah.....	12
❖ Značenje riječi la ilahe illellah.....	14
➔ Temelji (ruknovi) riječi la ilahe illellah.....	21
➔ Uslovi (šartovi) riječi la ilahe illellah	24
❖ El-Ilm (znanje).....	27
❖ El-Jekin (uvjerenje).....	29
❖ Es-Sidk (potvrda istinitosti)	31
❖ El-Ihlas (iskrenost)	33
❖ El-Kabul (prihvatanje).....	35
❖ El-Inkijad (pokornost i predanost)	37
❖ El-Mehabbe (ljubav).....	40
ULOGA BOSANSKO-HERCEGOVAČKE ULEME U POJAŠNJAVANJU ISPRAVNOG ZNAČENJA RIJEČI LA ILAHE ILLELLAH.....	47

**GREŠKE BOSANSKO-HERCEGOVAČKIH MUSLIMANA VEZANE
ZA RAZUMIJEVANJE RIJEČI LA ILAHE ILLELLAH.....55**

- Nema boga osim Allaha 57
 - ❖ Propis tumačenja la ilahe illellah sa riječima:
Nema boga osim Allaha, tj. nema Stvoritelja mimo Allaha .. 58
- Ne postoji Božanstvo osim Allah 64
 - ❖ Propis tumačenja la ilahe illellah riječima:
Ne postoji božanstvo osim Allah..... 65
- Vjerovanje da je Allah Svojim Bićem na svakome mjestu..... 69
 - ❖ Propis vjerovanja da je Allah Svojim Bićem
na svakome mjestu 70
 - ❖ Šubha (sumnja) 78
 - ❖ Odgovor na ovu sumnju 79
- Davanje prednosti tradiciji nad praksom Poslanika 84
 - ❖ Propis davanja prednosti novotarijama,
običajima i tradiciji nad praksom Poslanika..... 86

ZNAČENJE ŠEHADETA MUHAMMEDUN RESULULLAH..... 91

- ❖ Vjerovanje u sve o čemu nas je Poslanik obavijestio 94
- ❖ Pokornost u onome što je naredio i ostavljanje
onoga što je zabranio 100
- ❖ Obožavanje Allaha na način kako je propisao 103
- Ljubav prema Poslaniku i njeni znakovi..... 105

SLIJEĐENJE POSLANIKA SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM.... 111

- Hukm / propis slijeđenja Poslanika 115
- Status slijeđenja Poslanika 119

- ❖ Slijeđenje poslaničke prakse jedan je od uslova ispravnosti i prihvatanja ibadeta 120
- ❖ Slijeđenje Poslanika jedan je od dva glavna islamska temelja 122
- ❖ Slijeđenje Poslanika uzrok je ulaska u Džennet 124
- ❖ Slijeđenje Poslanika dokaz je Allahove ljubavi..... 125
- ❖ Slijeđenjem Poslanika sprovode se u praksi Allahove naredbe i udaljava se od prijetnje onima koji odbiju slijeđenje 127
- ❖ Slijeđenje Poslanika jedno je od obaveznih svojstava mu'mina..... 129
- ❖ Slijeđenje Poslanika znak je bogobožnosti 130
- ➔ Pravila i principi slijeđenja poslaničke prakse..... 131
 - ❖ Slijeđenje nije ispravno i neće se upotpuniti, niti će djelo (ibadet) biti prihvaćeno ukoliko se sa Sunnetom ne usuglasi u šest stvari / detalja 132
 - ❖ Islam kao vjera temelji se na Objavi i vjerodostojnim predajama, a ne na razumu i proizvoljnom zaključivanju. Slijeđenje je ispravno samo ako se postupci poklapaju sa vjerodostojnim predajama..... 135
 - ❖ Obaveza je svakog muslimana, prije nego bilo šta uradi, da se raspita o šerijatskom propisu vezanom za ono što čini 136
 - ❖ Slijeđenje Poslanika podrazumijeva postupanje po svemu onome što je on radio od kur'anskih naredbi i zabrana 136

❖ Djelo (ibadet) koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio i nije činio, a moglo je biti učinjeno za njegovo vrijeme, novotarija je ukoliko se uradi i sunnet je ostaviti ga.....	137
❖ U šerijatu je pojašnjeno sve što je ljudima potrebno	138
➔ Znakovi i pokazatelji slijedenja poslaničke prakse	140
❖ Poštivanje šerijatskih tekstova.....	140
❖ Strah od skretanja sa Pravog puta i neustrajnosti na njemu.....	142
❖ Postupanje po šerijatskim propisima i vraćanje na njih u svim razilaženjima.....	143
❖ Zadovoljstvo i prihvatanje presude koju donese Poslanik.....	145
➔ Prepreke slijedenja Poslanikove prakse	147
❖ Neznanje	148
❖ Povodjenje za strastima i prohtjevima	149
❖ Davanje prednosti govoru i mišljenju predaka i velikana i šejhova nad potvrđenim šerijatskim tekstovima.....	151
❖ Davanje prednosti razumu nad ispravnim šerijatskim dokazima.....	154
❖ Šutnja učenih.....	156
❖ Druženje sa novotarima i grješnicima.....	158
➔ Opasnost novotarija u vjeri	160
➔ Propis obilježavanja mevluda	164
➔ Šubhe i razne sumnje po pitanju obilježavanja mevluda.....	173
❖ Smatranje da se obilježavanjem mevluda iskazuje poštovanje prema Poslaniku	173

❖ Dokazivanje ispravnosti mevluda time što ga čini veliki broj ljudi u mnogo država.....	175
❖ Mevlud je oživljavanje sjećanja na Poslanika	176
❖ Obilježavanje mevluda je jedan od načina ispoljavanja ljubavi prema Poslaniku	177
ZAKLJUČAK	181
LITERATURA	183

